

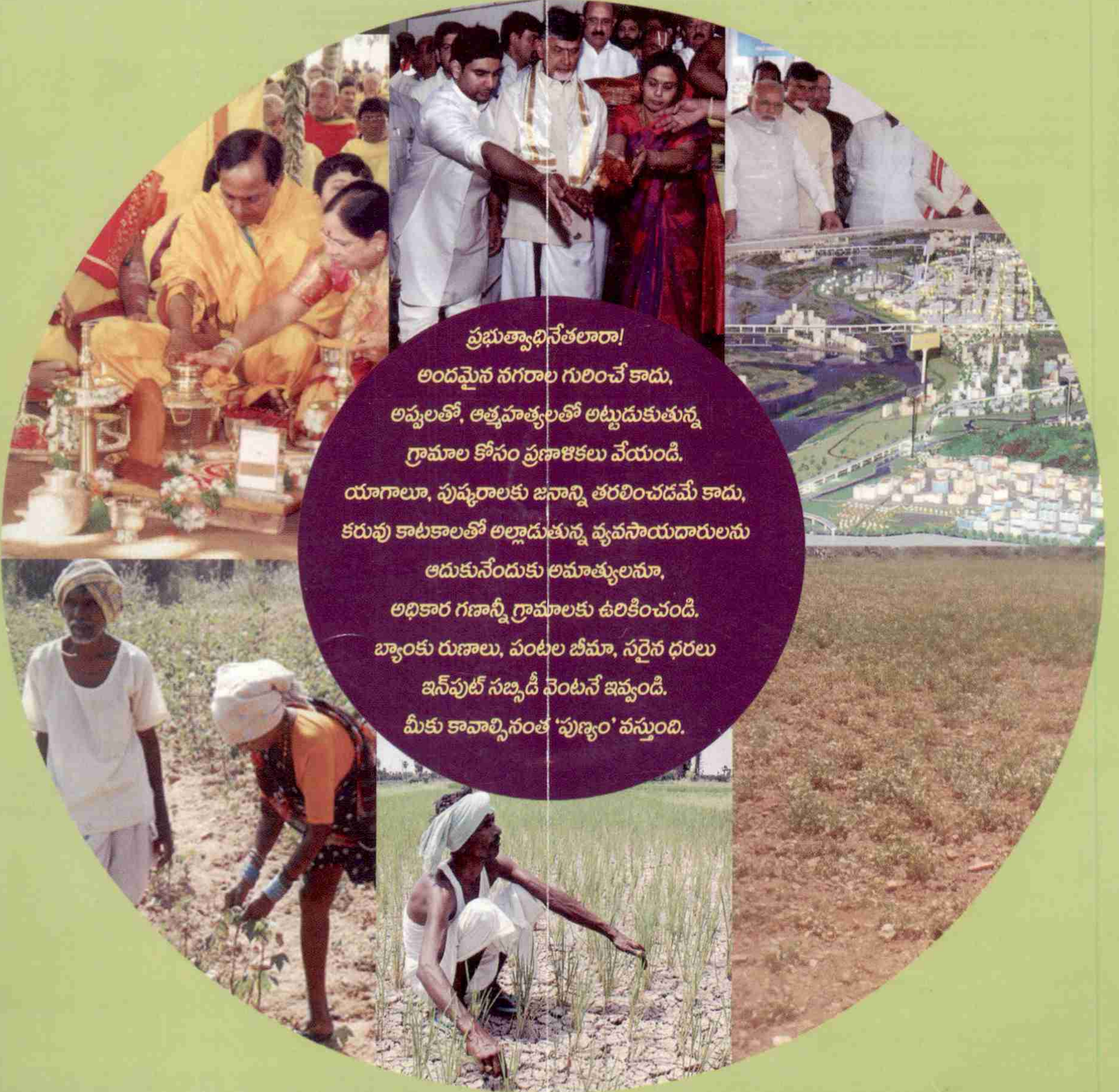
లోపలి పేజీలలో...

- ◆ 2016 ఖరీఫ్ - ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయరంగ స్థితి
- ◆ జి.వో. 123 పై హైకోర్టు తీర్పు, తదనంతర వాదనలు
- ◆ మహిళా రైతుల హక్కులు
- ◆ వ్యవసాయ రంగంలో అడవి పండుల యాజమాన్యం
- ◆ జన్యుమార్పిడి పంటలా? మళ్ళీనా? వద్దే వద్దు
- ◆ తీగ జాతి కూరగాయల సాగులో సమగ్ర సస్యరక్షణ

తొలకలి

సుస్థిర వ్యవసాయ మాస పత్రిక

సంపుటి: 5 సంచిక: 4 హైదరాబాద్ సెప్టెంబర్ 2016 పేజీలు: 40 వెల: రూ. 20/-

ప్రభుత్వాధినేతలారా!
అందమైన నగరాల గురించే కాదు,
అప్పలతో, ఆత్మహత్యలతో అట్టుడుకుతున్న
గ్రామాల కోసం ప్రణాళికలు వేయండి.
యాగాలూ, పుష్కరాలకు జనాన్ని తరలించడమే కాదు,
కరువు కాటకాలతో అల్లాడుతున్న వ్యవసాయదారులను
ఆదుకునేందుకు అమాత్యులనూ,
అధికార గణాన్నీ గ్రామాలకు ఉరికించండి.
బ్యాంకు రుణాలు, పంటల బీమా, సరైన ధరలు
ఇన్పుట్ సబ్సిడీ వెంటనే ఇవ్వండి.
మీకు కావాల్సినంత 'పుణ్యం' వస్తుంది.

పత్రిలో గులాబి రంగు పురుగులను నివారించే లక్షణాన్ని 'బి.బీ.పత్తి' కోల్పోయిందని చాలా కాలంగా మేం చెబుతూనే వున్నాం. భారత దేశానికి జన్యుమార్పిడి టెక్నాలజీ అవసరం లేదనీ, సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులతో అన్ని పంటల యాజమాన్యం చేయవచ్చనీ చెబుతూనే వున్నాం. కానీ గత 15 సం॥రాలుగా మాన్ శాంటో లాంటి బహుళజాతి విత్తన కంపనీ బి.బీ. పత్తి వెనక పరుగులెత్తిన ప్రభుత్వాలు తిరిగి ఎన్.పి.యం. పద్ధతులను ప్రచారం చేస్తూ గ్రామాల వెంట తిరుగుతున్నాయి. భవిష్యత్తుకు ఇదొక పాఠం కావాలి. (గులాబి రంగు పురుగు నివారణపై కర్నూలు జిల్లాలో వ్యవసాయ శాఖ ప్రచారం

ఫోటో : జనార్ధన్

రైతు సహకార సంఘాల భాగస్వామ్యంతో పురోగమిస్తున్న 'సహజ ఆహారం ప్రాడ్యూసర్ కంపెనీ'

Certificate

HYM International Certifications Pvt. Ltd.

Certified that the Quality Management System of

SAHAJA AHARAM PRODUCER COMPANY LIMITED

12-13-445, 1st Floor, Street No.1, Tarnaka, Secunderabad - 500 117

has been assessed and found to be in accordance with the requirements of the quality standards

ISO 9001:2015

for the following scope of certification

**PRODUCTION, MANUFACTURING, PROCESSING AND
RETAIL TRADE OF FOOD PRODUCTS, AGRICULTURE IMPLEMENTS**

Further information about the scope of this certificate and applicability of ISO 9001 : 2015 requirements may be obtained by consulting the organization.

Issued Certificate Date : 16/07/2016

First Surveillance Due on : 15/07/2017

Second Surveillance Due on : 15/07/2018

Certificate Renewal Date : 15/07/2019

Surveillance Audit

Due on 15/07/2017

Due on 15/07/2018

Certificate No. : Q9186414570

Authorized signature
For HYM International Certifications Pvt. Ltd.

This is an accredited certificate authorized for issue by Accreditation Service for Certifying Bodies (Europe) Limited who have assessed Ms. HYM International Certifications Pvt. Ltd. against defined criteria and in compliance of ISO 17021:2015 "Conformity Assessment - Requirements for bodies providing audit and Certification of management systems". This Certificate is valid only when confirmed by the register listed in the International Register of Quality Assessed Organizations: www.irqao.com

Regd. Office : Plot No. 265/C, Addagutta Society, Opp. JNTU, Kukatpally, Hyderabad - 500 072, TS, India.
E-mail : hymcertifications@gmail.com, Website : www.hymcertifications.com

Scope Certificate

Certificate No. **ORG/SC/1310/001394**

SAHAJA AHARAM

ENABAVI VILLAGE, MANIKYAPURAM Gram Panchayat,
Warangal, Telangana-506201

Accreditation No. under NPOP
NPOP/NAB/0017

This is to certify that the product(s) and area(s) of the mentioned organisation inspected by Aditi Organic Certifications Pvt. Ltd are in accordance with requirements of **India's National Programme for Organic Production Standards** (Considered equivalent to Council regulation (EC)No. 834/2007(Category A & F) and Swiss Organic Farming Ordinance for unprocessed plant products originating in India)

For the following process,
Production
this Certificate is issued.

This certificate is valid from
27/06/2016 until 11/04/2017

This certificate is valid for those product(s) and area(s) that are specified in the annex **ORG/SC/1310/001394 A.**

The validity of this certificate solely depends on the continued compliance with the required standards and is subject to annual surveillance inspections.

Authorised By:
Ms. Sunita Rabindranathan
Assistant Certifier
Issued Date: 07/07/2016

0253 8508001112017072016001558

ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాలలో సి.ఎస్.ఎ. సహకారంతో రైతులు సహకార సంఘాలను నిర్మించుకున్నారు.

ఈ సహకార సంఘాల భాగస్వామ్యంతో సహజ ఆహారం ప్రాడ్యూసర్ కంపెనీని ఏర్పర్చుకున్నారు.

సహజ ఆహారం బ్రాండ్తో సేంద్రియ, సహజ, పురుగు విషాలు వాడని ఉత్పత్తులను నేరుగా వినియోగదారుల ముందుకు తీసుకువస్తున్నారు.

ముడి ఉత్పత్తులను అమ్మడమే కాకుండా ప్రాసెసింగ్లోకి ప్రవేశించి వివిధ రకాల ఉత్పత్తులను తయారు చేస్తున్నారు.

రెండు రాష్ట్రాలలోనూ సహజ ఆహారం అమ్మే ఫ్రాంచైజ్ స్టోర్లను ఏర్పరుస్తున్నారు.

ఇప్పటికే హైదరాబాద్, విశాఖపట్నం, అనకాపల్లి, ఖమ్మం నగరాలలో ఈ రకమైన స్టోర్లు ప్రారంభమయ్యాయి.

తొలకరి

సెప్టెంబర్ 2016

సంపుటి : 5 సంచిక : 4

నెం. 20/

సంపాదకులు

డా॥ జి.వి.రామాంజనేయులు

సహ సంపాదకులు

కన్నెగంటి రవి

ఫోన్: 9912928422

ravi@csa-india.org

సంపాదక వర్గం

డా॥ టి.ఎ.వి.ఎస్. రఘునాథ్

జి. చంద్రశేఖర్

డా॥ జి. రాజశేఖర్

పబ్లిషర్ & ప్రింటర్

ఎం. లీలా ప్రసాద్

ముద్రణ

నవ్య ప్రింటర్స్, హైదరాబాద్.

వివరాలకు

ఎడిటర్, తొలకరి

12-13-445, వీధి నెం. 1,

తార్నాక, సికింద్రాబాద్ - 500 017

ఫోన్: 040-27014302 / 7735

www.tolakari.com

లోపలి పేజీల్లో

1	సంపాదకీయం..... కె. రవి	4
2	2016 ఖరీఫ్ - ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయరంగ స్థితి తొలకరి డెస్క్	5
3	కరువుపై ప్రత్యేక అధ్యయనం కోసం సమావేశం కొండల్	8
4	కంది, సోయా చిక్కుడులో సమగ్ర సస్యరక్షణ సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం	9
5	వెల్లులి సాగు - మెళకువలు సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం	12
6	భూ సేకరణ బాధితులకు అండగా రైతు స్వరాజ్య వేదిక..... కొండల్	13
7	పందిరి జాతి కూరగాయలలో సస్యరక్షణ..... సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం	14
8	జన్మ్యూ మార్పిడి పంటలా? మళ్ళీనా? వద్దే వద్దు..... కవిత కురుగంటి	15
9	వ్యవసాయ రంగంలో అడవి పండుల యాజమాన్యం డా॥ వి. వాసుదేవరావు	22
10	జీ.వో. 123 పై హైకోర్టు తీర్పు, తదనంతర వాదనలు, పరిణామాల సందర్భంలో అర్థం చేసుకోవాల్సిన అంశాలు, చేపట్టవలసిన కార్యాచరణ రవి కుమార్	24
10	అరటి సాగులో అనుసరించాల్సిన సాధారణ పద్ధతులు..... ఉద్యాన పంచాంగం	29
11	కోల్డ్ స్టోరేజీలో ఇందిర జలప్రభ పథకం - నిధుల కోసం ఎదురుచూపులు మధ్యలో ఆగిన భూ అభివృద్ధి..... పి. శంకర్	30
12	చాఫ్ కట్టర్తో మేత వృధాను అరికట్టడం..... డా॥ సి. హెచ్. రమేష్	33
13	మహిళా రైతుల హక్కుల వేదిక తెలంగాణా రాష్ట్ర స్థాయి సమావేశం ఆశాలత	35
14	తెలంగాణా రాష్ట్రంలో మహిళా రైతుల డిమాండ్లు ఆశాలత	36

‘మట్టి అద్భుత పదార్థం

ఆకుపచ్చని లోకాన్ని తనలో నుంచి

ఆవిష్కరించింది మట్టి’

‘బతుకును బతికించే

నిలబెట్టే కదిలించే

కీలక మూలకం మట్టి’

‘ప్రపంచమంతా మట్టిమీదే

కాదంటే మట్టి మనిషిమీదే నిలబడేది’

‘మట్టిని నమ్ముకున్న బతుకు

మట్టిలోనే పాలి అయినప్పుడు

అది తప్పకుండా హత్య

చేసిందెవరనే నేను ప్రశ్నిస్తాను’

ప్రకృతి కరుణించలేదు... పాలకులకూ పట్టలేదు కన్నీటి పర్వంతమవుతున్న కరువు పీడిత రైతులు

తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు వరుసగా మూడో సంవత్సరమూ కరువు ముంగిట్లో నిలబడ్డాయి. ఈ సంపాదకీయం రాస్తున్న సమయానికి (26-8-2016) మేఘాలు మొహం చాటేసి 20 రోజులు దాటి పోయింది. చాలా ప్రాంతాలలో ఎండలు దంచేస్తున్నాయి. అప్పుడప్పుడూ మబ్బులు కనిపిస్తున్నా వర్షపు చుక్క రాల్చకుండానే కనుమరుగయిపోతున్నాయి.

భారత వాతావరణ శాఖ మరోసారి గ్రామీణ రైతులను నిండా ముంచేసింది. గత రెండు సంవత్సరాల లాగా ఈ సారి కాదనీ, మంచి వర్షాలు పడతాయనీ, వాతావరణం పంటలకు అనుకూలిస్తుందనీ, రైతుల కష్టాలు తీరి పోయినట్టేననీ ఊదరగొట్టేసింది. ప్రభుత్వాలూ అదే మాట చెప్పాయి. నిజంగానే జూన్ లో సకాలంలోనే వర్షాలు మొదలయ్యాయి. రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల లోనూ జూన్, జులై నెలలలో రాష్ట్ర స్థాయిలో సాధారణ వర్షపాతం నమోదైంది. వాస్తవానికి చాలా మండలాలలో ఈ రెండు నెలలలో కూడా మంచి వర్షాలేం కురవలేదు. భూగర్భ జలాలు పెద్దగా పెరగలేదు. కానీ రైతులు ఆశతో వ్యవసాయం మొదలు పెట్టారు. అప్పో సప్పో చేసి పొలాలలో విత్తనాలు వేశారు. వేలాది రూపాయల పెట్టుబడులు పెట్టారు. వరి రైతులు నారు మడులు పోసుకుని నాట్లకు సిద్ధమైన దశలో మబ్బులు పూర్తిగా ముఖం చాటేశాయి. వాతావరణ శాఖ అంచనాలు పూర్తిగా అబద్ధమని తేలిపోయింది.

వర్షాలు ఆగిపోయాయి. వున్న కొద్ది బోర్లు నీళ్ళు అందించడం మానేశాయి. కంది, మొక్కజొన్న, పత్తి, పెసర, వేరుశనగతో సహా అన్ని పంటలూ ఎండిపోతున్నాయి. వర్షాభావ పరిస్థితుల కారణంగా త్వరగా పూతకు వచ్చిన కందిలో పూత రాలిపోతున్నది. పత్తి పూర్తిగా ఎదగకుండానే అక్కడక్కడా పిందెలు బయటపడి, పచ్చపురుగు తాకిడికి గురవుతున్నది. మొక్కజొన్న, వేరు శనగపై రైతులు ఇప్పటికే ఆశలు వదిలేసుకున్నారు. వరి రైతులు అనేక మంది నాట్లు వేయకుండానే పొలాలను వదిలేసుకున్నారు.

ఇది ప్రకృతి వైపరీత్యంగా అర్థం చేసుకున్నా పాలకుల నిర్లక్ష్యం ఇంతకు మించి దారుణంగా వుంది.

గత సంవత్సరంలో కరువు నష్టానికి సంబంధించి ఇన్ ఫుట్ సబ్సిడీని కూడా ఇంత వరకూ ప్రభుత్వాలు రైతులకు అందించలేదు. ఈ సంవత్సరం రుణ మాఫీ మొత్తాలు సకాలంలో బ్యాంకులకు కట్టక, బ్యాంకులు రైతులకు చాలా ఆలస్యంగా రుణాలివ్వడం ప్రారంభించాయి. ఆ లోపు రైతులకు పంటల బీమా ప్రీమియం చెల్లింపు గడువే ముగిసిపోయింది. పంటల బీమా లేకపోతే, రైతులకు ఒక్క రూపాయి కూడా పరిహారం అందే అవకాశమే లేదు.

తెలంగాణలో వ్యవసాయ శాఖ పూర్తిగా నిద్రావస్థలో వుంది. ఇంత వర్షాభావ, కరువు పరిస్థితులలో రైతులు ఏం చేయాలో చెప్పేవారే లేరు. అసలు ప్రభుత్వాలకు, పాలకులకు, అధికార గణానికి, గ్రామీణ ప్రజలు మనుషులుగా కనపడుతున్నారా? అన్న అనుమానం కలుగుతున్నది.

బలవంతపు భూ సేకరణలతో గ్రామీణ ప్రజలను నిర్వాసితుల్ని చేయడం, గుళ్ళూ, పుష్కరాలూ, నగరాల అభివృద్ధి పేరిట ఆడంబరాలూ, నిధుల ఖర్చులూ తప్ప, అసలు గ్రామీణ ప్రజల సంక్షేమం కోసం చేస్తున్న ఒక్క కార్యక్రమమూ కంటికి కనిపించడం లేదు. 'సింధు'కు స్వాగతం పలకడానికి అమాత్యులంతా బారులు తీరి చేసిన హడావుడి, కరువు బారిన పడిన తెలుగు రాష్ట్రాల గ్రామీణ ప్రజలను ఓదార్చే విషయంలో మచ్చుకైనా కనిపించడం లేదు. ఇది పూర్తిగా వివక్ష, అన్యాయం, దారుణం మాత్రమే.

ఈ స్థితిలో రైతులు ధైర్యంగా వుండాలి. పంటలను కాపాడుకునే కనీస ప్రయత్నాలను కొనసాగించాలి. నిరాశతో బలవన్మరణాలకు ఏ మాత్రమూ పాల్పడకుండా మన సమస్యలు పట్టించుకోవాలని సంఘటితంగా ప్రభుత్వాలను నిలదీద్దాం.

- కె. రవి...

2016 ఖరీఫ్ - ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయరంగ స్థితి

జిల్లాల వారీగా పంటల సాగు (24-8-2016 నాటికి) (హెక్టార్లలో)

క్ర.సం	జిల్లా	లక్ష్యం (హెక్టార్లలో)	ఈ తేదీకి సాధారణం	ఈ ఖరీఫ్లో సాగు / శాతం
1.	శ్రీకాకుళం	2,61,396	1,96,726	1,89,020 (96%)
2.	విజయనగరం	215,611	1,36,327	1,34,105 (98%)
3.	విశాఖపట్నం	2,26,986	1,35,742	1,39,151 (103%)
4.	తూర్పుగోదావరి	2,93,908	2,11,228	2,13,613 (101%)
5.	పశ్చిమగోదావరి	2,92,047	2,45,492	2,42,885 (99%)
6.	కృష్ణా	3,62,045	2,63,142	1,81,472 (69%)
7.	గుంటూరు	5,44,254	3,19,202	3,24,370 (73%)
8.	ప్రకాశం	3,03,474	1,13,242	1,25,902 (111%)
9.	నెల్లూరు	1,15,493	67,826	90,186 (133%)
10.	కర్నూలు	6,08,039	3,91,688	4,55,427 (116%)
11.	అనంతపురం	7,99,628	6,52,959	7,30,211 (112%)
12.	కడప	1,73,148	77,681	78,004 (100%)
13.	చిత్తూరు	1,89,297	1,75,731	1,90,437 (108%)
క్ర.సం	పంట పేరు	లక్ష్యం (లక్షల హెక్టార్లు)	ఈ తేదీకి సాధారణం (లక్షల హెక్టార్లు)	ఈ ఖరీఫ్లో సాగు (లక్షల హెక్టార్లు)
1.	వరి	17.50	10.67	9.86
2.	జొన్న	1.00	0.04	0.04
3.	సజ్జ	1.00	0.29	0.34
4.	మొక్కజొన్న	1.00	0.62	0.74
5.	రాగి	0.40	0.24	0.25
6.	చిరుధాన్యాలు	0.60	0.23	0.23
7.	కంది	3.00	1.37	2.58
8.	పెసర	0.70	0.16	0.30
9.	వేరుశనగ	8.00	8.13	8.98
10.	ఆముదం	0.90	0.63	0.28
11.	పత్తి	5.00	4.87	3.78
12.	మిరప	1.25	0.35	0.44
13.	చెరకు	1.20	1.40	0.97
14.	ఉల్లిగడ్డ	0.30	0.19	0.23

అనంతపురం జిల్లాలో కరువుతో ఎండిపోతున్న వేరుశనగ పంట

జిల్లాల వారీగా వర్షపాతం (1-6-2016 నుండి 24-08-2016) మి.మీటర్లు)

క్ర.సం	జిల్లా పేరు	సీజన్ సాధారణం	ఈ తేదీ నాటికి సాధారణం	పడిన వర్షపాతం / శాతం	స్థితి
1.	శ్రీకాకుళం	705.7	467.1	335.8 (-28.1)	లోటు
2.	విజయనగరం	692.7	462.3	423.5 (-8.4)	సాధారణం
3.	విశాఖపట్నం	712.5	482.0	457.0 (-5.2)	సాధారణం
4.	తూర్పుగోదావరి	768.1	539.8	465.8 (-13.7)	సాధారణం
5.	పశ్చిమగోదావరి	792.0	562.9	453.3 (-19.5)	లోటు
6.	కృష్ణా	685.1	475.6	393.1 (-17.3)	సాధారణం
7.	గుంటూరు	525.8	349.8	264.5 (-24.4)	లోటు
8.	ప్రకాశం	388.3	225.0	138.6 (-38.4)	లోటు
9.	నెల్లూరు	331.4	212.7	107.2 (-49.6)	లోటు
10.	చిత్తూరు	439.4	280.3	287.7 (2.6)	సాధారణం
11.	కడప	393.5	250.1	245.5 (-1.8)	సాధారణం
12.	అనంతపురం	338.4	196.3	201.5 (2.6)	సాధారణం
13.	కర్నూలు	455.1	291.7	268.6 (-7.9)	సాధారణం
	మొత్తం	556.0	368.9	305.2 (-17.3)	సాధారణం

వర్షపాతం నమోదు స్థితి (మి.మీ.)

నెల	సీజన్ సాధారణం	ఈ తేదీ నాటికి సాధారణం	వాస్తవంగా కురిసింది	శాతం	స్థితి
జూన్	556.0	93.7	158.8	69.5	అధికం
జులై	556.0	151.3	121.9	-19	సాధారణం
ఆగస్టు 1 నుండి 24 వరకు	556.0	123.9	24.5	-80	తీవ్ర లోటు
మొత్తం	556.0	368.9	305.2	-17.3	సాధారణం

2016 ఖరీఫ్ - తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యవసాయరంగ స్థితి

జిల్లాల వారీగా పంటలసాగు (24-8-2016 నాటికి) (హెక్టార్లలో)

క్ర.సం	జిల్లా	ఖరీఫ్ సాధారణం	ఈ తేదీకి నాటికి సాధారణం	ఖరీఫ్ 2016లో సాగు
1.	రంగారెడ్డి	2,17,295	1,61,404	1,85,713
2.	నిజామాబాద్	3,23,176	3,17,789	3,11,537
3.	మెదక్	4,54,476	3,59,754	3,81,772
4.	మహబూబ్ నగర్	7,67,772	6,17,492	7,02,890
5.	నల్లగొండ	5,80,038	3,76,252	3,92,327
6.	వరంగల్	5,12,107	4,19,767	4,04,740
7.	ఖమ్మం	3,95,017	2,68,702	2,45,329
8.	కరీంనగర్	5,20,389	4,42,994	3,35,169
9.	ఆదిలాబాద్	5,72,909	5,24,537	54,424

పంటల వారీగా విస్తీర్ణం (లక్షల హెక్టార్లలో)

జిల్లాల వారీగా పంటలసాగు (24-8-2016 నాటికి)

క్ర.సం	పంట పేరు	సీజన్ సాధారణం	ఈ తేదీ నాటికి సాధారణం	2016 ఖరీఫ్ లో సాగు
1.	వరి	9.86	6.60	5.11
2.	జొన్న	0.62	0.58	0.56
3.	మొక్కజొన్న	4.91	4.39	5.74
4.	కంది	2.60	2.32	4.24
5.	పెసర	1.10	1.09	1.49
6.	ఆముదం	0.72	0.77	0.42
7.	సోయాబీన్	2.02	2.18	2.98
8.	పత్తి	17.09	15.49	12.11
9.	పసుపు	0.48	0.43	0.45
10.	ఇతర ఆహార పంటలు	2.04	0	0.78

2016 ఖరీఫ్ లో నెలల వారీగా వర్షపాత నమోదు స్థితి (మి.మీ.) (24-8-2016 నాటికి)

నెల	సీజన్ సాధారణం	ఈ తేదీ నాటికి సాధారణం	వాస్తవంగా కురిసింది	శాతం	స్థితి
జూన్	713.6	127.6	190.9	50	అధికం
జులై	713.6	238.0	231.5	-3	సాధారణం
ఆగస్టు నుండి 24 వరకూ	713.6	171.4	58.0	-66	తీవ్ర లోటు
మొత్తం	713.6	537.0	480.4	-11	సాధారణం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వర్షపాతం (జూన్ 1 నుండి ఆగస్టు 24 వరకూ)

క్ర.సం	జిల్లా పేరు	సీజన్ సాధారణం	ఈ తేదీ నాటికి సాధారణం	వాస్తవంగా కురిసింది	శాతం	స్థితి
1.	నిజామాబాద్	849.1	661.9	623.1	-6	సాధారణం
2.	మెదక్	675.8	514.7	372.0	-28	లోటు
3.	వరంగల్	799.1	614.7	584.6	-5	సాధారణం
4.	కరీంనగర్	794.6	627.1	564.3	-10	సాధారణం
5.	ఆదిలాబాద్	984.2	777.3	813.1	5	సాధారణం
6.	రంగారెడ్డి	587.7	423.3	358.4	-15	సాధారణం
7.	హైదరాబాద్	562.1	421.6	327.6	-22	లోటు
8.	మహబూబ్ నగర్	446.6	306.8	269.5	-12	సాధారణం
9.	నల్లగొండ	561.7	375.5	283.6	-24	లోటు
10.	ఖమ్మం	875.0	647.1	592.5	-8	సాధారణం
	మొత్తం	713.6	537.0	480.6	-10.5	సాధారణం

వార్త

కరువుపై ప్రత్యేక అధ్యయనం కోసం సమావేశం

కొండల్, రైతు స్వరాజ్య వేదిక

8-8-2016న నల్గొండ జిల్లా భువనగిరిలో కరువు సమయంలో పంట నష్టపోయిన రైతులను ప్రభుత్వం ఏ విధంగా ఆదుకుంటుంది. కరువులో నష్టపోయిన అందరి రైతుల వివరాలను ప్రభుత్వం సేకరించిందా? లేదా? గ్రామాలలో పశువుల పరిస్థితి ఏమిటి? ఉపాధిహామీ పని గురించి మరియు కరువు సమయంలో బ్యాంక్ రుణాలు రీ-షెడ్యూలు గురించి ఫీల్డ్ లో పనిచేస్తున్న కార్యకర్తలతో సమావేశం జరిగింది.

ఈ సమావేశానికి స్థానికంగా పనిచేస్తున్న పిలుపు సంస్థ ప్రతినిధులు మరియు వరంగల్, మెదక్ జిల్లాలలో పనిచేస్తున్న రైతు స్వరాజ్య వేదిక కార్యకర్తలు కూడా హాజరయ్యారు. స్వరాజ్ అభియాన్ సుప్రీం కోర్ట్ లో వేసిన కేసు సెప్టెంబర్ 4న విచారణ సందర్భంగా మరింత సమాచారం సేకరించి కేసును బలోపేతం చేయటం, ఎక్కువ మంది రైతులకు కరువు సహాయం అందేవిధంగా చూడవలసిన భాద్యత గురించి కిరణ్ విస్సా మరియు జనార్దన్ గారు వివరించారు.

సమావేశం అనంతరం నల్గొండ జిల్లాలో 5 గ్రామాలలో మెదక్ జిల్లాలో 4 గ్రామాలలో, వరంగల్ జిల్లాలో రెండు గ్రామాలలో పూర్తి సమాచారం సేకరించాలని నిర్ణయించటం జరిగింది. సమావేశం అనంతరం తుర్కపల్లి తహశీల్దార్ ను

కలిసి పంట నష్ట పోయిన రైతుల వివరాలు సేకరించిన విధానం గురించి అడగగా ఇప్పటికి ఎటువంటి నష్ట పరిహారం అందలేదని తెలిపారు.

వ్యవసాయ అధికారి దుర్గేశ్వరి గారిని కలిసి పంట నష్ట పోయిన రైతుల వివరాలు గ్రామాలలో రెవిన్యూ అధికారులు సేకరించిన విధానం, రైతులు ఏ విధంగా నష్ట పోతున్నారో వివరంగా తెలియజేశారు. తర్వాత రైతులతో సమావేశం అయినప్పుడు వారు కరువు సమయంలో 50 వేలు చేసే పశువులను కేవలం 22 వేల రూపాయలకు అమ్మినట్లు తెలిపారు. పంటల బీమాలో కూడా చాలా లోపాలు ఉన్నట్లు చెప్పారు. 10 సంవత్సరాల నుండి ప్రీమియం చెల్లిస్తున్నట్లు తెలిపారు. ఒక్క సారి కూడా బీమా క్లెయిమ్ కాలేదని తెలిపారు.

కంది, సోయా చిక్కుడులో సమగ్ర సస్యరక్షణ

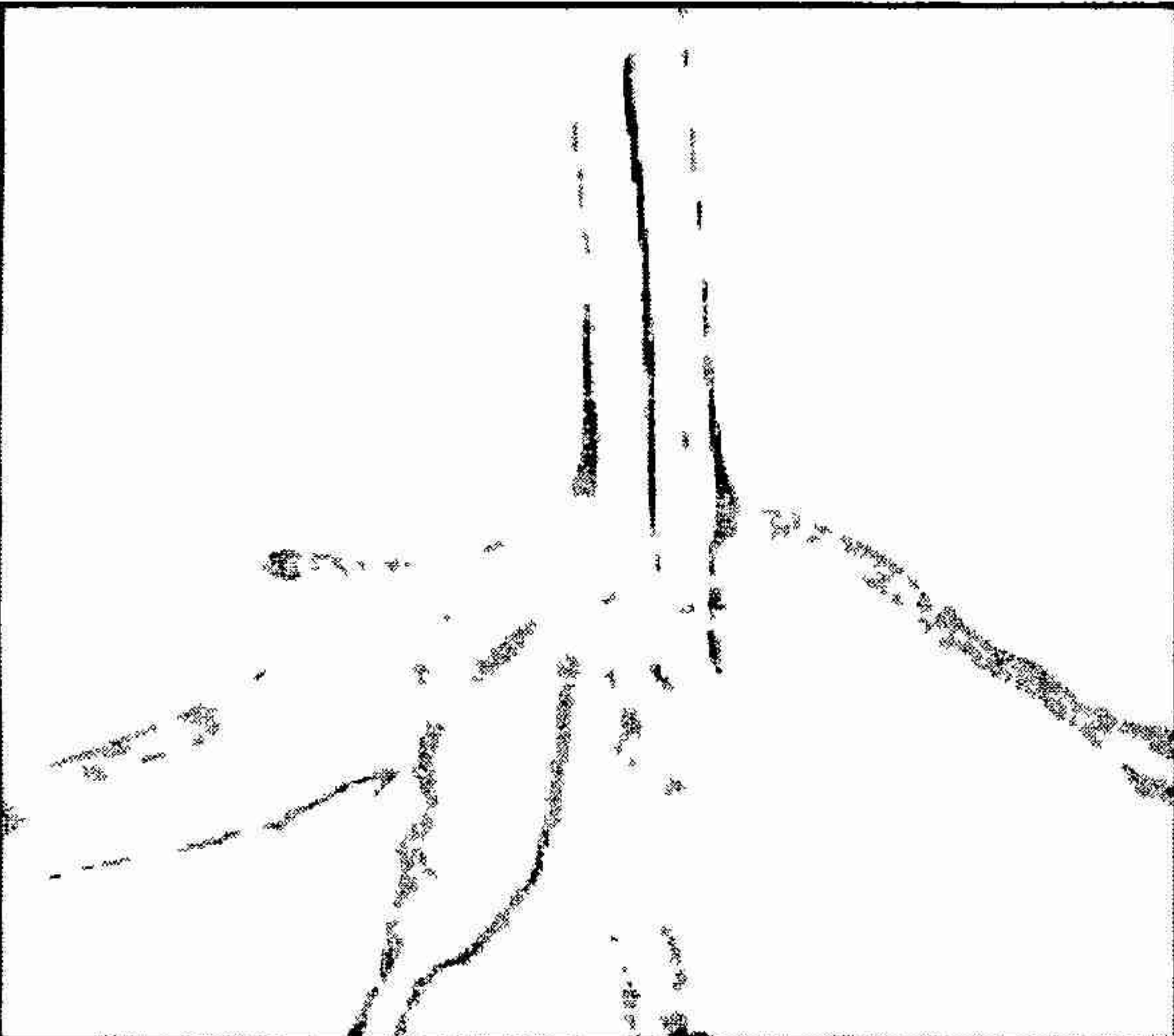
కందిలో ఆకుచుట్టు పురుగు:

కంది పెరిగే దశలో ఆకుచుట్టు పురుగు ఆశిస్తుంది. ఈ పురుగు ఆకులను చుట్టగా చుట్టుకుని ఆకులను తింటుంది. ఈ పురుగు ఉధృతి అక్టోబర్ - నవంబర్ మాసాలలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. నివారణ: 5 శాతం వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం వారం రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

సోయాలో ఎండు తెగులు:

- ❖ ఎండు తెగులు సోకిన మొక్కలు పూర్తిగా కానీ, మొక్కలో కొంత భాగం గానీ, క్రమేణా వాడి ఎండిపోతాయి.
- ❖ ఎండిన మొక్కలను పీకి, కాండం మొదలు భాగం చీల్చి పరిశీలిస్తే నల్లని నిలువు చారలు స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

- ❖ వాతావరణ పరిస్థితులు ఈ తెగులు వ్యాప్తికి అనుకూలంగా ఉంటే, పంటకు తీవ్ర నష్టం కలుగుతుంది.

నివారణ:

- ❖ ఈ తెగులు అధికంగా ఆశించిన పొలాలలో పొగాకు లేక జొన్నతో పంట మార్పిడి చేయాలి.
- ❖ ఐ.సి.పి.ఎల్ 87119 మరియు ఐ.సి.పి.ఎల్. 8863 కంది రకాలు ఈ తెగులను కొంత వరకు తట్టుకుంటాయి.
- ❖ ఎండిన మొక్కలను పొలం నుండి ఎప్పటికప్పుడు పీకి నాశనం చేయాలి.
- ❖ ఎకరానికి రెండు కిలోల ట్రైకోడర్మా విరిడీని 25 కిలోల బాగా చివికిన పశువుల ఎరువుతో కలిపి పొలంలో చల్లి, కలియ దున్నాలి.
- ❖ బీజామృతం లేదా బీజరక్ష లేదా ట్రైకోడర్మా విరిడీతో విత్తన శుద్ధి చేసి విత్తుకోవాలి.

వెర్రి తెగులు: (స్టెరిలిటీ మోజాయిక్)

- ❖ ఇది ఒక వైరస్ తెగులు. ఈ తెగులు నల్లి ద్వారా (ఇరియోఫిడ్ మైట్) ద్వారా వ్యాపిస్తుంది.
- ❖ ఈ తెగులు సోకిన మొక్కలు లేత ఆకుపచ్చ రంగు గల చిన్నచిన్న ఆకులు విపరీతంగా తొడుగుతుంది.

పూత పూయదు. ఈ తెగులును రైతులు గొడ్డు తెగులు అని కూడా అంటారు.

నివారణ:

- ❖ ఐ.సి.పి.ఎల్ 87119 మరియు ఐ.సి.పి.ఎల్ 227 రకాలు ఈ తెగులును కొంత వరకు తట్టుకుంటాయి.
- ❖ నీటిలో కరిగే గంధకపు పొడిని లీటరు నీటికి 3 గ్రాముల చొప్పున వారం రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.
- ❖ తెగులు సోకిన మొక్కలను పొలం నుండి ఎప్పటికప్పుడు పీకి నాశనం చేయాలి.

పురుగులు:

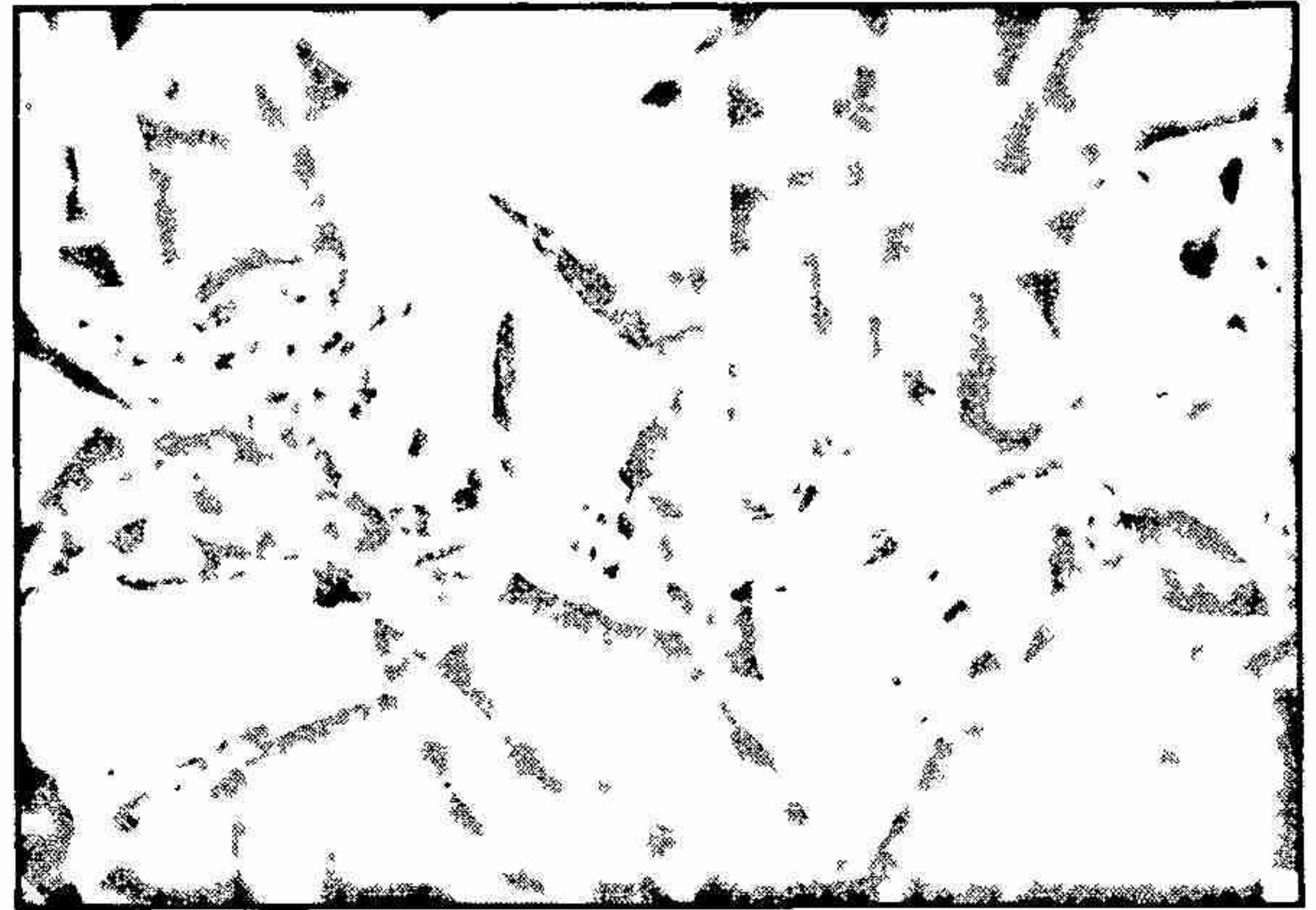
చిత్త పురుగులు:

ఇవి మొక్క లేత దశలో ఆశించి ఆకులలోని పత్రహరితాన్ని తింటూ మొక్కలకు నష్టాన్ని కలుగజేస్తాయి. వీటిని సరియైన సమయంలో నివారించని ఎడల పంట నష్టం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

నివారణ:

- ❖ చివరి దుక్కిలో ఎకరానికి 100 కిలోల వేపపిండి వేసి కలియదున్నాలి.
- ❖ విత్తనాలను బీజామృతం లేదా బీజరక్షతో విత్తన శుద్ధి చేసుకోవాలి.
- ❖ పురుగు ఉధృతిని బట్టి వేప కషాయం ఒకసారి పిచికారీ చేసుకోవాలి.

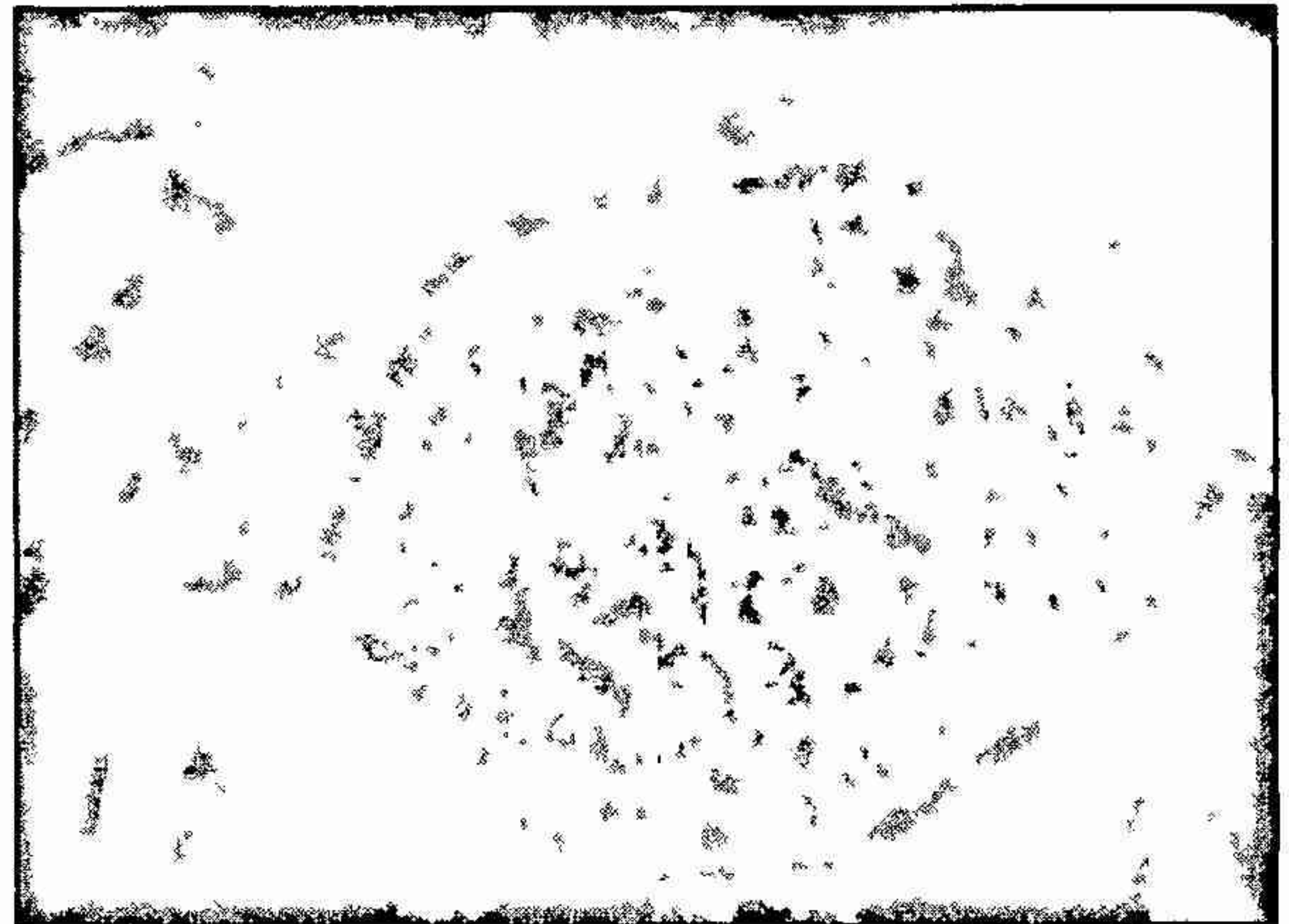

ఆకుముడత పురుగు:

ఆకు ముడత పురుగులు ఆకుల పై పొరలోకి తొలుచుకుని పోయి హరిత పదార్థాన్ని తినేస్తాయి. తరువాత ప్రక్కనే ఉన్న ఆకులను మడచి వేస్తాయి. ఒక్కోసారి ఈ పురుగు వలన సోయా చిక్కుడు పంటకు నష్టం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

నివారణ:

- ❖ 5 శాతం వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పిచికారీ చేయాలి.

రసం పీల్చు పురుగులు:

రసం పీల్చు పురుగులు లేత ఆకుల నుండి రసాన్ని పీల్చుతాయి. దీని వల్ల పంట ఎదుగుదల నిలిచి, మొక్కలు క్రమేణా వాడిపోతాయి. రసం పీల్చు పురుగులు వైరస్ తెగుళ్ళను కూడా వ్యాపింపజేస్తాయి.

నివారణ:

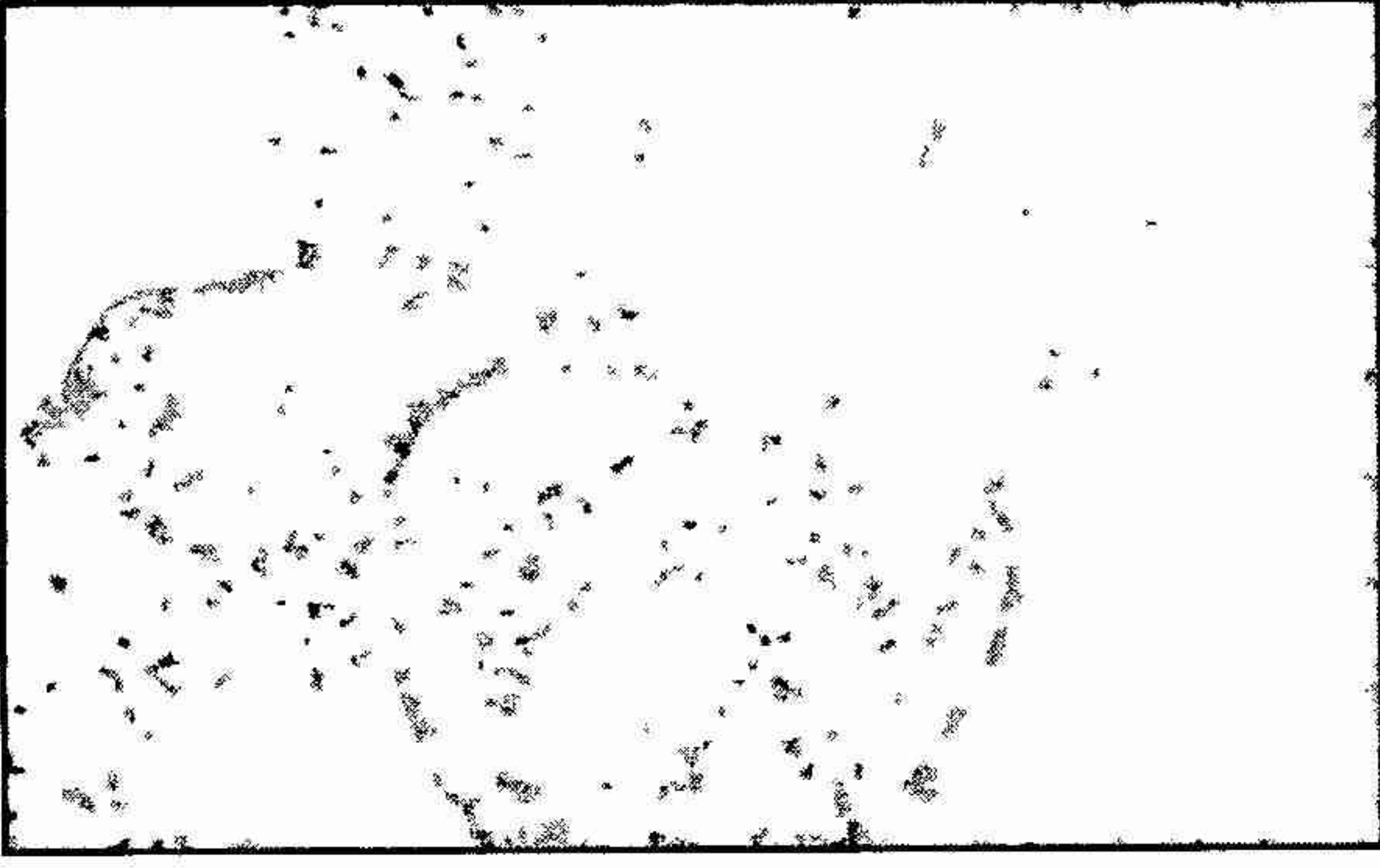
- ❖ 5 శాతం వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

- ❖ ఒక శాతం వేపనూనె పంటపై 10 రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు సాయంత్రం వేళలో పిచికారీ చేయాలి.
- ❖ పొలంలోని కలుపు మొక్కలను ఎప్పటికప్పుడు నివారించాలి.

తెగుళ్ళు:

ఆకుమచ్చ తెగులు:

ఈ తెగులు సోకిన ఆకులపై గోధుమ రంగులో గుండ్రని చిన్న చిన్న మచ్చలు కనిపించి, క్రమేణా ఈ మచ్చలు పెద్దవై, ఆకులు ఎండి రాలిపోతాయి. దీని వలన కాయలలోని గింజలు సరిగ్గా ఏర్పడవు.

నివారణ:

- ❖ 6 లీటర్ల పుల్లని మజ్జిగ ద్రావణాన్ని, 100 లీటర్ల నీటికి కలిపి ఎకరా పొలంలో వారం రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు సాయంత్రం వేళలో పంటపై పిచికారీ చేయాలి. పశువుల పేడ, మూత్రం ద్రావణానికి 200 గ్రాముల ఇంగువను చేర్చి సాయంత్రం వేళలో పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

కుంకుమ తెగులు:

కుంకుమ తెగులు ఆశించిన ఆకుల పై భాగాన లేత పసుపు వర్ణం గల గుండ్రని చిన్న మచ్చలు ఏర్పడతాయి. తరువాత దశలో ఈ మచ్చలు కుంకుమ రంగును పోలి ఉంటాయి.

నివారణ:

- ❖ ఆరు లీటర్లు బాగా పులిసిన పుల్లని మజ్జిగ ద్రావణం (5 - 7 రోజులు) వారం రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పిచికారీ చేయాలి.

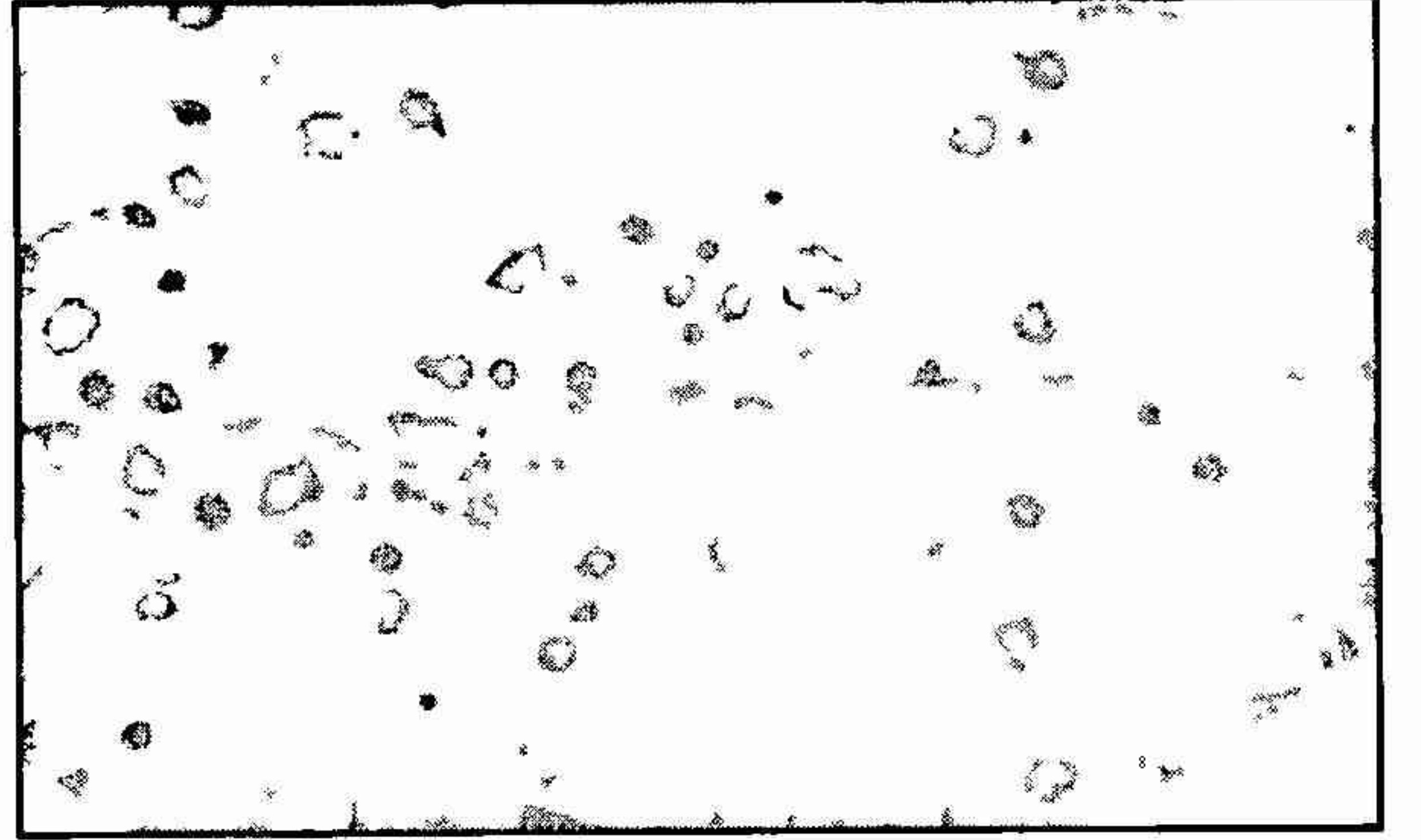
- ❖ పశువుల పేడ + మూత్రం + ఇంగువ ద్రావణం 10 రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

బ్యాక్టీరియా ఆకుమచ్చ తెగులు:

ఈ తెగులు సోకిన ఆకులపై చిన్న చిన్న గుండ్రని గోధుమ రంగు మచ్చలు ఏర్పడి అనుకూల వాతావరణ పరిస్థితులలో పెద్ద మచ్చలుగా ఏర్పడి ఆకులు ఎండి, రాలిపోతాయి.

నివారణ:

- ❖ ఎల్.ఎస్.బి-1, ఎమ్.ఎ.సి.ఎల్-58, పి.కె.-472 రకాలు ఈ తెగులును తట్టుకుంటాయి.
- ❖ ఈ తెగులు నివారణకు కాపర్ఆక్సిక్లోరైడ్ 20 గ్రాముల మందును 10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి రెండు సార్లు 10 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేయాలి.

మొజాయిక్ తెగులు:

ఇది వైరస్ జాతి తెగులు. ఈ తెగులు సోకిన ఆకులు, కాయల మీద పసుపుపచ్చ పొడలు ఏర్పడతాయి. ఈ పొడల వలన ఆకులు, కాయలు క్రమేణా ఎండిపోతాయి.

నివారణ:

- ❖ ఈ తెగులు సోకిన మొక్కలను పీకి తగుల బెట్టడం ద్వారా పైరులోని ఇతర మొక్కలకు వ్యాపించకుండా అరికట్టవచ్చు.
- ❖ తెగులు సోకని మొక్కల నుండి విత్తనం తీసుకోవాలి.
- ❖ ఈ తెగులును వ్యాపింప చేసే పేనుబంక నివారణకు 5 శాతం వేప కషాయం 10 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు పంటపై సాయంత్రం వేళలో పిచికారీ చేయాలి.

వెల్లుల్లి సాగు - మెళకువలు

వాతావరణం:

తక్కువ ఉష్ణోగ్రతలో (12-18⁰ సెల్సియస్) పెరుగుతుంది. అధిక తేమను మరియు వర్షాన్ని తట్టుకోలేదు. బెట్ట పరిస్థితులను, మురుగు నీటి సౌకర్యం లేని పరిస్థితులను తట్టుకోలేదు.

నేలలు: బంక నేలలు, నీటి పారుదల మరియు మురుగు నీటి వసతి గల సారవంతమైన గరప నేలలు అనుకూలం.

వెల్లుల్లిలో మంచి రకాలు

మన రాష్ట్రంలో గుర్తించబడిన వెల్లుల్లి రకాలు ఏమీ లేవు. రాజస్థాన్ ప్రాంతపు 'రామ్ నగర్' రకాన్ని మరియు పెద్ద పాయలను కలిగి ఉండి, తెల్లని రంగు కలిగిన దేశవాళీ రకాలను మన రాష్ట్రంలో విరివిగా పండిస్తున్నారు. ఎన్.హెచ్.ఆర్.డి.ఎఫ్ వారు సిఫారసు చేసిన రకాలు కూడా పండించు కోవచ్చు. యమునా, సఫేదా అనే రకాలు ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే మేలైన రకాలు.

రామ్ నగర్: రాజస్థాన్ రకం పెద్దపాయలు కలిగిఉంటుంది.

జ - 41: పాయలు మధ్యస్థ తెలుపు రంగుతో ఉండి అధిక దిగుబడినిచ్చే రకం.

ఊటీ - 1: ఉద్యాన పరిశోధనా స్థానం, ఊటీ, తమిళనాడు నుండి విడుదలయిన రకం. పాయలు పెద్దవిగా ఉండి, తక్కువ తెలుపుతో ఒక్కో గడ్డలో 20-25 పాయలు కలిగి ఉంటుంది. తామర పురుగులకు తట్టుకుని అధిక దిగుబడినిస్తుంది. పంటకాలం 120-130 రోజులు. దిగుబడి 68 క్వీంటాళ్ళు/ఎకరాకు.

బిత్తన శుద్ధి:

2 లీటర్ల ఆవు మూత్రం, 1 కిలో పశువుల పేడ, 1 కిలో మట్టి (గట్టులేదా పుట్టమట్టి) మరియు 150 గ్రాముల ఇంగువను 10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి ద్రావణం తయారుచేయాలి. నాటే ముందు పాయలను ఇందులో 15-20 నిమిషాలు ముంచి నాటుకోవాలి.

బిత్తన మోతాదు: ఎకరాకు 200-240 కిలోల విడిపాయలు అవసరం.

బిత్తటం: గడ్డలోని పాయలను వ్యాప్తికొరకు వినియోగించు కోవాలి. పాయలు విత్తిన వెంటనే నీటిని తప్పకుండా పెట్టాలి.

నాటకాలం:

పాయలను సెప్టెంబరు 15 నుంచి అక్టోబరు చివర వరకు నాటుకోవచ్చు.

పురుగులు తెగుళ్ళ నివారణకు:

- ❖ పంటచుట్టూ రక్షక పంటగా జొన్న, మొక్కజొన్న లేదా సజ్జ పంటను వేసుకోవాలి.
- ❖ పేనుబంక నివారణకు 5 శాతం వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం పిచికారీ చేసుకోవాలి.
- ❖ కుళ్ళతెగులు వల్ల మొలకలు వచ్చేటప్పుడు కుళ్ళిపోతాయి. దీని నివారణకు విత్తేముందు పాయలను తప్పనిసరిగా పైన తెలిపిన విధంగా బిత్తనశుద్ధి చేసుకోవాలి.

నీటి యాజమాన్యం:

పాయలను నాటిన వెంటనే మొదటి తడి ఇవ్వాలి. తర్వాత 10 రోజులకు ఒకసారి నీటిని ఇవ్వాలి. గడ్డ ఎదిగే దశలో తప్పని సరిగా నీరు కట్టాలి.

సస్యరక్షణ

ఉల్లిలో చేపట్టే సస్యరక్షణ చర్యల్నే దీనిలో కూడా అనుసరించాలి.

పంటకోత:

వెల్లుల్లి మొక్కల ఆకుల చివర్లు గోధుమ వర్ణంలోకి మారినపుడు మరియు ఎండినపుడు గడ్డలు త్రవ్వి తీయాలి. వెల్లుల్లి పాయలను ఒకచోటికి చేర్చి 3-4 రోజులు వెలుతురు ఉండే గదుల్లో నిల్వ చేయాలి.

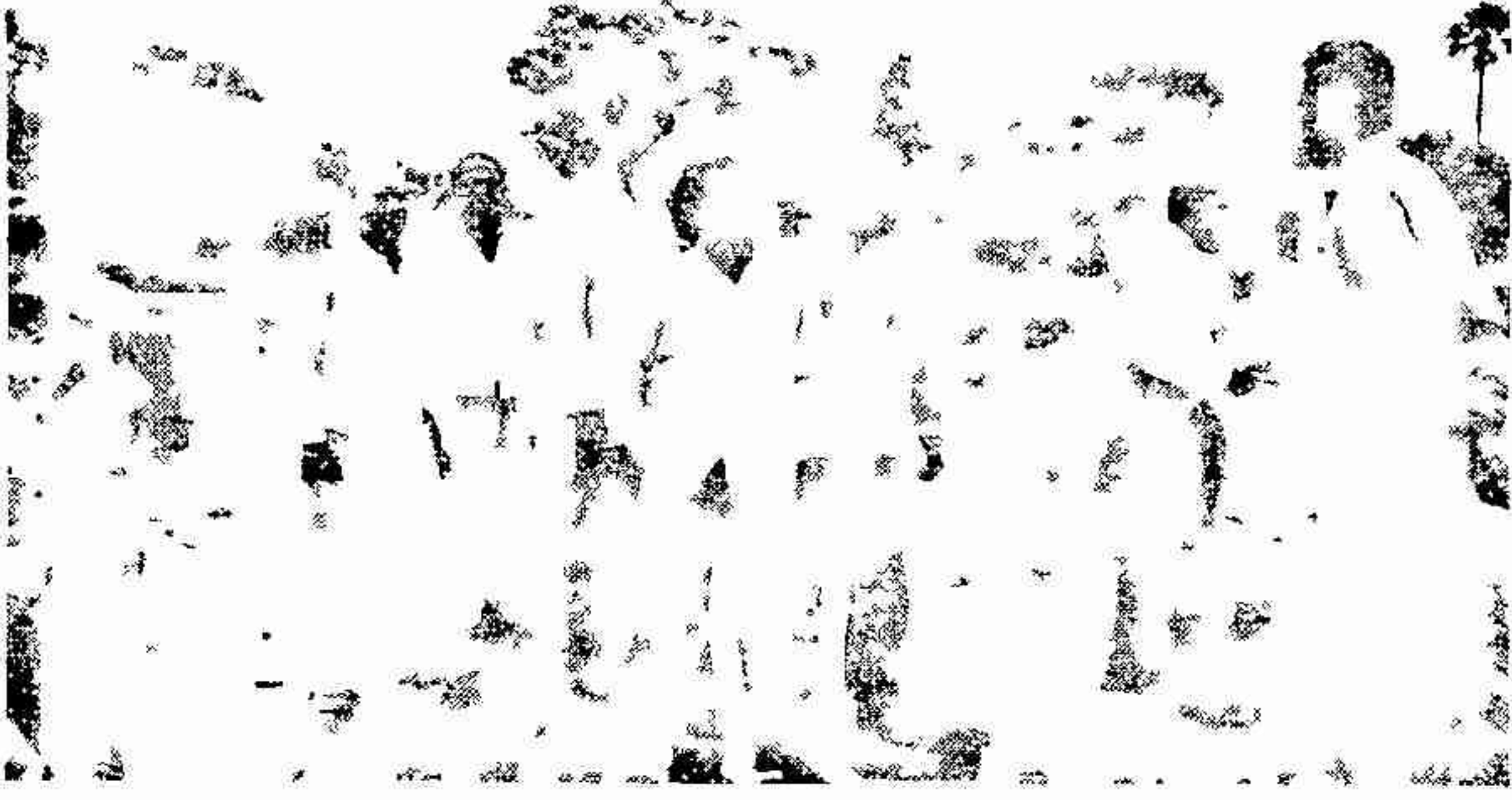
నిల్వ ఉంచడం:

కోతకు 12 రోజుల ముందు మడిలో నీరు కట్టాలి. కోసిన వెంటనే గడ్డలను పొలంలోనే 3 రోజుల పాటు కుప్పగా పోసి వుంచి (ఫీల్డ్ క్యూరింగ్), తర్వాత నిల్వ చేయాలి. ఫీల్డ్ క్యూరింగ్ చేయడం వల్ల గడ్డలు ఎక్కువ కాలం నిల్వ వుంటాయి.

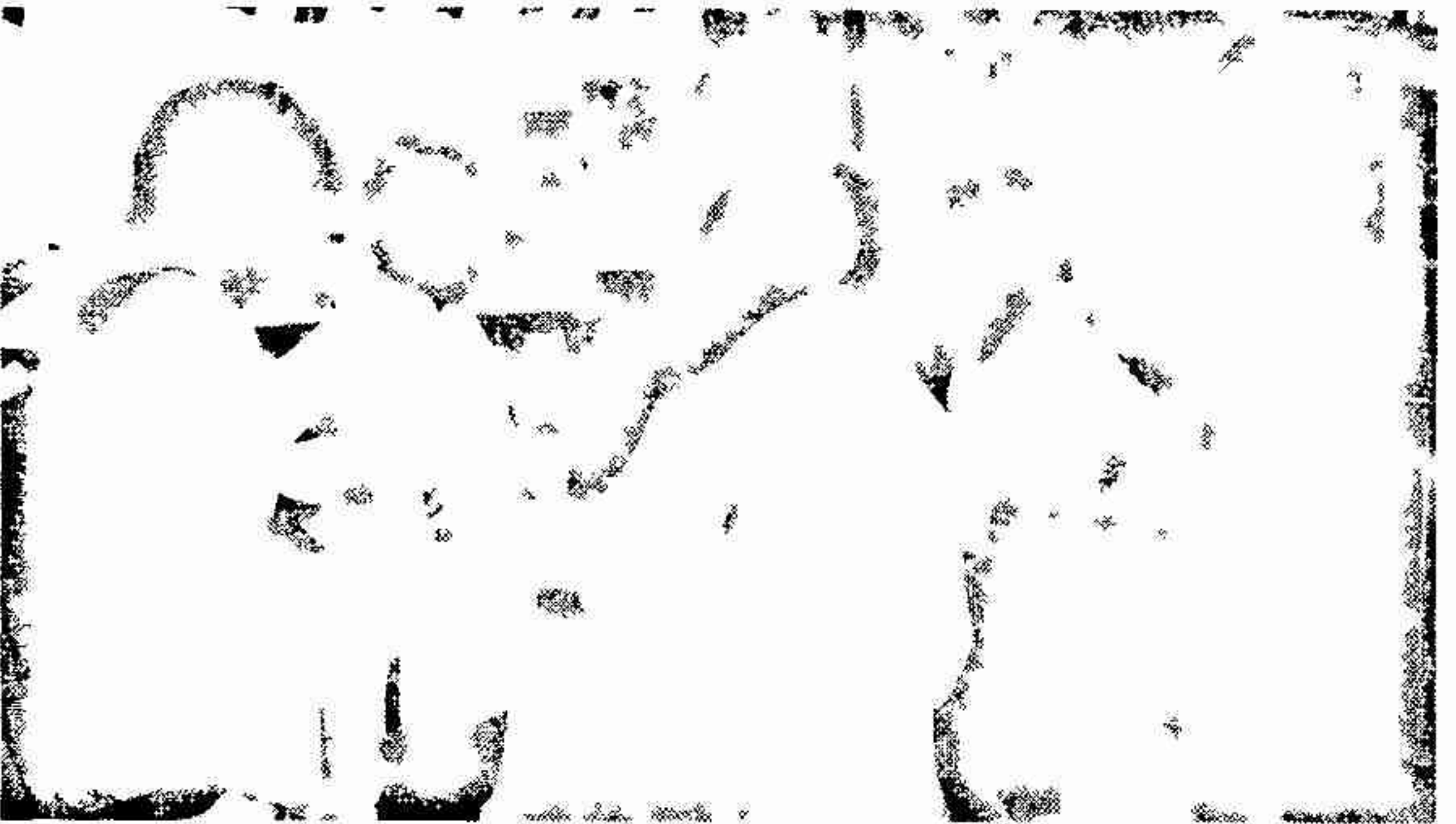
భూ సేకరణ బాధితులకు అండగా రైతు స్వరాజ్య వేదిక

కొండల్, రైతు స్వరాజ్య వేదిక

పరిశ్రమలు, ప్రాజెక్టుల కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వం బలవంతగా భూసేకరణ చేస్తున్న వరంగల్ జిల్లాలో 24-8-2016 రైతు స్వరాజ్య వేదిక రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యులు పర్యటించి

భూ నిర్వాసితులకు అండగా ఉంటామని తెలిపారు. వరంగల్ జిల్లా జాఫర్ ఘడ్ మండలంలోని ఉప్పుగల్ గ్రామంలో నిర్మిస్తున్న నస్సల్ రిజర్వాయర్ క్రింద గ్రామస్థులు 1045 ఎకరాల భూమిని కోల్పోతున్నారు. భూమిని కోల్పోతున్న వారిలో

కుల వృత్తిని నమ్ముకున్న గీత కార్మికులు ఎక్కువగా ఉన్నారు. ప్రభుత్వం ఎకరాకు 6 లక్షల 60 వేల రూపాయలు మాత్రమే ఇస్తుందని, కానీ బహిరంగ మార్కెట్లో మా భూమి విలువ 10 లక్షల రూపాయలు ఉందని తెలిపారు. మహిళా రైతులు

మా భూములు కోల్పోతే మేము ఎలా బతకాలని ప్రశ్నించారు. మాకు 2013 చట్టం మాత్రమే అమలు చేయాలని గ్రామంలో రైతులు కోరారు. ఇక ధర్మ సాగర్ మండలం లో

టెక్స్ టైల్ పార్క్ కోసం భూ సేకరణ చేస్తున్న ముప్పారం, దేవనూర్ గ్రామాలలో రైతులు ఎట్టి పరిస్థితులలో తమ భూములు ఇచ్చేది లేదని తెలిపారు. ముప్పారం, దేవనూరు గ్రామాలలో ఒక్క గుంట 50 వేల రూపాయలు (ఎకరం 20

లక్షలు) ఉండగా ప్రభుత్వం ఎకరాకు 6లక్షల 60 వేలు ఇస్తామనటం దారుణంగా వుంది. ఈ గ్రామాలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెచ్చిన 123కు మరియు 2013 భూ సేకరణ చట్టానికి ఉన్న తేడాలను వివరిస్తూ గ్రామస్థులు ఏర్పాటు చేసిన ప్లెక్సీలు గ్రామస్థులలో చైతన్యం రావటానికి చాల వుపయోగ పడ్డాయి. భూ నిర్వాసితులను కలసిన బృందంలో ఆశాలత, సజయ, శంకర్, రాజేందర్, కిరణ్ విస్సా, బీరం రాములు, నవీన్, కొండల్, యాదగిరి, రమేష్ ఉన్నారు. ధర్మ సాగర్ లో విలేకరుల సమావేశం నిర్వహించి బలవంతపు భూసేకరణ నిలిపి వేయాలని, 2013 భూసేకరణ చట్టాన్ని అమలు చేయాలని డిమాండ్ చేయటం జరిగింది. - బి. కొండల్

పంటల జాతి కూరగాయలలో సస్యరక్షణ

(సొర, జర, కాకర, పొట్ల, దోస, గుమ్మడి, బూడిద గుమ్మడి, దొండ మరియు చిక్కుడు)

పురుగులు:

గుమ్మడి పెంకు పురుగు నివారణ :

తల్లి పురుగులు లేత ఆకులను ఆశించి ఎక్కువ నష్టం పంటకు కలిగిస్తాయి. వీటి నివారణకు వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం రెండుసార్లు 10 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేయాలి.

పండు ఈగ (ఫ్రూట్ ఫ్లై):

తల్లి ఈగలు మొగ్గలపై మరియు లేత పిందెలపై గ్రుడ్లు పెడతాయి. వీటి నుండి వచ్చిన సన్నని పురుగులు కాయ లోపలి గుజ్జను తిని నష్ట పరుస్తాయి. అందువలన కాయలు కుళ్ళిపోతాయి.

వీటి నివారణకు మొగ్గ సమయంలో రెండు సార్లు వేప కషాయం లేదా నీమాస్త్రం 10 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేయాలి. మొక్క మొదళ్ళలో వేప పిండి పాదుకు 5 కిలోల చొప్పున వేయాలి. తల్లి ఈగలను ఆకర్షించేందుకు మిథైల్ యూజినాల్ ఎరలను పొలంలో అమర్చాలి. ఇవి తల్లి ఈగలను ఎక్కువగా ఆకర్షిస్తాయి.

పాము పాడ పురుగు (పాము పాడ తెగులు) :

ఈ పురుగు గొంగళి పురుగులు చాలా సన్నగా ఉండి ఆకు పొరలలో చొచ్చుకొనిపోయి పత్రహరితాన్ని తిని నష్టపరుస్తాయి. ఆకులపై అడ్డదిడ్డంగా తెల్లని చారలు ఏర్పడతాయి. ఒక్కోసారి ఈ పురుగు వల్ల పంటకు నష్టం ఎక్కువగా ఉంటుంది. దీని నివారణకు పంట పెరుగుదల దశలో రెండు సార్లు 5 శాతం వేప గింజల కషాయాన్ని లేదా రెండు శాతం వేప నూనెను 10 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేసుకోవాలి. పురుగు నష్టం చేసిన ఆకులను ఎప్పటికప్పుడు పంటనుండి తొలగించి నాశనం చేయాలి.

తెగుళ్ళ నివారణ :

బూజు తెగులు:

ఆకు అడుగు భాగంలో బూజు మాదిరిగా ఏర్పడి, ఆకుల పై భాగాన పసుపు రంగు మచ్చలు ఏర్పడతాయి. తెగులు ఉధృతి ఎక్కువైతే ఆకులు పండి ఎండిపోతాయి. దీని నివారణకు పులిసిన మజ్జిగ + ఇంగువ ద్రావణాన్ని 10 రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పంటపై పిచికారీ చేయాలి.

బూడిద తెగులు:

ఆకు పై భాగంలో తెల్లని పొడిలాగా ఏర్పడి, ఆకులు పసుపు రంగుకు మారతాయి. ఉధృతి ఎక్కువైతే బూడిద తెగులు కాండం పూతకు కూడా వ్యాపిస్తుంది. దీని నివారణకు పంట పెరుగుదల దశలో రెండు సార్లు 5 శాతం వేప గింజల కషాయాన్ని లేదా రెండు శాతం వేప నూనెను 10 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేసుకోవాలి. తెగులు నష్టం చేసిన ఆకులను ఎప్పటికప్పుడు పంటనుండి తొలగించి నాశనం చేయాలి.

ఆకు మచ్చ తెగులు:

ఆకులపైన చిన్నని గుండ్రని మచ్చలు ఏర్పడతాయి. తెగులు ఉధృతి ఎక్కువైతే ఈ మచ్చలు పెద్దవిగా మారి ఆకులు ఎండిపోయి రాలిపోతాయి. ఒక్కోసారి ఈ మచ్చలు కాయలకు ఆశించి నష్టం కలుగజేస్తాయి. దీని నివారణకు కాపర్ ఆక్సైడ్ 3 గ్రాములు లీటరు నీటికి కలిపి 10 రోజుల వ్యవధిలో రెండు సార్లు పిచికారీ చేయాలి.

వెర్రి తెగులు (వైరస్ తెగులు):

ఆకులలో ఈనెల వద్ద పసుపురంగు చారలు ఏర్పడతాయి. దీనినే “మొజాయిక్” తెగులు అని కూడా అంటారు. వైరస్ తెగుళ్ళ వ్యాప్తి రసం పీల్చు పురుగుల ద్వారా వ్యాపిస్తుంది.

నివారణ:

- ❖ విత్తనాలను పచ్చి ఆవుపాలలో (ఒక లీటరు ఆవు పాలు + 250 గ్రాముల విత్తనాలు) 15 -20 నిమిషాలు ఉంచి విత్తన శుద్ధి చేయాలి.
- ❖ రసం పీల్చే పురుగులను 5 శాతం వేప కషాయం లేదా 5 శాతం వావిలాకు కషాయం లేదా నీమాస్త్రం పంటపై రెండు సార్లు వారం రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేసి సమర్థవంతంగా అరికట్టాలి.
- ❖ 5 శాతం ఆవుపాలు (5 లీటర్ల పచ్చి ఆవు పాలు + 100 లీటర్ల నీరు) పంటపై రెండు సార్లు వారం రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేయాలి.
- ❖ వైరస్ తెగులు ఆశించిన మొక్కలను ఎప్పటికప్పుడు పొలం నుండి పీకి వేసి నాశనం చేయాలి.
- ❖ వైరస్ తెగులు సోకని మొక్కల నుండి రైతులు విత్తనాలను సేకరించుకోవాలి.

జన్మ మార్పిడి పంటలా? మళ్ళీనా? వద్దే వద్దు

ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం వారి జన్మమార్పిడి ఆవాలు వద్దనడానికి పాతిక (25) కారణాలు

మీకు గుర్తుందే వుంటుంది. 2010 సంవత్సరంలో అక్కర లేని, అనవసరమైన, సురక్షితం కాని, బీటీ వంకాయను మన భోజన వళ్ళాలు మరియు మన పొలాలను ఆక్రమించకుండా ఎలా తరిమికొట్టామో? అన్ని రకాల విషయ పరిజ్ఞానాన్ని సమీకరించి, బీటీ వంకాయను వాణిజ్య పరంగా పండించకుండా నిరవధికంగా విరామాన్ని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. సమాజానికి ప్రతిస్పందనగానూ, విజ్ఞానానికి బాధ్యతగానూ ప్రభుత్వం బీటీ వంకాయ విడుదలపై నిరవధికంగా విరామాన్ని ప్రకటించింది.

ఇంతేకాక, గత 15 సం॥గా బీటీ పత్తి పంట పండించిన అనుభవం జన్మమార్పిడిలోని ఆబద్దాలను, మోసాలను బట్టబయలు చేసింది. పత్తిని ఆశించే పురుగును నిరోధించడానికి తయారు చేసిన బీటీ పత్తి మీద పురుగు నివారణకై అత్యంత అధికంగా పురుగు మందులు వాడవలసి వచ్చింది. అంతేకాక మోన్సాంటో అనే బహుళ జాతి సంస్థ పత్తి విత్తనమార్కెట్ పై ఏకాధిపత్యాన్ని సాధించడం కూడా చూశాము. దేశంలో రైతు ఆత్మహత్యలు జరుగుతూనే వున్నాయి. వారిలో (బీ.టీ) పత్తి రైతులే అధికము. ఈ స్థితిలో ప్రస్తుతం అనగా 2016లో వాణిజ్య పంటగా పండించడానికి మరొక జన్మమార్పిడి ఆహార పంటను ముందుకు తెస్తున్నారు.

మన అందరికీ అత్యంత పరిచయమైన, అంతటా పండే 'ఆవ' మొక్కను జన్మమార్పిడి పంటగా 3 రకాలను విడుదల చేయాలని మన ప్రభుత్వ రెగ్యులేటరీ యంత్రాంగం సిద్ధమవుతోంది. భారత నియంత్రణ మార్గదర్శకాల ప్రకారం జన్మ మార్పిడి పంటల ప్రభావాన్ని అంచనా వేసేందుకు అవసరమైన అన్ని పరీక్షలు మరియు అధ్యయనాలు పూర్తి చేయడం మొదలగు అంశాలన్నింటినీ జి.ఇ.ఎ.సి. కమిటీకి సమర్పించారు. ఈ జి.ఇ.ఎ.సి.ని భారత పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం 1989 మరియు పర్యావరణ పరిరక్షణ, అడవులు మరియు వాతావరణ మార్పు మంత్రిత్వ శాఖలోని నియమ

నిబంధనలను అనుసరించి ఏర్పాటు చేశారు.

జన్మమార్పిడి 'ఆవ' పంటను అధిక దిగుబడి రకంగా ఆశించి రూపొందించారు. నిజానికి జన్మమార్పిడి అవసరం లేకుండానే ఉత్పాదకత పెంచడానికి అనువైన రకాలున్నాయి. హైబ్రిడ్ రకాలు మరియు సి.యం.యస్ సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని వాడవచ్చు. ప్రపంచంలో అనేక దేశాల్లో ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో అధిక దిగుబడిని సాధిస్తున్నారు. వాస్తవంగా చూస్తే, విత్తన తయారీని సులభతరం చేయడం మరియు హెర్బిసైడ్ (కలుపు మొక్కలను చంపే) సాంకేతికతను జోడించి విత్తనాలను తయారు చేయడమే దీని లక్ష్యం. దేశంలోని వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్తలను, వారి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని, ఇతర విధానాలను ప్రక్కన పెట్టి కేవలం జన్మమార్పిడిని మాత్రమే ఎంచుకోవడం ఎంత వరకు సబబు? జన్మ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ద్వారా బాక్టీరియాలోని జన్మవులను 'ఆవ' మొక్కలోనికి ప్రవేశపెట్టి పురుష ద్వంద్వత్వాన్ని ఉత్తేజితం చేయడం ద్వారా స్వయం ఫలదీకరణను నివారించడం జరుగుతుంది. రెండు రకాల బాక్టీరియాల నుండి తీసుకున్న జన్మవులను 'ఆవ' మగ మొక్కలో ప్రవేశపెట్టి గందరగోళం సృష్టించి 'జన్మమార్పిడి 'ఆవ'ను తయారు చేయడం అన్న మాట. అది అధిక దిగుబడిని ఇస్తూ, హెర్బిసైడ్గా కూడా వ్యవహరిస్తుందని రూపొందిస్తున్నారు. 100 కోట్ల పన్నుదారుల సొమ్మును ఈ జన్మమార్పిడి 'ఆవ' పంటను రూపొందించడానికి వినియోగించారు. విజ్ఞానం మరియు సాంకేతిక విజ్ఞాన మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని యన్.డి.డి.బి. బయోటెక్నాలజీ బోర్డ్ (డి.బి.టి)ల ద్వారా సి.జి.ఎస్.సి.పి. పరిశోధనలను నిర్వహించింది. యన్.డి.డి.బి. ద్వారా వంట నూనెల ప్రాజెక్టును గోప్యంగా మూసివేసింది. ఆ నిధులను జన్మ మార్పిడి 'ఆవ' పరిశోధనకు రహస్యంగా మళ్ళించింది.

1. జన్మమార్పిడి పంటలను తిరస్కరించడాని (25)

పాతిక బలమైన కారణాలు: "ట్రాన్స్ జెనిక్ టెక్నాలజీ"

అనేది సురక్షితం కాదు. జనిటిక్ ఇంజనీరింగ్ అనేది అసహజమైన, నిర్దిష్టత లేని ఒక బ్రీడింగ్ ప్రక్రియ. అస్థిర, అనూహ్య, అనియంత్ర మరియు స్థితిస్థాపకత మరియు కోలుకోలేని ప్రక్రియగా ఈ జన్యుమార్పిడికి సాక్ష్యాధారాలున్నాయి. ఇటువంటి నిలకడలేని, నియంత్రణ లేని సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని మన ఆహార మరియు వ్యవసాయ వ్యవస్థలోకి చొప్పిస్తున్నారు.

2. ఇది మన ఆరోగ్యం మరియు పర్యావరణంపై విష పరిణామాలు (ఫలితాలు, మార్పులు) తెస్తుంది. జి.యం./హెచ్.టి. పంటలు వ్యవసాయదారులపై, వ్యవసాయ పని వారిపై మరియు వినియోగదారులపై ప్రతికూల ప్రభావం కలిగిస్తాయి. జన్యు మార్పిడి 'ఆవ' వంటి పంటలు అనేక ప్రతికూల ప్రభావాలను కలిగిస్తాయి. ఆరోగ్యవరమైన సమస్యలు: జన్యుమార్పిడి పంటల్లో వాడే గ్లైఫోసేట్ వాడకం విపరీతంగా పెరిగిన అమెరికా, కెనడా, బ్రెజిల్ మొదలగు దేశాల్లో గ్లైఫోసేట్ను కాన్సర్ కారకంగా ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ గుర్తించింది. కానీ గ్లైఫోసేట్ వాడకాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ, కొనసాగిస్తున్న వారు మాత్రం దీన్ని సురక్షితం అని భ్రమింపచేస్తున్నారు. సూపర్ వీడ్స్ (త్వరితంగా పెరిగే కలుపు మొక్కలు) ఎక్కువై దేనికీ లొంగవు. ఇతర జీవులపైనా మరియు ఆరోగ్యంపైనా వీటి ప్రభావాలను స్పష్టంగా వ్రాయడం జరిగింది. భారతదేశం వంటి సువిశాల దేశంలో స్త్రీలు కలుపు తీయడం అనే పని వలన ఉపాధి పొందుతారు. ఈ ప్రక్రియ ఆర్థికంగా మహిళలకు ఎంతో ప్రాముఖ్యమైనది. హెచ్.టి. పంటలను వాడకంలో తేవటం వల్ల ఆర్థికావలంబన కలిగించే కలుపు తీయడం అనే ఉపాధిని పోగొట్టి వారికి వేరే ప్రత్యామ్నాయం లేకుండా చేయడమే. మన దేశ వ్యవసాయంలో కలుపు అనగా కూర మొక్కలు కావచ్చు, మేత కావచ్చు లేదా మందు మొక్కలు కావచ్చు. కలుపును నివారించే హెచ్.టి. జన్యుమార్పిడి పంటలను మన దేశ వ్యవసాయంలో ప్రవేశ పెట్టడం వలన దీని వలన సుస్థిర పంట విధానం మరియు

సహజ పంట పద్ధతులు దెబ్బతీనే అవకాశం వుంది. వాతావరణ మార్పులో వున్న మనకు వ్యవసాయ వైవిధ్యం అంత్యంత అవసరము. కలుపు నివారణ మందులు/ విషాలు అటువంటివి వాడని ప్రక్క పొలాలకు వ్యాపించడం వలన దుష్ఫలితాలు, విభేదాలకు దారి తీస్తాయి. చిన్న కమతాలు కలిగిన మన దేశంలో ఇటువంటి వాటికి అవకాశాలు ఎక్కువే. అంతేకాక ఈ విషపూరిత అవశేషాలు ఆహారంలోకి కూడా ప్రవేశిస్తాయి.

3. జన్యుమార్పిడి ఆవ హెచ్.టి. పంటలకు దొంగ దారిలో ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం వారు అభ్యర్థించిన 3 'ఆవ' రకాలు కూడా హెచ్.టి రకాలే! బహిరంగంగా 'ఆవ' రకాల్లో హెర్బిసైడ్ని తట్టుకునే జన్యువును ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. హెచ్.టి ప్రక్రియ వల్ల జరిగే నష్టాన్ని మరియు ప్రమాదాలను అంచన వేయడం జరగలేదు.
4. అధిక దిగుబడి వంగడాలైన ఆవాల రకాలు అనేకం రైతులకు అందుబాటులో వున్నాయి. వాటితో పోల్చి జి.యం. ఆవాలపై పరిశోధన జరగలేదు. అంతేకాక అనేక రకాల హైబ్రిడ్ మరియు అధిక దిగుబడి రకాలు (High yield verity) అందుబాటులో వున్నప్పుడు ఎటువంటి ధృవీకరణ లేని జి.యం. అంశాలు అవసరం లేదు. నూనె గింజల ఉత్పాదకత పెంచడానికి మరియు దిగుబడులను తగ్గించడానికి నూనె గింజల వంగడాల విడుదల ఎటువంటి ప్రభావం చూపదు. జి.యం. ఆవాలను సమర్థించే వారి వాదన ఏమంగా అధిక దిగుబడినిచ్చే జి.యం. నూనె గింజల రకాలను ప్రవేశ పెట్టడం ద్వారా మన దేశంలో నూనె గింజల ఉత్పాదకత పెరిగి, నూనె గింజల దిగుబడి ఖర్చు తగ్గుతుందని.
5. జి.యం. ఆవాలు అధిక దిగుబడిని ఇస్తాయి అనే వాదన తప్పు మరియు ధృవీకరించబడలేదు. డి.ఎం.హెచ్. సరిపోయే విధంగా జి.యం. ఆవాలను రూపొందించి, పరీక్షించడం జరిగిందని బహిరంగంగా తెలిపారు. అనుమతులను, నియంత్రణలను,

షరతులను ఉల్లఘించడం జరిగింది. తక్కువ దిగుబడినిచ్చే పాత రకాల ఆవ పంట దిగుబడితో పోల్చి జి.యం. ఆవాలు అధిక దిగుబడినిస్తాయని చెప్పడం జరిగింది. అనుకూలమైన లక్షణాలను మాత్రమే తీసుకొని జి.యం. ఆవాలకు అనుమతిని కోరారు. జి.యం. ఆవాలు 28 శాతం అధికంగా దిగుబడినిస్తాయని చెప్పడం జరిగింది. తప్పుడు తనీఖీల ద్వారా జి.యం ఆవాలను ప్రవేశపెట్టాలని చూస్తున్నారు. అధిక దిగుబడినిస్తాయనే వాదనను వితండ వాదనగానూ, తప్పుల తడికగానూ వర్ణించవచ్చు. మరియు ఉత్పాదకతా రకాల వల్ల నూనె గింజల దిగుబడి తగ్గలేదు.

6. 2002లో బేయర్స్ వారి జి.యం. ఆవను తిరస్కరించిన కారణాలతోనే ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం వారి జి.యం. ఆవను కూడా తిరస్కరించాలి. భారత దేశపు నియంత్రణ అధికార సంస్థ 2002లో బేయర్స్ వారి ప్రొ ఆగ్రో అనే కంపెనీ రూపొందించిన (బార్, బారనెస్ మరియు బార్స్టార్ జీన్స్) జి.యం. ఆవను వాణిజ్య పరంగా పండించడానికి ప్రవేశాన్ని తిరస్కరించారు. ఐ.డి.వి.ఆర్. వారు జి.యం. ఆవ అన్ని వరీక్షలకు తట్టుకోలేదని, అందుకే తిరస్కరించాలని చెప్పింది. ఆవ కూరను, కాయలను కూడా మన దేశంలో తింటారు. కనుక వాటి భద్రత కూడా పరీక్షించవలసిన అవసరం వుంది. జి.యం. ఆవ పంట అవసరం లేని ప్రాంతాలకు విస్తరింపకుండా నియంత్రించే నియంత్రణ విధానాలను రూపొందించలేదు. ప్రొ ఆగ్రో వారు జి.యం పెస్టిసైడ్ టాలరెంట్ రకము, సాంకేతిక మరియు న్యాయ, చట్ట సంబంధమైన నియమాలకు సంబంధించిన అంశాలకు సరియైన సమాధానాలు ఇవ్వలేక పోయారు. పైన చెప్పిన కొన్ని కారణాలు ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం వారికీ వర్తిస్తాయి.

7. జి.యం. ఆవకు ఇతర జి.యం. ఆవకు వాహికగా ప్రవేశపెట్టాలని ఒక ఆలోచన. జి.యం. పంటలను సమర్థించే గుంపు జి.యం. పంటలను ప్రభుత్వ

రంగం నుండి ప్రవేశపెట్టాలని కుట్ర పన్నుతున్నాయి. జి.యం. పంటల భద్రత ప్రైవేటు సంస్థల కంటే ప్రభుత్వ సంస్థల నుండి అయితే మెరుగు అనే అపోహను కలిగించే ప్రయత్నం ఇది.

8. జి.యం. ఆవ వల్ల వ్యవసాయ వ్యాపారులు మాత్రమే లాభం పొందుతారు. ప్రస్తుతం బార్జీన్ పేటెంట్, జర్మనీ దేశానికి చెందిన బేయర్స్ వారికి చెంది వుంది. వారు మోన్వాంట్ కంపెనీని కొనే ప్రయత్నంలో వున్నారు. అదే కనుక జరిగితే వ్యవసాయ ముడి ఉత్పాదక వస్తువులు బేయర్స్ క్రాప్ సైన్స్ వారి ఆధిపత్యంలోకి వెళ్ళిపోతాయి.

9. ఆవ పంట పండిస్తున్న రాష్ట్రాలతో సహా చాలా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు క్షేత్ర ప్రయోగాలను వద్దంటున్నాయి. రైతు సంఘాలు, శాస్త్రవేత్తలు తదితరులు జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను బలంగా వ్యతిరేకిస్తున్నారు: రాజస్థాన్, మధ్యప్రదేశ్, హర్యానా మొదలైన ఆవ పంటను పండించే రాష్ట్రాలు తమ రాష్ట్రాలలో క్షేత్ర ప్రయోగాలు జరప వద్దంటున్నాయి. గుజరాత్, బీహార్, ఒరిస్సా, పశ్చిమ బెంగాల్ మొదలైన ఇతర రాష్ట్రాలు తమ తమ రాష్ట్రాలలో జన్యు మార్పిడి పంటల సాగును (క్షేత్ర ప్రయోగాలతో సహా) అనుమతించ కూడదని విధాన నిర్ణయం తీసుకున్నాయి. భారత దేశంలో రాజ్యాంగ పరంగా వ్యవసాయం రాష్ట్ర విషయం అయినందువల్ల జన్యు మార్పిడి పంటలకు అనుమతుల గురించి చర్చిస్తున్నప్పుడు ఈ అంశం పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన చాలా ముఖ్యమైన అంశం అవుతుంది. బిటి వంగపై నిషేధం విధించటంలో ఇది ఒక ప్రధాన అంశం అయింది. జన్యు మార్పిడి పంటలను వ్యతిరేకిస్తున్న రాష్ట్రాలలోకి ఆ పంటల విత్తనాల ప్రవేశాన్ని అడ్డుకునేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఎటువంటి వ్యవస్థా లేదు. అటువంటప్పుడు ఫెడరల్ స్ఫూర్తిని ఏ విధంగా నిలబెడతారు? జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటకు అనుమతివ్వాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒత్తిడి తేవటం రాజ్యాంగ విరుద్ధం కాదా? దేశంలోని 55 పెద్ద రైతు సంఘాలు జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను

అనుమతించటానికి వ్యతిరేకంగా ప్రకటనలు ఇచ్చాయి. అనేక మంది శాస్త్రవేత్తలు జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను విడుదల చేయటానికి అనుమతివ్యవధిని ప్రభుత్వానికి లేఖ రాసారు. వేలాది మంది సామాన్య పౌరులు ప్రభుత్వం జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను అనుమతించటాన్ని ప్రతిఘటిస్తున్నారు. జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను తిరస్కరించటానికి ఇంతకు మించిన బలమైన కారణాలు ఏం కావాలి?

10. మగ నపుంసత్వ లక్షణం వ్యవసాయ జీవనోపాధులను ప్రభావితం చేయవచ్చు: జన్యు మార్పిడి ద్వారా మగ నపుంసకత్వ లక్షణాన్ని కలిగించేందుకు ఆవ లోకి ప్రవేశ పెట్టే బార్నసే జన్యువు దానికే పరిమితం కాకుండా పక్కనే వున్న జన్యు మార్పిడి కాని సాధారణ ఆవ పంట ను కూడా కలుషితం చేస్తుంది. ఈ సాధారణ ఆవ పంటను సాగు చేసే రైతు బార్నసే బార్ రకంతో సంక్రమణ చెందిన తన పంట నుండి విత్తనాలను సేకరించినప్పుడు మగ నపుంసక లక్షణం ఆ విత్తనంలో కూడా వుంటుంది. జన్యు మార్పిడి ఆవ హైబ్రిడ్ రకాన్ని సాగు చేసే రైతు ప్రతి సీజన్లోనూ అటువంటి జన్యుమార్పిడి ఆవ హైబ్రిడ్ విత్తనాలను నాటి వరుసగా తన పొరుగున వున్న రైతు సాగు చేస్తున్న సాధారణ ఆవ పంటను ప్రభావితం చేయటం కొనసాగుతుంది. ఆ పంట దిగుబడి చాల వరకు తగ్గే ప్రమాదముంది, కొంత కాలం తర్వాత ఆ రైతు తన విత్తనం ఉపయోగించుకోలేని పరిస్థితి ఏర్పడి తప్పనిసరి పరిస్థితిలో మార్కెట్ నుండి విత్తనాలు కొనుగోలు చేసే స్థితికి నెట్టబడతారు. అంటే రాను రాను ఎక్కువ మంది జన్యు మార్పిడి కాని సాధారణ ఆవ పంటను పండించే రైతులు మార్కెట్ నుండి విత్తనాలను కొనుగోలు చేయటంతో వారి విత్తన సార్వభౌమత్వం, వైవిధ్యత దెబ్బతింటాయి.

11. భారత దేశం ఆవ పంట వైవిధ్యానికి కేంద్రం: వంకాయ మాదిరిగానే ఆవ పంట విషయంలో కూడా భారత దేశంలో చాలా రకాల వైవిధ్యం వుంది. ఆవ పంట భారత దేశంలోనే పుట్టిందని కూడా కొంత

మంది శాస్త్రవేత్తలు వాదిస్తున్నారు. 2004లో డాక్టర్ స్వామినాథన్ ఆధ్వర్యాన వచ్చిన వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ టాస్క్ ఫోర్స్ నివేదిక మొదలుకుని 2013 సుప్రీమ్ కోర్టు నియమించిన సాంకేతిక నిపుణుల కమిటీ నివేదిక వరకు వైవిధ్యము/ పుట్టుక కు కేంద్రంగా వున్న పంటల విషయంలో జన్యు మార్పిడి పరిజ్ఞానాన్ని వుపయోగించటానికి వ్యతిరేకంగా సూచనలు చేసాయి. బిటి వంకాయ పై నిషేధం విధించటానికి ఇది ఒక ప్రధాన కారణం. జన్యు మార్పిడి వల్ల జరిగే పంటల కాలుష్యంతో భారతదేశంలో ఉన్న ఆవ పంటల వైవిధ్యం, జన్యు వారసత్వం నాశనమై విధ్వంసకరమైన మోనో కల్చర్ కు దారి తీస్తుంది.

12. జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను నియంత్రించటం అసాధ్యం, దాని వల్ల పంటల కాలుష్యం అనివార్యం: ప్రపంచ వాస్తంగా అనేక సంఘటనలు, జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను తయారు చేసిన వ్యక్తి స్వయంగా ఇచ్చిన ప్రకటనలే ఆ పంటలను నియంత్రించటం సాధ్యం కాదనీ, కాలుష్యం అనివార్యమనీ చెప్పటానికి ఆధారాలు. మన పొలాలలోకి జన్యు మార్పిడి ఆవ పంటను అనుమతిస్తే జీవపరంగానూ భౌతికంగానూ కూడా పంటలు కలుషితమవుతాయి. ఇది సేంద్రియ రైతుల పైనా, వారి పంటల సేంద్రియ హోదా పైనా తీవ్రమైన ప్రభావం కూడా చూపిస్తుంది. జన్యు మార్పిడి పంటల అవశేషాలు మిగిలిపోవటం, కలుపు పెరగటం, సూపర్ వీడ్స్ వంటి ఇతర సమస్యలు కూడా తలెత్తుతాయి. పొరుగున వున్న పంటలతో సంపర్కం ద్వారా జన్యు మార్పిడి పంటలు 12 శాతం నుండి 19 శాతం కలుషితమయ్యే ప్రమాదముంది. 2007లో సుప్రీమ్ కోర్టు జన్యు మార్పిడి పంటలకు సంబంధించిన ఒక ప్రజాప్రయోజన వ్యాజ్యం (260/2005)లో ఇచ్చిన ఆదేశాలలో జన్యు పరమైన కాలుష్యాన్ని (క్షేత్ర ప్రయోగాలతో నహా) నివారించాలని ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

13. సేంద్రియ వ్యవసాయం ప్రత్యక్షంగా దెబ్బతింటుంది : పంటల కాలుష్యం జరిగితే సర్టిఫైడ్ సేంద్రియ

రైతులు తమ సేంద్రియ హోదాను వెంటనే కోల్పోతారు. జన్మ మార్పిడి ఆవ పంటకు అనుమతి ఇస్తే నిజానికి నూనె తీసిన తర్వాత మిగిలే ఆవ పిండి కూడా కలుషితమవుతుంది, ఇది రైతుల సేంద్రియ సర్టిఫికేషన్‌ను ప్రమాదంలో పడవేస్తుంది.

14. ప్రభుత్వాలు తమ పౌరులను జన్మ మార్పిడి పంటలను తినమని బలవంత పెట్టకూడదు: పంటల కాలుష్యం ద్వారానూ, ఉద్దేశ్యపూర్వకమైన మార్కెటింగ్ పద్ధతుల ద్వారానూ జన్మ మార్పిడి ఆవ విత్తనాలు విపరీతంగా విస్తరిస్తాయి, జన్మ మార్పిడి కాని సాధారణ ఆవ విత్తనాలు అందుబాటులో లేకుండా పోయేంతగా అవి వ్యాప్తి చెందుతాయి. జన్మ మార్పిడి ఆవ పంట విత్తనాలను వేరు చేయటం గానీ, ఇతర ఆవ రకాల పంటల నుండి నియంత్రించటం జరగదు కనుక, వినియోగదారులు తమ ఆహారంలో ఏముందో తెలుసుకునే హక్కు సురక్షితమైన ఆహారాన్ని పొందే హక్కు ఉల్లంఘించబడుతుంది. వారు జన్మ మార్పిడి ఆవ పంటను తినాలా వద్దా అనే ఎంపిక చేసుకునే హక్కు వారికి ఉండదు. ఉత్పత్తుల లేబిలింగ్ ఉండదు కాబట్టి వినియోగదారులు అవి జన్మ మార్పిడి చెందిన ఆవాలా కాదా అని తేల్చుకొనే వీలు వుండదు.

15. జన్మ మార్పిడి ఆవ పంటలో ఉపయోగించే జన్మవులు హానికరమైనవి : జన్మ మార్పిడి ద్వారా హైబ్రిడ్ ఆవ పంటలోకి మగ నపుంసకత్వాన్ని కలిగించే బార్న్‌సే జన్మవును ప్రవేశపెడతారు. భారత దేశపు పంట రకాల రక్షణ మరియు రైతుల హక్కుల చట్టం మనుషులు, పశువులు లేక మొక్కల ఆరోగ్యానికి హానికరంగా వుండే సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని జెనెటిక్ యూజ్ రిస్ట్రిక్షన్ టెక్నోలజిగా వివరిస్తుంది. జన్మ మార్పిడి ఆవ పంటలో జరిగిన పరిశోధన, అభివృద్ధి కోసం జరిగిన మెటీరియల్ ట్రాన్స్‌ఫర్ ఒప్పందాలు, షరతులకు సంబంధించిన సమాచారం బహిరంగంగా అందుబాటులో లేదు.

16. ఆవాలను ఆయుర్వేద వైద్యంలో వాడతారు- వైద్య విధానం పై జన్మ మార్పిడి ఆవ ప్రభావం ఏమిటో

అంచనా వేయటం జరగలేదు: ఆయుర్వేదంలో ఆవాలను ఆహారంగానూ, మందుగానూ వాడతారు. అనేక రకాల వైద్యాలకు ఆవ గింజలను, నూనెను వివిధ పదార్థాలతో కలిపి వాడతారు. అటువంటి ఉపయోగం పై జన్మ మార్పిడి ఆవాల ప్రభావాన్ని ఎవరూ అధ్యయనం చెయ్యలేదు, అది స్పష్టంగా లేదు.

17. జన్మ మార్పిడి ఆవాలు తేనెటీగలపైన ప్రతికూల ప్రభావం కలిగిస్తాయి: తేనెటీగలు ఇతర ప్రయోజనకరమైన కీటకాలు పంటల సంపర్కంలో ప్రధాన పాత్ర వహిస్తాయి. వాటిపైన ఏదైనా ప్రతికూల ప్రభావం పడితే దిగుబడులు తగ్గుతాయి. ఇది కేవలం ఆవ పంటలోనే కాక ఇతర పంటలలో కూడా జరిగే అవకాశం వుంది. తేనెటీగలపై జన్మ మార్పిడి ఆవ పంట ప్రతికూల ప్రభావం వేస్తుందని ఇతర చోట్ల జరిగిన అధ్యయనాలు సూచిస్తున్నాయి. ఇది మొత్తం మీద పంట ఉత్పత్తిని దెబ్బతీస్తుంది, తేనె దిగుబడి కూడా తగ్గుతుంది. భారత దేశంలో తేనెటీగల పెంపకానికి ఆవ పంట ఒక ప్రధాన వనరు. ఇది అటు ఆవ పంటకూ, తేనెటీగల పెంపకదార్లకూ ఇద్దరికీ మేలు చేస్తుంది, ఆవ పంట దిగుబడి తేనెటీగల వల్ల 20-25 శాతం పెరుగుతుంది, మరొక వైపు తేనె దిగుబడి పెరగటం ద్వారా పెంపకదార్లకు అదనపు ఆదాయం వస్తుంది. జన్మ మార్పిడి ఆవ తేనెటీగల పై ప్రతికూల ప్రభావం వేసి తేనె ఉత్పత్తిని తగ్గిస్తుంది, అటువంటి తేనె జన్మ మార్పిడి పుప్పొడి వల్ల, కలుపు మందు మిగుళ్ళ వల్ల కలుషితమై ఎగుమతికి తిరస్కరించ బడుతుంది.

18. ఆరోగ్యకరమైన నూనె వినియోగం / పెరుగుతున్న నూనె వినియోగానికి అందించటం: భారత దేశంలో తలసరి నూనె వాడకం సూచించిన పరిమితి కంటే ఇప్పటికే మించిపోయింది. పేద సెక్షన్ల ప్రజలు నూనెను వేరకు వినియోగించుకోలేక పోతున్నారనేది నిజమే అయినప్పటికీ పెరుగుతున్న డిమాండ్‌ను చేరుకోవటానికి నూనె సరఫరా పెంచాలని ప్రయత్నించటం అందుకు పరిష్కారం కాదు. చౌక

ధరల డిపోల ద్వారా పేద కుటుంబాలకు ఆరోగ్యకరమైన నూనెను సరఫరా చెయ్యాలి, ఇతర సెక్షన్ల ప్రజలు అనారోగ్యకరంగా మితిమీరి వినియోగించటాన్ని నిరుత్సాహపరచాలి.

19. జన్మ మార్పిడి ఆవ పంట వివరాలు, గణాంకాలు
బహిరంగ పరచకుండా దాచి ఉంచారు: జన్మ మార్పిడి ఆవ పై నియంత్రణ అనేది ఇప్పటివరకు చాలా రహస్యంగా వుంచటం జరిగింది. నియంత్రించే సంస్థలు ఏ అంశాలను దాచి పెడుతున్నారో, ఎవరిని కాపాడటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారో స్పష్టంగా తెలియటం లేదు. దాని వివరాలను బహిరంగపరచాలని సుప్రీమ్ కోర్టు, కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఆదేశించినప్పటికీ ప్రయోగ ఫలితాలను బహిరంగ పరచలేదు.

20. జన్మ మార్పిడి ఆవాల పరీక్ష ఉద్దేశపూర్వకంగా తప్పుదోవపట్టించే, అశాస్త్రీయం, అసంపూర్ణం, విశ్వసనీయం కానిదిగా వుంది: జన్మ మార్పిడి ఆవాల విషయంలో ప్రమాదాలను, ప్రభావాన్ని అంచనా వేసే అనేక పరీక్షలు జరపలేదని తెలుస్తున్నది. జరిపిన కొద్ది పరీక్షలలో కూడా పరిశోధన నియమాలను పాటించలేదు, పద్ధతులలో సంపూర్ణత లేదు. పరీక్ష ఫలితాలు ఒకరకంగా వుంటే నిర్ధారణలు మరొక విధంగా ఉన్నాయి. కొన్ని అంశాలలో ప్రకటించిన సమాచారం, గణాంకాలు పర్యావరణ కోణం నుండి చూస్తే నమ్మశక్యం కానిదిగా వుంది. గణాంకాల విశ్లేషణ నాసిరకంగా వుంది. జన్మ మార్పిడి ఆవాలపై చేసిన పరీక్ష వుద్దేశ పూర్వకంగా తప్పుదోవపట్టేది, అశాస్త్రీయం, అసంపూర్ణం, విశ్వసనీయం కానిదిగా వున్నదని అందుబాటులో వున్న అతి కొద్ది సమాచారం ఆధారంగా స్వతంత్ర నిపుణులు చేసిన విశ్లేషణ స్పష్టం చేస్తున్నది.

21. ప్రయోజనాల మధ్య ఘర్షణ కొట్ట వచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నది: జన్మ మార్పిడి పై దరఖాస్తు చేసుకున్న బృందం సభ్యులు ఒకరు జన్మ మార్పిడి పంటలకు అనుమతి- నియంత్రణ చేసే జిఇఎసిలో కూడా

సభ్యులుగా వుండటం అనేది ప్రయోజనాల మధ్య ఘర్షణ అనే వివాదాన్ని లేవదీస్తున్నది. సేకరించిన (సమాచారం హక్కు చట్టం ద్వారా సహా) సమాచారం ప్రకారం పరీక్ష నియమాలను ఆవ పంటను అభివృద్ధి చేసిన వారే స్వయంగా తయారు చేసారని తెలుస్తున్నది. డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ రేపీడ్ మస్టర్ రీసర్చ్ ఈ పరీక్షను నిర్వహించి అజమాయిషీ చేసిందని ఆవ పంటను అభివృద్ధి చేసిన వారు చెబుతుంటే ఒక దరఖాస్తుకి ఇచ్చిన జవాబులో ఆ పని తాము చేయలేదని చెప్పింది.

22. జన్మ మార్పిడి పంటలు వద్దన్న సుప్రీమ్ కోర్టు సాంకేతిక నిపుణుల కమిటీ : భారత దేశంలో జన్మ మార్పిడి పంటల ప్రమాద అంచనా, పర్యావరణపరమైన విడుదల న్యాయవ్యవస్థ పరిధిలోకి వచ్చే అంశాలు. ఈ విషయం పై ఒక ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యంలో సుప్రీమ్ కోర్టు నియమించిన సాంకేతిక నిపుణుల కమిటీ సూచనలపై కోర్టు తన ఆదేశాలను ఇంకా ప్రకటించవలసి వుంది. ఈ కమిటీలోని మెజారిటీ సభ్యులు (6 గురిలో ఐదుగురు) మనదేశంలో కలుపు మందులను తట్టుకునే పంటలను నిషేధించాలని సూచించింది. ఆ విధంగా ఇంకా అనేక కమిటీలు చెప్పాయి, ఇది మొదటిది కాదు. వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ నియమించిన టాస్క్ ఫోర్స్ కూడా అంతకు ముందు అదే సూచించింది. సాంకేతిక నిపుణుల కమిటీ భారత దేశంలో ఆవిర్భవించిన, అది కేంద్రంగా వున్న పంటలలో జన్మ మార్పిడికి అనుమతించవద్దని కూడా చెప్పింది.

23. చట్టపరమైన పూచికత్తు లేదు: శిక్షలు, నష్టపరిహారం, ఫిర్యాదుల పరిష్కారం తదితరాలు ఇమిడి వున్న ఎటువంటి చట్టపరమైన పూచికత్తు లేకుండానే నియంత్రణ సంస్థ జన్మ మార్పిడి ఆవాలతో సహా ఇతర దరఖాస్తుల పరిశీలనకు అనుమతిస్తున్నది. జన్మ మార్పిడి పంటల ప్రతికూల ప్రభావాలను పౌరులు, పర్యావరణము భరించవలసి వుంటుంది కనుక, ఎటువంటి అనుమతులు ఇవ్వక ముందే అటువంటి జన్మ మార్పిడి పంటల పర్యావరణ

విడుదల కు ఎవరు బాధ్యత వహిస్తారో ముందుగానే నిర్ధారించాలి. నియంత్రించే వారా? పంటను అభివృద్ధి చేసేవారా? ప్రభుత్వమా? ఏ పద్ధతిలో, ఏ వ్యవస్థ ద్వారా, ఏ చట్టం క్రింద, ఏ ప్రకరణం క్రింద చేస్తారు అనేవి ప్రశ్నలుగానే వున్నాయి.

24. జన్మ్య మార్పిడి ఆవ పంట అవసరం లేదు: ఈ ప్రమాదకరమైన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని దిగుబడులు పెరుగుతాయనే పేరుతో రైతులపై రుద్దటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ఈ జన్మ్య మార్పిడి పంటకు సంబంధించి దిగుబడులు పెరుగుతాయనేది రుజువు కాలేదు. అదే సమయంలో జన్మ్య మార్పిడి కాని హైబ్రిడ్ ఆవాల రకంలో కూడా ఉత్పత్తిలో పెద్ద మెరుగుదల ఏమీ లేదు. అయితే వ్యవసాయ పద్ధతులలో కొంత మార్పు చేసి (వేరు నుండి ఎక్కువ పిలకలు వచ్చే) సాగు పద్ధతిని అనుసరించటం ద్వారా దిగుబడులు గణనీయంగా పెరుగుతాయని చెప్పటానికి ఆధారాలున్నాయి. సమర్థవంతమైన, సురక్షితమైన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలు ఉనికిలో ఉన్నప్పుడు హానికరమైన, అవసరం లేని సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలపై సాధారణ పౌరులనుండి పన్నుల రూపంలో వసూలు చేసిన కోట్ల రూపాయలను వృధా చేయటం అనవసరం.

25. భారత దేశపు నూనె గింజల ఉత్పత్తిని జన్మ్య మార్పిడి చేయకుండా గణనీయంగా మెరుగుపరచవచ్చు: దేశంలో నూనె గింజల ఉత్పత్తి పెంచాలంటే రాజకీయ సంకల్పం అవసరం. అంతే కాని ప్రమాదకరమైన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం కాదు. సాంకేతిక పరంగా చూస్తే ఆవాల పంట సాగులో శ్రీ పద్ధతిని పెద్ద ఎత్తున ప్రోత్సహించి సహాయం అందించటం, వరి పంట కోత కోసిన తర్వాత ఆ భూమిలో ఆవాలు సాగు చేయటం ద్వారా ఆవాల దిగుబడిని పెంచవచ్చు. పంటలను రక్షించే విధంగా అత్యవసర సాగు నీటి వసతి కల్పించటం, రైతుల స్థాయిలో భాగస్వామ్య పద్ధతిలో సాగు నీటి నిర్వహణ ద్వారా కూడా వేరుసెనగ, సోయాబీన్ పంటలలో ఉత్పత్తిని స్థిరీకరించవచ్చు, మెరుగుపరచవచ్చు. విధాన రంగంలో

నూనె గింజల ఎగుమతి దిగుమతికి సంబంధించిన విధానాలు భారతదేశ రైతులకు అధిక ఉత్పత్తినిచ్చే విధంగా వారికి అనుకూలంగా వుండాలి. భూ వినియోగ విధానం పెద్ద విస్తీర్ణంలో నూనె గింజలను సాగు చేసేందుకు రాయితీలను కల్పించాలి. నూనె గింజలకు మంచి ధరను అందించటానికి, సేకరించటానికి సంబంధించిన విధానాలను సవరించాలి. భారత ప్రభుత్వం దేశంలో నూనె గింజల ఉత్పత్తిని పెంచాలని నిజంగా ఆసక్తితో వుంటే పైన చెప్పిన అవకాశాలన్నిటినీ పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

ముగింపు

భారత దేశంలో జన్మ్య మార్పిడి ఆవాల పంటకు అనుమతివ్వకుండా ప్రతిఘటించటానికి పైన చెప్పినవి కొన్ని ముఖ్యమైన కారణాలు. మన ఆహారంలో మన సాగు వ్యవస్థలలో జన్మ్య మార్పిడి పంటలకు వ్యతిరేకత సమర్థనీయమైనదేనని మనదేశంలో బిటి పత్తి, బిటి వంకాయ అనుభవాలు చాటి చెబుతున్నాయి. బిటి పత్తి విషయంలో జరిగిన విపరీతమైన ప్రచారము, చెప్పిన అబద్ధాలు దానిని అనుమతించిన 15 ఏళ్ల తర్వాత నేడు బహిర్గతమయ్యాయి. బిటి పత్తిలో దిగుబడులు నిలిచిపోయాయి. కాయ తొలుచు పురుగు తట్టుకునే శక్తిని పెంచుకుంది, కొత్త రకం పురుగులు, తెగుళ్ళు పెరిగిపోయాయి. పురుగు మందుల వాడకం పెరిగిపోయింది. బిటి వంకాయ విషయంలో భారత ప్రభుత్వం విధించిన నిషేధం సరైనదేనని సుప్రీమ్ కోర్టు నియమించిన సాంకేతిక నిపుణుల కమిటీ తాజా విశ్లేషణ నిరూపిస్తున్నది. ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలలో ఒకరకంగా వాగ్దానాలు చేసి, ఎన్నికలలో గెలిచిన తర్వాత ప్రభుత్వాలు నిరంతరం ఇటువంటి ఆశాస్త్రీయమైన జన్మ్య మార్పిడి పరిజ్ఞానాన్ని బలవంతంగా రుద్దటంతో పౌరులు విసిగి పోతున్నారు. మన ఆరోగ్యాన్ని, పర్యావరణాన్ని సురక్షితం కాని, అనవసరమైన, ప్రమాదకరమైన పరిజ్ఞానాల నుండి కాపాడుకోవటానికి ప్రతి ఒక్కరం ముందుకు రావాలి.

జన్మ్య మార్పిడి అవాలను వ్యతిరేకించండి! మన ఆహారంలో, వ్యవసాయంలో పర్యావరణంలో జన్మ్య మార్పిడి పంటలను వ్యతిరేకించండి! రైతులు నియంత్రించే సుస్థిర పద్ధతులను ప్రోత్సహించటం ద్వారా మాత్రమే భారత దేశ వ్యవసాయంలో నిజమైన వరిష్కారాలకు హామీ ఇవ్వగలుగుతారు.

వ్యవసాయ రంగంలో అడవి పండుల యాజమాన్యం

డా॥ వి. వాసురేవరావు

పొలం చుట్టూ కుసుమ పంటను 4 వరుసలలో నాటడం

వేరుశనగ పంటపొలాల చుట్టూ 4 నుండి 5 వరుసలు కుసుమ పంటను దగ్గరగా వేసినచో వాటికి సన్నని ముళ్ళు ఉండటం మూలాన అడవి పండులు వచ్చి ముట్టెతో భూమిని త్రవ్వడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు ఆ ముళ్ళు ముట్టెపై చర్మానికి గుచ్చుకొని తీవ్రమైన నొప్పిని కలిగిస్తాయి. మరియు కుసుమ పంట వాసన, వేరు శనగ పంట వాసన కన్నా ఘాటుగా వుండి సులభంగా వ్యాపిస్తుంది. అందువల్ల దూరంలో వున్న పండులు వేరుశనగ వాసనను పసిగట్టలేక, లోపలికి చొచ్చుకొని పోవడానికి విముఖత చూపుతాయి. కుసుమ పంట వలన రైతులకు అదనపు ఆదాయము కూడా సమకూరుతుంది.

పొలం చుట్టూ ఆముదపు పంటను 4 వరుసలలో నాటడం

మొక్కజొన్న పంటపొలాల చుట్టూ 4 నుండి 5 వరుసలు ఆముదపు పంటను దగ్గరగా వేసినచో మొక్కజొన్న పంట వాసన కన్నా ఆముదపు పంట వాసన ఘాటుగా ఉండి త్వరగా వ్యాపిస్తుంది. అందువల్ల దూరంగా వున్న పండులు మొక్కజొన్న వాసనను పసిగట్టలేక, లోపలికి చొచ్చుకొని పోవడానికి విముఖత చూపుతాయి. ఆముదపు పంటను అడవి పండులు తినడానికి ఇష్టపడవు. ఫలితంగా పంట రక్షింపబడుతుంది. అదే విధంగా రైతులకు ఆముదము ద్వారా అదనపు ఆదాయం సమకూరుతుంది.

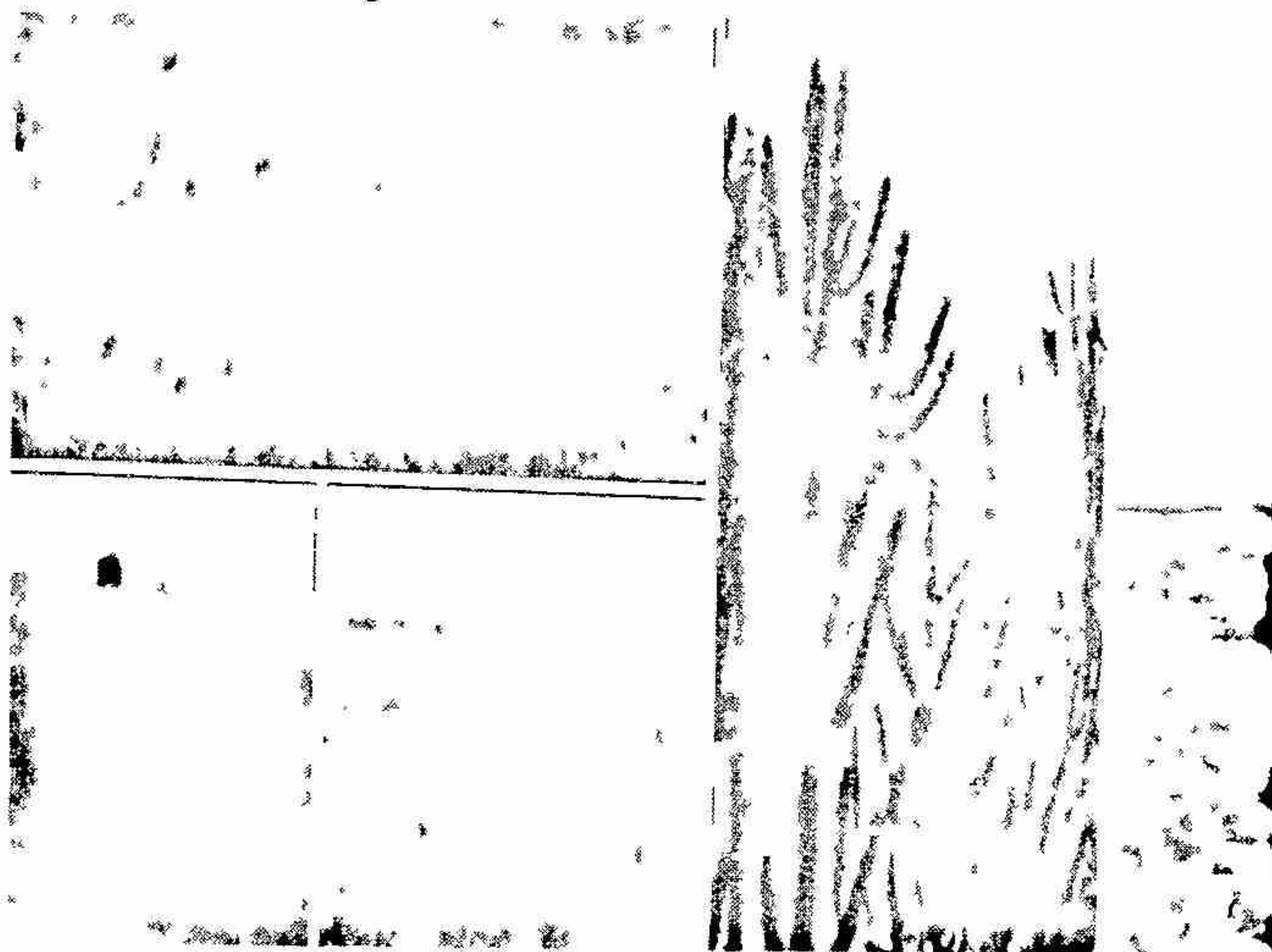

పడునైన ముళ్ళతో కూడిన మొక్కలు / ఎడారి మొక్కలు పొలం చుట్టూ నాటడం

వివిధ ముళ్ళపొదలు (రేగిజాతులు), అగేవ్ జాతి మొక్కలు, జిజిఫస్ జాతులు, కాక్టస్ జాతులు, ఓపన్నియా మొదలగు ఎడారిజాతి మొక్కలు మరియు గచ్చపొదలను, గట్ల వెంబడి పెంచినట్లైతే వాటి యొక్క ముళ్ళు అడవి పండులకు గాయాలను కలగజేస్తాయి. ఫలితంగా పండులు అరుస్తూ పారిపోవునపుడు మిగతా పండులు ఏదో ఆపద వున్నదని భయపడి వెనుకకు వెళ్ళిపోతాయి. ఈ పద్ధతి చాలా సమర్థవంతంగా అడవి పండుల రాకను ఎదుర్కొంటుంది.

వాక్కాయ చెట్లను పొలం చుట్టూ నాటడం

వాక్కాయ చెట్లను గట్ల వెంబడి పెంచడము మూలాన వాటి పడునైన ముళ్ళ వలన అడవి పండుల దేహం గాయపడి

పడునైన ముళ్ళతో కూడిన మొక్కలు / ఎడారి మొక్కలు

పొలం చుట్టూ నాటడం

అడవి పండులు అరుస్తూ పారిపోతాయి. ఆ విధంగా పారిపోవునపుడు మిగతా పండులు ఏదో ఆపద వున్నదని భయపడి వెనుకకు వెళ్ళిపోతాయి. ఈ పద్ధతి చాలా సమర్థవంతంగా అడవి పండుల రాకను నిరోధిస్తుంది. వాక్కాయ గింజలను చింతపండుకు ప్రత్యామ్నాయంగా వుపయోగిస్తారు. జాములు, పచ్చళ్ళు మరియు పళ్ళరసాల తయారీలో విరివిగా ఉపయోగిస్తారు. వాక్కాయ ఉత్పత్తులకు మార్కెట్లో అధిక ప్రాముఖ్యత ఉండడం వలన ఈ ఉత్పత్తుల ద్వారా రైతులకు అదనపు ఆదాయం లభిస్తుంది.

క్రుళ్ళిన కోడి గ్రుడ్ల ద్రావణం పంట పొలం చుట్టూ పిచికారీ చేయు పద్ధతి

క్రుళ్ళిన లేదా మామూలు కోడి గ్రుడ్లను సేకరించి ద్రావణాన్ని తయారు చేసుకోవాలి. ఈ ద్రావణం 20 మి.లీ. ఒక లీటరు నీటికి కలిపి పంట పొలం చుట్టూ ఒక అడుగు వెడల్పులో చదును చేసిన తడి భూమిపై పిచికారీ చేసుకోవాలి. ఈ విధంగా చేయడం ద్వారా ఘాటైన వాసన వెలువడుతుంది.

ఈ వాసన పంట కంటే ఘాటుగా ఉండి సులభంగా వ్యాపించి పండులను పంట వాసన పసిగట్టకుండా చేయడం వలన పండులు దూరం నుండే వెనుకకు వెళ్ళిపోతాయి. అందువల్ల అవి పంట పొలాల వైపుకు రావడానికి సుముఖత చూపవు. వాసన ఎక్కువ రోజులు వ్యాపించి ఉండాలంటే 10 రోజులకు ఒక మారు 50-70 లీ.ల నీటికి 40-50 కోడి గ్రుడ్లు కలిపి తరచుగా పిచికారీ చేసుకోవాలి.

ఈ కోడి గ్రుడ్ల ద్రావణము పర్యావరణానికి హాని చేయదు మరియు పంట పెరుగుదలకు తోడ్పడుతుంది. ఈ పద్ధతికి అయ్యే ఖర్చు 1 ఎకరానికి సుమారు 300 రూపాయలు.

కిరోసిన్ ద్రావణంలో ముంచి న కాటన్ నవారును పంట చుట్టూ 3 వరుసలలో కట్టడం

ఈ పద్ధతిలో మంచాలకు వుపయోగించే బట్ట నవారును కిరోసిన్ ద్రావణంలో నానబెట్టి 2 గంటల తర్వాత తీసి ఆరబెట్టాలి. ఇలా ఆరబెట్టిన నవారును పంటపొలం చుట్టూ కర్రదుంగలు పాతి 3 వరుసలుగా చుట్టుకోవాలి. ఇలా చుట్టిన నవారు నుండి ఘాటైన కిరోసిన్ వాసన వెలువడుతుంది. ఫలితంగా అడవి పండులు ఆ ప్రాంతానికి రావడానికి విముఖత చూపుతాయి. తద్వారా పంట రక్షింపబడటమే కాకుండా, ఈ పద్ధతికయ్యే ఖర్చు కూడా చాలా తక్కువ.

గంధకం + పంది కొవ్వు నూనె మిశ్రమాన్ని 3 వరుసల కొబ్బరి త్రాడుకు పూయడం

పంది కొవ్వు నూనె సేకరించి దానికి తగినంత గంధకపు పొడిని కలిపి, మిశ్రమంగా తయారు చేసి ఉంచుకోవాలి. పంట పొలం గట్టు చుట్టూ 3 మీ.ల. ఎడంతో కర్ర దుంగలు పాతుకోవాలి. ఈ కర్ర దుంగలకు కొబ్బరి త్రాడును భూమికి ఒక అడుగు మొదలు పెట్టి మధ్య ఒక అడుగు స్థలం ఉండేటట్లు చూసుకొని 3 వరుసలు బిగుతుగా లాగి కట్టుకోవాలి. ఇలా కట్టిన త్రాడుకు ముందుగా తయారు చేసుకున్న పంది కొవ్వు మరియు గంధకపు మిశ్రమాన్ని దట్టంగా పూయాలి.

ఈ మిశ్రమం నుండి వెలువడు ఘాటైన వాసనలు చాలా రోజుల వరకు వుండి రాత్రివేళల్లో సంచరించు అడవి పండులకు శ్వాసపరమైన ఇబ్బందులు కలుగజేయును, ఈ వాసన పంట వాసనకన్నా ఘాటుగా ఉండి సులభంగా వ్యాపించి పండులను పంట వాసన పసిగట్టకుండా చేయడం వలన పండులు దూరం నుండే వెనుకకు వెళ్ళిపోతాయి. వాసన ఎక్కువ రోజులు వ్యాపించి ఉండాలంటే 10 రోజులకు ఒక మారు మిశ్రమ ద్రావణాన్ని త్రాడుకు పూయాలి. తత్ఫలితంగా పండులు పంట పొలాల సమీపం నుండి దూరంగా వెళ్ళిపోయి పంటలు రక్షించబడుతాయి.

క్రుళ్ళిన కోడిగ్రుడ్ల ద్రావణాన్ని పంటచుట్టూ పిచికారీ చేయడం

జి.వో. 123 పై హైకోర్టు తీర్పు, తదనంతర వాదనలు, పరిణామాల సందర్భంలో అర్థం చేసుకోవాల్సిన అంశాలు, చేపట్టవలసిన కార్యాచరణ

1. ఆగస్టు 3, 2016వ తేదీన ఉమ్మడి రాష్ట్ర హైకోర్టు ఏక సభ్య ధర్మాసనం జి.వో 123 రాజ్యాంగ విరుద్ధం అని కొట్టి వేసింది. దానికి ముఖ్య కారణం జి.వో. 123 ద్వారా భూమి యజమానుల నుండి ప్రభుత్వం నేరుగా భూమిని కొనుగోలు చేసినప్పుడు ఆ భూములపై ఆధారపడి బతుకుతున్న భూమిలేని వ్యవసాయ కూలీలు, ఇతర చేతి వృత్తుల వారికి ఏ విధమైన పరిహారం కానీ, ఆసరా కానీ ఆ జి.వోలో లేకపోవటమే. ప్రభుత్వం స్థిరాస్థి వ్యాపారి లాగా వ్యవహరించరాదని కూడా కోర్టు పేర్కొంది.
2. పార్లమెంటు ఆమోదించిన 2013 భూ సేకరణ చట్టం, భూమి లేకపోయినా ప్రాజెక్టు వల్ల జీవనోపాధి కోల్పోయే వారికి చట్టం రెండవ షెడ్యూల్లో పేర్కొన్న హక్కులు కల్పిస్తుంది. కేంద్ర చట్టం కల్పించిన హక్కుల్ని ఒక సాధారణ ఉత్తర్వుల ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసివేయలేదనేది గౌరవ న్యాయమూర్తి గారి తీర్పు సారాంశం.
3. తెలంగాణా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పై తీర్పు వెలువడిన మరుసటి రోజే తీర్పు ప్రతిని సంపాదించి ఆగస్టు 5వ తేదీనే ద్విసభ్య ధర్మాసనం ముందు అప్పీలు దాఖలు చేసింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి భూములను అమ్మే, కొనే హక్కు రాజ్యాంగం కల్పించిందని, స్వచ్ఛందంగా భూములు అమ్మటానికి వచ్చిన వారి నుండి మాత్రమే భూములు కొంటున్నామని, కాబట్టి 2013 భూసేకరణ చట్టం ఇక్కడ వర్తించదని వాదించింది. ఎవ్వరైనా భూ యజమానులు తమ భూములను ఇవ్వటానికి ఇష్టపడకపోతే, ఆ భూములు ప్రాజెక్టులకు అవసరమైతే అప్పుడు 2013 భూ సేకరణ చట్టం ద్వారానే తీసుకుంటామని, అప్పుడు వారికి, ఆ భూములపై ఆధారపడిన వారికి చట్టం ప్రకారం అన్ని హక్కులు, ప్రయోజనాలు అందిస్తామని పేర్కొన్నారు. ప్రభుత్వానికి భూములమ్మడానికి ప్రజలు ప్రభుత్వ కార్యాలయాల ముందు బారులు తీరుతున్నారని కూడా చెప్పింది.
4. జి.వో. 123 ద్వారా భూములను అమ్మటానికి భూ యజమానులు ముందుకొచ్చిన సందర్భంలో ఆ భూములపై ఆధారపడిన భూమిలేని కూలీల సంగతేంటి, వారు నష్టపోతారు కదా, అక్కడ 2013 చట్టం వాడటం లేదని వారికి ఏ విధమైన పునరావాసం కల్పించకపోతే ఎలా అని కోర్టు ప్రశ్నించినప్పుడు ప్రభుత్వం వారిని కూడా ఆదుకుంటుందని, 2013 చట్టంలో కన్నా మెరుగైన పునరావాసం కల్పిస్తామని ప్రభుత్వం చెప్పింది.
5. ఒట్టి మాటలతో చెబితే సరిపోదని ఉత్తర్వుల రూపంలో చెప్పాలని కోర్టు ఆదేశించడంతో ప్రభుత్వం ముందుగా 190 జి.వో. తెచ్చింది. అందులో పేర్కొన్న అంశాలు చట్టం రెండవ షెడ్యూల్లో పేర్కొన్న వాటికన్నా తక్కువగా ఉన్నాయని కోర్టు నిర్ధారణకు రావడంతో ప్రభుత్వం మరో సవరణ జి.వో. 191 తీసుకొచ్చింది. ఆ రెండు జి.వో.లు కలిపి చదివినా కూడా చట్టంలో వున్న విధంగా ఉద్యోగానికి భోరోసా లేదని, కుటుంబ నిర్వచనం కూడా అస్పష్టంగా వుందన్న పిటిషనర్ల వాదనతో కోర్టు అంగీకరించింది. తదనుగుణంగా ఆగస్టు 16వ తేదీన మధ్యంతర వుత్తర్వులు జారీ చేసింది.
6. కోర్టు 16-08-2016న జారీ చేసిన మధ్యంతర వుత్తర్వుల సారాంశం ఏమిటంటే,
అ) జి.వో. 123ని రద్దు చేస్తూ హైకోర్టు ఏక సభ్య ధర్మాసనం ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను తాత్కాలికంగా నిలుపుదల చేసింది. అంటే రాష్ట్రంలో ఏ ప్రాజెక్టు కోసమైనా తమ భూమిని అమ్మటానికి స్వచ్ఛందంగా

భూ యజమానులు ముందుకొస్తే ప్రభుత్వం ఆ భూమిని జీ.వో. 123 కింద కొనుగోలు చెయ్యవచ్చు. అయితే ఆ భూముల బదిలీ కోర్టు తుది తీర్పుకు లోబడే వుంటుంది. అంటే ఒక వేళ కోర్టు తుది తీర్పులో జీ.వో 123 రాజ్యాంగ విరుద్ధం అని తేల్చితే ఈ లావాదేవీలన్నీ రద్దవుతాయి. ప్రభుత్వం ఆ భూములన్నింటినీ భూ యజమానులకు వాపసు ఇవ్వాలి వుంటుంది. ఆ విషయాన్ని స్పష్టంగా ప్రభుత్వం అమ్మకం అగ్రిమెంట్లో పేర్కొనాలని కూడా న్యాయస్థానం ఆదేశించింది.

ఆ) నిష్ప ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి భూమి యజమానులు, భూమి లేని వ్యవసాయ కూలీలు, ఇతర ప్రాజెక్టు ప్రభావితులకు 2013 చట్టం రెండవ షెడ్యూల్లో పేర్కొన్న అన్ని ప్రయోజనాలను అందించి, ఆ నివేదికను కోర్టుకు సమర్పించి, కోర్టు సంతృప్తి చెంది, తగిన ఉత్తర్వులు ఇచ్చిన తరువాత మాత్రమే ఆ భూములను స్వాధీనం చేసుకోవాలని, అప్పటి వరకు ఆ భూముల్లో వ్యవసాయం కొనసాగనివ్వాలని తీర్పు ఇచ్చింది.

7. కోర్టు మధ్యంతర తీర్పు, ప్రభుత్వ వాదనల నుండి అర్థం చేసుకోవాల్సిన అంశాలు:

అ) కోర్టు జీ.వో. 123ని కొట్టి వేసేంత వరకు సేకరిస్తున్న భూములపై ఆధారపడి బతుకుతున్న దళితులు, ఇతర బడుగు వర్గాల గురించి ప్రభుత్వం ఏ మాత్రం ఆలోచించలేదని స్పష్టమవుతుంది. వారి జీవనోపాధికి జరిగే నష్టాన్ని ఎలా పూడ్చాలి అనే విషయంపై ప్రభుత్వ అధికారులు, మంత్రులు, ముఖ్యమంత్రి అసలు దృష్టి పెట్టకపోవడం తీవ్ర దిగ్భ్రాంతి కలిగించే విషయం. భూమి లేని కూలీలు, వివిధ వృత్తులు చేసుకుని బతికే కుటుంబాలను అసలు మనుషులుగా, రాష్ట్ర పౌరులుగా ప్రభుత్వం పరిగణిస్తుందా అనే అనుమానం కలుగుతుంది. మాక్కావలసిన భూమి మీ దగ్గర లేదు కాబట్టి మీరు,

మీ బతుకు మాకవసరం లేదనే ధోరణి కనబడుతుంది. ఆ) నిజంగా ప్రభుత్వానికి చిత్తశుద్ధి ఉంటే, నిరుపేదల గురించి అందరికంటే ముందే స్పందించేది మన ముఖ్యమంత్రి గారే అయితే మరి కోర్టు మొట్టికాయలు వేసేదాకా అసలు భూమి లేని వారి సంగతి ఎందుకు పట్టించుకోలేదు. ఈ జీ.వో. 190, 191లు ఇప్పటి దాకా ఎందుకు తీసుకురాలేదు? ఇప్పుడు కూడా చట్టంలో వున్నదాని కన్నా ఎక్కువ పునరావాసం ఇస్తున్నట్లు పైకి కనపడుతున్నా అది వాస్తవం కాదు. అందులో ఉద్యోగ హామీ లేదు. పైగా కుటుంబం నిర్వచనం కింద ప్రయోజనాలను తగ్గించే కుట్రే వుంది. వాస్తవంగా ప్రభుత్వం తెచ్చిన కానీ జీ.వో.లు మెరుగైనవే అయితే కోర్టు ఎందుకు 2013 చట్టంలోని రెండవ షెడ్యూల్ ప్రయోజనాలనే అందించాలని చెబుతుంది?

ఇ) ఇప్పటి వరకు , ఇక ముందు జీ.వో 123 కింద కాని, జీ.వో 45 కింద కాని కొనుగోలు చేసిన, చేయబోయే భూముల లావాదేవీలన్నీ కోర్టు తుది తీర్పుకు లోబడే వుంటాయి. అంటే కోర్టు జీ.వో 123, 45 లను పూర్తిగా కొట్టి వేస్తే ఆ భూములన్నీ భూ యజమానులకు తిరిగి ఇచ్చేయాలి. ఆ భూములు ప్రాజెక్టుకు తప్పనిసరిగా అవసరం అనుకుంటే 2013 భూ సేకరణ చట్టం ద్వారా మొత్తం ప్రక్రియను చేపట్టి సేకరించాలి. 2013 చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా పరిహారం, పునరావాసం, సాగునీటి ప్రాజెక్టులయితే భూమికి భూమి, పరిశ్రమలైతే ఉద్యోగం, ఊరు మునిగితే కొత్తగా అన్ని సదుపాయాలతో ఊరు నిర్మించడం వంటి వన్నీ కల్పించాలి.

ఈ) మెదక్ జిల్లా నిష్ప ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి ఇచ్చిన తీర్పు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా జీ.వో. 123 కింద భూములు తీసుకున్న అన్ని ప్రాంతాలు, ప్రాజెక్టులకు వర్తిస్తుంది. అంటే అన్ని చోట్లా ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలకు చట్టం రెండవ షెడ్యూల్లోని ప్రయోజనాలకు తగ్గకుండా

ఉ) ఆయా ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి ఇప్పటికే భూములిచ్చిన కుటుంబాలు, ఆ భూములపై ఆధారపడి బతుకుతున్న భూమిలేని కుటుంబాలు పై తీర్పును, జీ.వో. 190, 191 ప్రతులను జతపరుస్తూ స్థానిక తహశీల్దారు, భూ సేకరణ అధికారి, జిల్లా కలెక్టర్ కు ఒక వినతి పత్రం ఇచ్చి చట్టం రెండవ షెడ్యూల్లోని ప్రయోజనాలను అందించే వరకు భూములను స్వాధీనం చేసుకోవద్దని కోరాలి. ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకోకపోతే కోర్టులో కేసు వేయడం ద్వారా నిష్పే కేసులో ఇచ్చిన తీర్పునే వారికి వర్తించేలా స్పష్టమైన ఆదేశాలు పొందవచ్చు. తద్వారా వారు షెడ్యూల్ రెండు, మూడులో వున్న పునరావాస ప్రయోజనాలు అందే వరకు భూములపై సాగు హక్కులను సాధించుకోవచ్చు.

8.. అసైన్డ్ భూములు కలిగిన వారికి కూడా పట్టా భూములకు సమానంగా హక్కులుంటాయి. ఆ భూములను కూడా 2013 చట్టం ద్వారానే తీసుకోవాలి. పట్టా భూములకు సమానంగా పరిహారం, పునరావాసం కల్పించాలి. అధికారులు చెప్పే అబద్ధాలను నమ్మకుండా, బెదిరింపులకు లొంగకుండా అసైన్డ్ దారుల్లో తగిన అవగాహన కల్పించాలి.

- ❖ కార్యాలయాల్లో, స్కూల్స్‌లో, కళాశాలల్లో మీటింగులు ఏర్పాటు చేయవచ్చు. వివిధ చోట్ల పోస్టర్లు, స్టిక్కర్లు అంటించవచ్చు. వీడియోలు ప్రదర్శించవచ్చు.
- ❖ గ్రామాలకు వెళ్ళి రైతులలో సేంద్రియ వ్యవసాయ అవసరాన్ని గురించి విస్తృత ప్రచారం చేయవచ్చు. సేంద్రియ వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతులను అభినందించవచ్చు. నగరంలో సేంద్రియ ఉత్పత్తులతో మేళాలు నిర్వహించవచ్చు.
- ❖ సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు రైతులకు అవసరమైన మద్దతు అందించాలని ప్రభుత్వం పై ఒత్తిడి చేయవచ్చు.
- ❖ 'ఇంటి పంట'ను పండించుకోవచ్చు. దీని వల్ల ఆరోగ్యకరమైన కూరగాయలు, పండ్లు అందుతాయి. వ్యవసాయంలో కష్టనష్టాలు అర్థమవుతాయి.

*-496(25)gahra (@yuna) #0810

తెలంగాణ ప్రభుత్వం

రెవిన్యూ శాఖ 30-07-2015 తేదిన జారీ చేసిన జి.ఓ.123 క్రింద భూసేకరణ (Procurement) వల్ల

జీవనోపాధులపై ప్రభావం పడుతున్న కుటుంబాలకు సంక్షేమ చర్యలు

రెవిన్యూ శాఖ

జి.ఓ. ఎం ఎస్ నెం.190

తేది : 10.08.2016

ఆదేశం:

30.07.2015 తేదిన జారీ చేసిన జి.ఓ. 123 క్రింద భూసేకరణ (Procurement) వల్ల జీవనోపాధులపై ప్రభావం పడుతున్న కుటుంబాలకు, ఆ ప్రాంతంలో మూడు సంవత్సరాలుగా నివసిస్తూ, ఆ గ్రామంలో ఎటువంటి భూమి కలిగి లేని వ్యవసాయ కూలీలు, చేతివృత్తులవారు, ప్రత్యేకించి కూలీలుగా పనిచేస్తున్న ఎస్.సి, ఎస్.టి, బి.సి.లకు చెందిన ప్రజలకు సంక్షేమ చర్యలు చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కల్పించే సంక్షేమ చర్యలు ఈ క్రింది విధంగా వుంటాయి:

1. ఒక కుటుంబం నిర్వాసితమయినప్పుడు (కుటుంబం అంటే ఒక వ్యక్తి, విధవ/భార్య చనిపోయిన వ్యక్తి, అతడు లేక ఆమె జీవిత భాగస్వామి, కలసి జీవిస్తున్న అతడు లేక ఆమెపై ఆధారపడిన మైనర్ పిల్లలు, మైనర్ తమ్ముళ్ళు, చెల్లెళ్ళు) 5.04 లక్షల రూపాయలు (రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రెండు బెడ్ రూముల ఇల్లు విధానం ప్రకారం ఇచ్చే ఇంటితో సమానం) చెల్లించబడుతుంది. (లేక)
భార్య లేక భర్త లేని ఒకే ఒకే కుటుంబ సభ్యులు వుండే వ్యక్తికి (ఇందిరా ఆవాస్ యోజనతో సమానంగా) 1.25.లక్షల రూపాయలు చెల్లించబడుతుంది.
- 2 ప్రభావిత కుటుంబానికి ఒకే సారి చెల్లింపుగా 5 లక్షల రూపాయలు. (లేక)
3. ఎస్ సి, ఎస్ టి ప్రభావిత కుటుంబానికి నెలకు 3000 రూపాయల చొప్పున 20 ఏళ్ళ పాటు చెల్లింపు (లేక)
4. ఎస్ సి, ఎస్.టి.లు కాని చేతివృత్తుల వారు, వ్యవసాయ కూలీలకు నెలకు 2,500 రూ.చొప్పున 20 ఏళ్ల పాటు చెల్లింపు
5. ఒక కుటుంబానికి ఏడాది పాటు జీవించటానికి 40,000 రూ. మొత్తం చెల్లించబడుతుంది .
6. షెడ్యూల్డు ప్రాంతంలోని ప్రభావిత ఎస్.సి, ఎస్.టి కుటుంబానికి ఒకే సారి 60,000 రూ. చెల్లించబడుతుంది
7. ప్రభావిత కుటుంబానికి నిర్వాసితమైనప్పుడు మరొక చోటకి మారటానికి రవాణా గ్రాంటుగా 60,000 రూపాయలు చెల్లించబడుతుంది.
8. చేతివృత్తుల వారు, సాంప్రదాయ వృత్తులలో వున్నవారు, ఇతర స్వయం ఉపాధి పొందే వ్యక్తులకు ఒకే సారి 30,000 రూపాయలు చెల్లిస్తారు.
9. ప్రతి ప్రభావిత కుటుంబానికి పునస్థాపన సహాయంగా ఒకే సారి 60,000 రూ.చెల్లిస్తారు
10. ఒక సమిష్టి కుటుంబం తమ కు నచ్చిన స్వయం ఉపాధి పనిని లేక మరేదైనా ఆదాయాన్నిచ్చే కార్యకలాపాన్ని మొదలు పెట్టాలని నిర్ణయిస్తే, అటువంటి కుటుంబానికి పైన ఇచ్చిన 2 - 7 ప్రయోజనాలకు బదులుగా మొత్తం కలిపి 7.5 లక్షల రూపాయలు చెల్లిస్తారు.
9. నీటి నిలువ ట్యాంకులు కట్టిన సందర్భాలలో, చేపలు పట్టటానికి అవకాశం వుంటే ప్రభావిత కుటుంబాలకు అందులో చేపలు పట్టుకునే హక్కులు కల్పిస్తారు. జిల్లా కలెక్టర్లు లేక అనుగుణమైన అధికారులు మూడు సంవత్సరాల కాలపరిమితి

తేదీని నిర్ణయిస్తూ జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ఆధారంగా పెట్టుకున్న దరఖాస్తుల అర్హతను పరిశీలిస్తారు. తెలంగాణా రాష్ట్ర భూపరిపాలన ప్రధాన కమిషనర్ / జిల్లా కలెక్టర్లు ఈ విషయం లో అవసరమైన చర్య తీసుకుంటారు. ఈ జీ.వో.ను ఆర్థిక శాఖ U.O.No.306/1531/EBS-VII/Rev/2016, Dt.10.08.2016, ప్రకారం జారీ చేయటం అయింది.

(తెలంగాణా రాష్ట్ర గవర్నర్ ఆదేశం ప్రకారం, పేరుతో)

కే.ప్రదీప్ చంద్ర

తెలంగాణా ప్రభుత్వ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి

భూపరిపాలన ముఖ్య కమిషనర్ కి

అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు

పునరావాసం - పునస్థాపన భూ పరిపాలన కమిషనర్ కి, I & CAD Dept.

అన్ని శాఖల కార్యదర్శులకు, అన్ని శాఖల ముఖ్యులకు, అన్ని మంత్రిత్వ శాఖల వ్యక్తిగత కార్యదర్శులకు, ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి వ్యక్తిగత కార్యదర్శికి

అకౌంటెంట్ జనరల్ కి,

తెలంగాణా ప్రభుత్వం

రెవిన్యూ శాఖ 10-08-2015 తేదీన జారీ చేసిన జి.ఓ.190కి సవరణ

రెవిన్యూ శాఖ

జి.ఓ. ఎం ఎస్ నెం.191

తేది : 15.08.2016

ఆదేశం:

రెవిన్యూ శాఖ 30.07.2015 తేదీన జారీ చేసిన జి.ఓ.123 క్రింద భూసేకరణ వల్ల జీవనోపాధులపై ప్రభావం పడుతున్న కుటుంబాలకు సంక్షేమ చర్యలకై ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీ చేసింది. అందుకోసం

10.08.2015 తేదీన జారీ చేసిన జీ.వో.ఎం.ఎస్. నెం.190కి ఈ క్రింది సవరణలు జారీ చేయటం అయింది:

1. పారా 2 తర్వాత పారా 2ని ఈ క్రింది విధంగా చేర్చాలి “పైన పేర్కొన్న వార్షిక భత్యాన్ని వినియోగదారుల ధరల సూచీ ప్రకారం సరైన విధంగా సవరించటం జరుగుతుంది.”
2. పారా 8లో ‘సమిష్టి కుటుంబం’ అనే పదం బదులు పారా 1లో పేర్కొన్నట్లు ‘సభ్యులందరూ కలిసి జీవించే కుటుంబం’గా మార్చాలి.
3. పారా 9 తర్వాత ఈ క్రింది విధంగా పారా 10ని చేర్చాలి: 10. భవిష్యత్తులో ఉద్యోగాలు కల్పించగల అవకాశం వున్న ప్రాజెక్టుల విషయంలో స్థానికులకు ఉద్యోగాల కల్పనను నొక్కి చెప్పే రాష్ట్ర పారిశ్రామిక విధానం 2014 మార్గదర్శకాలు వర్తిస్తాయి (తెలంగాణా రాష్ట్ర గవర్నర్ ఆదేశం ప్రకారం, పేరుతో)

కే.ప్రదీప్ చంద్ర

తెలంగాణా ప్రభుత్వ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి భూపరిపాలన

ముఖ్య కమిషనర్ కి

అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు

పునరావాసం పునస్థాపన భూ పరిపాలన కమిషనర్ కి,

అన్ని శాఖల కార్యదర్శులకు, అన్ని శాఖల ముఖ్యులకు, అన్ని మంత్రిత్వ శాఖల వ్యక్తిగత కార్యదర్శులకు, ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి వ్యక్తిగత కార్యదర్శికి మరియు అకౌంటెంట్ జనరల్ కి

అరటి సాగులో అనుసరించాల్సిన సాధారణ పద్ధతులు

కొవ్వూరు బొంత

అరటి కూర రకములలో కొవ్వూరు బొంత ముఖ్యమైనది. సగటున 18-20 కేజీల బరువు వుండి 5-7 హస్తాలతో 70-80 కాయలు కలిగి వుంటాయి. కాయలు పెద్దవిగా లేత ఆకుపచ్చ రంగు కలిగి ఆకర్షణీయంగా వుండటం వల్ల ఎక్కువ ధర వచ్చే అవకాశం వుంది. కాలపరిమితి 13 మాసములు. ఆకుపచ్చ తెగులును తట్టుకుంటుంది. బహువార్షికంగా వండించవచ్చు. నీటి ఎద్దడిని తట్టుకుంటుంది. కానీ దుంప కుళ్ళు తెగులుకు లొంగిపోతుంది.

నాటే సమయం:

కర్పూర చక్కెరకేళి, బొంత రకాలను సంవత్సరం పొడవునా నాటవచ్చు. అయితే ఏప్రిల్, ఆగస్టు నెలల మధ్య కాలంలో నాటటం మంచిది. పొట్టి పచ్చ అరటి, పెద్ద పచ్చ అరటి రకాలను తొలకరి వర్షాలు పడిన తర్వాత జూన్ నెల నుండి సెప్టెంబర్ 15 వరకు నాటుకోవచ్చు.

జంట వరుసల మధ్య (అధిక సాంద్రత)లో నాటడం:

అరటి రకాల ఎదుగుదల లక్షణాల కనుగుణంగా వీలైనంత అధిక సాంద్రతలో నాటి తద్వారా భూమిని సమర్థవంతంగా ఉపయోగించి అధిక ఫలసాయాన్ని పొందవచ్చు.

జంట వరుసల్లో నాటేటపుడు వరుసల మధ్య దూరం తక్కువగా (1.2 మీ లేదా 1.0 మీ) ఉండాలి.

రెండు జంట వరుసల మధ్య దూరం ఎక్కువగా (2.0 లేదా 1.8 మీ) ఉండాలి. ముందు వరుస మొక్కలకు రెండవ వరుసలోని మొక్కలు ఎదురుగా కాకుండా ముందు వరుస

మొక్కల మధ్య వచ్చే విధంగా నాటాలి. ఎరువులు సిఫార్సు చేసిన విధంగా ప్రతి మొక్కకు ఇవ్వాలి. అధిక సాంద్రతలో నాటినపుడు వంట కాలపరిమితి 40-50 రోజులు పెరుగుతుంది. ఎక్కువ ఎత్తు పెరుగుతుంది. అందుకు తగిన జాగ్రత్తలు పాటించాలి. జంట వరుసల మధ్య వున్న ఖాళీ భూమిలో 100-120 రోజుల కాలపరిమితి గల అంతర పంటలు (ఆకుకూరలు, క్యాబేజీ, కాలిఫ్లవర్, మొక్కజొన్న మొదలగునవి) సాగు చేసి అదనపు ఆదాయం పొందవచ్చు.

పిలక ఎంపిక మరియు తయారు చేయుట:

వైరస్ తెగుళ్ళు సోకని ఆరోగ్యవంతమైన తోటల నుండి మాత్రమే పిలకలను ఎంపిక చేయాలి. మూడు మాసాల వయస్సు కలిగి, రెండు లేక మూడు కోతలు పడిన సూది పిలకలను మాత్రమే ఎన్నుకోవాలి. పిలక త్రవ్వడం, నాటడం వంటి పనులు గుత్తకు (కాంట్రాక్టు) ఇవ్వరాదు. చీడ, పీడలకు సంబంధించి అవగాహన లేకుండా, ఇతర రాష్ట్రాల నుండి విత్తన పిలకలను సేకరించరాదు. కూలీలతో రైతు పర్యవేక్షణలోనే తవ్వించాలి.

పిలక నాటడం:

పిలక నాటడానికి గుంట నుండి తవ్విన మట్టికి 5 కిలోల బాగా చివికిన పశువుల ఎరువు చేర్చి బాగా కలపాలి. శుద్ధి చేసిన విత్తనపు పిలకలను చదును చేసిన నేలకు 5.0 నుండి 7.5 సెం.మీ. లోతు ఉండేలా నాటుకోవాలి.

పిలకలు నాటిన తరువాత మొదటి దఫా నీటిని కడవలతో పోయాలి. పిలకలు నాటి తడిపిన రెండు లేక మూడు రోజుల తర్వాత పిలక చుట్టూ గాలి చొరబడకుండా గట్టిగా తొక్కాలి.

రకాలు	జంట వరుసలో దూరం	రెండు జంట వరుసల మధ్య దూరం	మామూలు కన్నా అధిక శాతం
తెల్ల చక్కెర కేళి, గ్రాండ్స్నైన్, రొబస్టా	1.2 × 1.2 మీ	2.0 మీ.	60 శాతం
పొట్టిపచ్చ అరటి లేదా వామనకేళి	1.0 మీ.	1.8.మీ.	68 శాతం

నీటి యాజమాన్యం:

అరటి పంటకు కాలం, భూమి, వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి సుమారు 30-40 సార్లు నీరు పెట్టాలి. ఆయా ప్రాంత పరిస్థితులపై ఆధారపడి 7 నుండి 10 రోజుల కొకసారి తడి ఇవ్వాలి. ఉష్ణోగ్రత 38° సెం. కన్నా ఎక్కువ వున్నప్పుడు ప్రతి నాల్గవ రోజు తడి పెట్టాలి. ఎరువులు వేసిన ప్రతిసారి తేలికపాటి తడి పెట్టాలి. అరటికి డ్రిప్ పద్ధతి ద్వారా నీరు ఇచ్చినప్పుడు కాల పరిమితి 20-30 రోజులు తగ్గుతుంది. దిగుబడి 20 శాతం వరకు పెరుగుతుంది. కలుపును అదుపులో ఉంచి 40 శాతం వరకు నీటిని, 25-50 శాతం వరకు ఎరువులను ఆదా చేయవచ్చు. చీడపీడలు మరియు కలుపు సమస్యలు తగ్గుతాయి.

అంతర పంటలు:

అరటి దీర్ఘకాల పంట. ఎక్కువ దూరంలో నాటడం వలన ఎక్కువ నీటి తడులు ఇవ్వడం వల్ల ఖాళీగా వున్న భూమిలో కలుపు పెరిగే అవకాశం ఎక్కువ. ఖాళీగా వున్న భూమిలో స్వల్పకాలిక అంతరపంటలు పండించి అధిక ఆదాయం పొందవచ్చు.

అరటి రకాన్ని, నాటే కాలాన్ని, వాతావరణ స్థితిగతులను బట్టి మార్కెట్ అనుకూలతను గమనించి

అంతరపంటలను ఎంపిక చేసుకోవాలి. అంతరపంటల సాంద్రత తగు నిష్పత్తిలో వేసుకోవాలి. ఎక్కువ సాంద్రతలో నాటితే ముఖ్యపంట అరటి ఆలస్యమయ్యే అవకాశం ఉంది. అరటికి వేసే ఎరువులతో సంబంధం లేకుండా అంతరపంటకు నిర్దేశించిన ఎరువులను అదనంగా ఇవ్వాలి. చుట్టూ 60 సెం.మీ. వదిలిపెట్టి అంతర పంటలు వేసుకోవాలి.

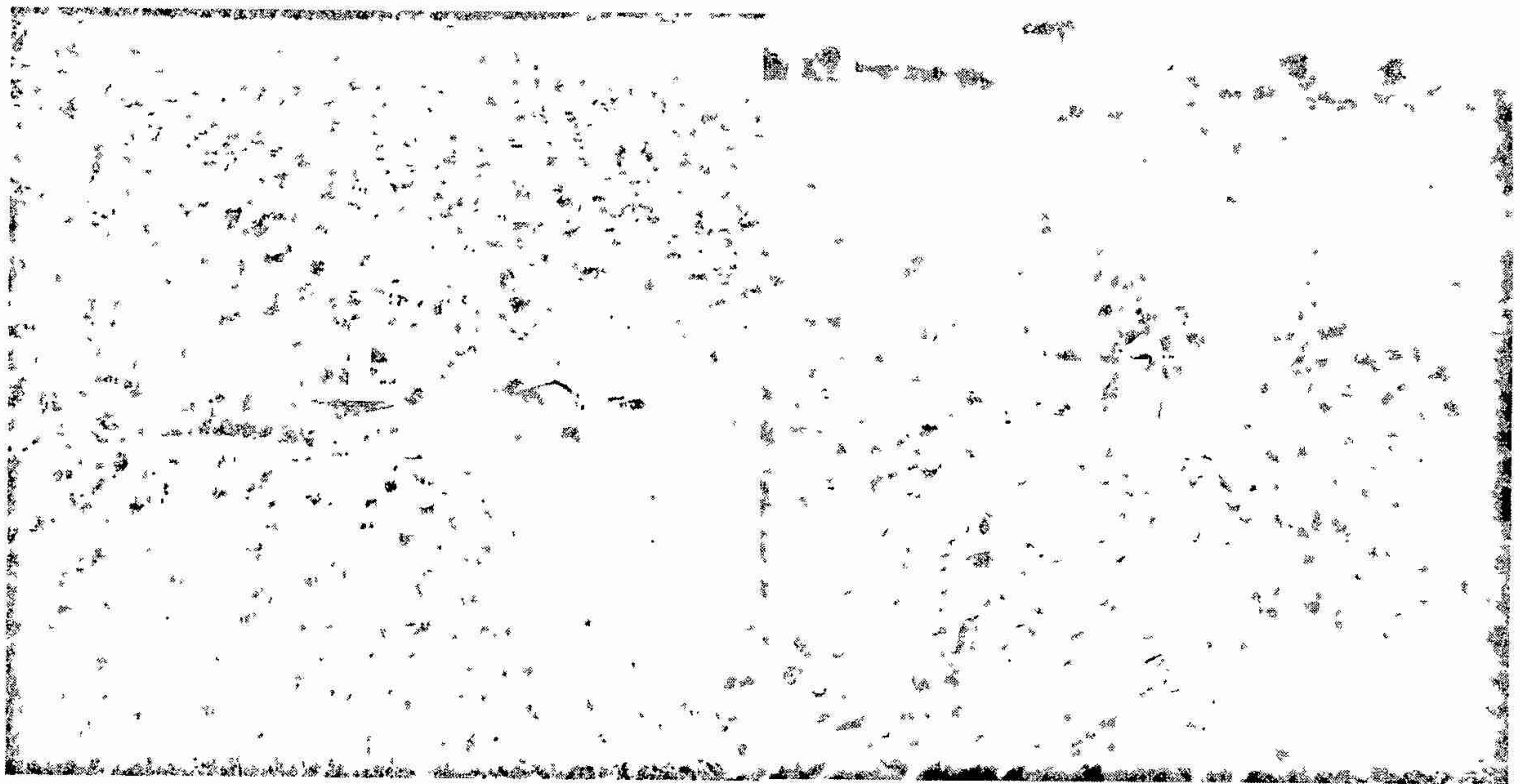
తదుపరి జాగ్రత్తలు:

అరటి నాటిన 3-4 నెలల నుండి పిలకలు వృద్ధి అవుతాయి. అరటి గెల సగం తయారయ్యే వరకు పిలకలను 20-25 రోజుల కొకసారి కోసివేయాలి. పిలకలు ఎప్పటికప్పుడు కోయడం వల్ల తల్లి చెట్టు బాగా ఎదిగి ఫలసాయం అందిస్తుంది. బాగా పెద్దవైన పిలకలను పదునైన గునపంతో కొద్దిపాటి దుంపతో సహా తవ్వి తీస్తే తిరిగి ఎదగదు.

అరటి నాటిన 6-8 నెలల్లో చెట్టు మొదలుకు మట్టిని ఎగదోయటం వల్ల చెట్టు బలంగా ఎదుగుతుంది. గాలులు ఎక్కువగా ఉండే ప్రాంతాలలో అరటి చెట్లు గాలి తాకిడిని తట్టుకోడానికి వెదురు గడలను పాతి ఊతం ఇవ్వాలి. గెలు నరికిన చెట్లను ఎక్కడ ఉన్నవి అక్కడే చిన్న చిన్నగా ముక్కలుగా నరికితే త్వరగా ఎండి కుళ్ళి భూమిలో కలసి సేంద్రియ ఎరువుగా రూపాంతరం చెంది భూసారం పెరుగుతుంది.

సేంద్రియ పద్ధతులలో కలుపు నివారణ-ప్రయోగం

- ❖ రైతాంగం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలలో కలుపు నివారణ ప్రధానమైన సమస్య.
- ❖ ప్రస్తుతం రైతులు కలుపును యంత్రాల ద్వారా, రసాయన కలుపు నివారణ మందులు పిచికారీ చేసి మరియు కూలీల ద్వారా నివారిస్తున్నారు. అయితే గ్లైఫోసేట్ లాంటి కలుపు విషాలు కాన్సర్ కారకాలని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రకటించింది. కానీ ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖలు తమ సూచనలలో ఇవే కలుపు విషాలను రైతులకు అందిస్తున్నారు.
- ❖ ఈ స్థితిలో రసాయన కలుపు విషాలు వినియోగించ కుండా 5 శాతం వెనిగర్ (పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి) వుపయోగించి సేంద్రియ పద్ధతులలో కలుపు నివారణ చేయవచ్చు.
- ❖ సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, గ్రీన్ దునియా వ్యవసాయ క్షేత్రం, కళ్ళెం గ్రామంలో ఈ ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించింది. మంచి ఫలితాలు వచ్చాయి.
- ❖ పిచికారీ చేసిన 2 నుండి 3 గంటలలో కలుపు మొక్కలు వాడిపోవడం జరిగింది.

మెదక్ జిల్లా దౌల్తాబాద్ మండలం రాయపోల్ లో ఐ.జె.పి క్రింద బోర్డు వేసనప్పటికి మోటార్లు ఇవ్వకపోవడం, కరెంట్ కనెక్షన్ లేక నిరూపయోగంగా మారిన బోర్డు

భూముల అభివృద్ధి మధ్యలో ఆగిపోవడంతో దళిత, గిరిజన, పేద రైతులు ఏమీ తోచక నిధుల కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. అసలు పథకాన్ని రద్దు చేశారంటే అది కూడా చేయలేదు. లబ్ధిదారులు వెళ్ళి అధికారులను అడిగితే నిధులు రావడం లేదు, మేం ఏమి చేయాలని ఎదురు ప్రశ్నిస్తున్నారు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 28,243 వేల బోరుబావుల తవ్వకానికి భూ గర్భజల శాఖ సర్వేను పూర్తి చేయగా కేవలం 17,630 బోర్లను మాత్రమే వేశారు. నిధుల విడుదల కాకపోవడంతో 10,613 బోర్లు వేయడం నిలిచిపోయింది.

వేసిన బోర్లలో కేవలం 6451లకు మాత్రమే కరెంట్ సౌకర్యం కల్పించారు. నిధుల కొరత మూలంగా వేసిన బోర్లకు మోటార్లు లేక, మోటార్లు వచ్చిన బోరుబావులకు కరెంట్ సౌకర్యం లేక బీడు భూముల అభివృద్ధి ఎక్కడికక్కడ నిలిచిపోయింది. ఇందిర ప్రభ పథకాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోల్డ్ స్టోరేజీలో పెట్టడంతో వేలాది మంది ఎస్సీ, ఎస్టీ పేదలు లబ్ధిదీబో మంటున్నారు. ప్రభుత్వం ఇకనైనా స్పందించి ఇందిర జల ప్రభ పథకాన్ని అమలు చేయాలని డిమాండ్ చేస్తున్నారు. ఇందిర జలప్రభ పథకం అమలు తీరును ముఖ్యమంత్రి స్వంత జిల్లా మెదక్ జిల్లాలో పరిశీలించగా సి.ఎం. స్వంత నియోజకవర్గం

లోని గజ్వేల్ మండలంలోని అనంతరావుపల్లి గ్రామంలో 120 ఎకరాలను పథకం క్రింద ఎంపిక చేసి 12 బోర్లు వేసి, మోటార్లు ఇచ్చి విద్యుత్ సౌకర్యం కల్పించగా 60 ఎకరాల వరకు బీడు భూమి సాగులోకి వచ్చింది. వరి, పత్తి మొక్కజొన్న పంటలు వేసుకున్నామని రైతులు జైరాం శివకుమార్ సంతోషాన్ని వ్యక్తం చేశారు. మెదక్ జిల్లా దౌల్తాబాద్ మండలం రాయపోల్ గ్రామంలో సంవత్సరం క్రితం 50 ఎకరాల అభివృద్ధికి 5 బోర్లు వేస్తే నేటికీ మోటార్లు ఇవ్వలేదని రైతు రాజు ఆవేదన వ్యక్తం చేశాడు. విద్యుత్ శాఖ అధికారులు సర్వే చేసినప్పటికీ కరెంట్ కనెక్షన్స్, విద్యుత్ లైను వేయడం లేదన్నారు. రాష్ట్ర స్థాయిలో ఉన్నతాధికారులను సంప్రదించగా ఇందిర జల ప్రభ పథకానికి నిధుల విడుదల ఆగిపోయింది నిజమేనని, ఈ పథకాన్ని ఇక నుండి ఎస్సీ, ఎస్టీ కార్పోరేషన్, ఎస్టీ సంక్షేమ శాఖ, ఇతర శాఖలకు మళ్ళిస్తున్నామని గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ అధికారులు అంటున్నారు.

ఏది ఏమైనా తెలంగాణా వ్యాప్తంగా లక్షలాది ఎకరాలు భూమి పడావు పడివుంది. ప్రభుత్వం ఇకనైనా పేదల భూ అభివృద్ధి పథకానికి నిధులు విడుదల చేసి కూలీని రైతుగా మార్చాల్సిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

చాఫ్ కట్టర్తో మేత వృధాను అరికట్టడం

ప్రస్తుత అనావుష్టి పరిస్థితుల్లో రాష్ట్రంలో చాలా ప్రాంతాల్లో తీవ్ర పశుగ్రాస కొరత వున్న విషయం తెలిసిందే. సాధారణంగా రైతులు ఎందుగడ్డిని ఇంటి కప్పులకు, పశువుల బెడ్డింగుకు, పేడ తీయడానికి వాడుతుంటారు. చాలా గడ్డి పశువుల కాళ్ళకింద పడి, మల మూత్రాలతో కలిపి సుమారు 50 శాతం మేత మనకు తెలియకుండానే వృధా అవుతుంది. రైతాంగం దుర్భిక్ష పరిస్థితుల దృష్ట్యా తమ దగ్గరి గడ్డిని, చొప్పను చాలా చాలా పొదుపుగా వాడుకుని పశువులు పూర్తిగా వినియోగించుకునేలా జాగ్రత్త వహించాలి. పశుగ్రాసాన్ని చాఫ్ కట్టర్తో ముక్కలుగా కత్తిరించి పశువులకు అందించాలి.

గ్రాసాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా కత్తిరిస్తే కలిగే వుపయోగాలు:

మేత వృధా కాకుండా పశువులు పూర్తిగా తింటాయి. పశువులు 10-15 శాతం ఎక్కువ గ్రాసాన్ని సంగ్రహిస్తాయి. తద్వారా 5-10 శాతం పాల దిగుబడి పెరుగుతుంది. పాల ఉత్పత్తి వ్యయం తగ్గుతుంది.

- ❖ పశు గ్రాసాల కాండం పెద్దగా, లావుగా, ఆకులు వెడల్పుగా, పొదుపుగా ఉంటే పశువులు పూర్తిగా తినలేవు. లేత ఆకులు తిని, కాండాలను విడిచి పెడతాయి. 70 శాతం మేతను మాత్రమే తింటాయి. కాండాలను తొక్కి మలమూత్రాలతో పాడుచేస్తాయి. ఇలాంటి సందర్భాల్లో చిన్న చిన్న ముక్కలుగా ఉండేలా నరికి మేపితే 90 శాతం మేత సద్వినియోగం అవుతుంది.
- ❖ పశుగ్రాసపు కాండాలను, చొప్పను మనం ఆశించిన సైజులో కత్తిరించి మేపడం సాధ్యమవుతుంది. ఆంగుళం పైగా సైజులో కత్తిరించి ఎందుగడ్డిని పశువులకు మేపితే, పాలల్లో వెన్న శాతం కూడా పెరుగుతుంది.

- ❖ ముక్కలు చేసిన పశుగ్రాసాన్ని పశువులు సులభంగా ఇష్టంగా, పూర్తిగా తింటాయి.
- ❖ అనేక రకల పశుగ్రాసాలను కలిపి వృధా కాకుండా ఒకేసారి వినియోగపడేటట్టు చేయవచ్చు.
- ❖ ముక్కలుగా కత్తిరించిన గ్రాసాన్ని బస్తాల్లో నింపి, సులభంగా తక్కువ స్థలంలో నిలవ చేయవచ్చు. రవాణా చేయడం కూడా సులభంగా ఉంటుంది.
- ❖ ముక్కలు చేసిన పశుగ్రాసంలో విటమిన్లు, ఖనిజలవణాలు, మొలాసిస్ లాంటివి కలపడం చాలా తేలిక. రుచి కూడా పెరుగుతుంది. యూరియాతో ఊరవేసి కూడా పశుగ్రాసం నిలువ చేయవచ్చు.

భౌతికంగా ఎదురయ్యే సమస్యలు

విద్యుద్భాతం - ప్రమాదం

వర్షాకాలంలో పెనుగాలులు, తుపానుల వల్ల ఎక్కువ వోల్టేజి విద్యుత్ ప్రసారమయ్యే వైర్లు తెగడం వల్ల, తేమగల బీళ్ళు, కంచెలు, చెట్లు, నీటి గుంటల్లో విద్యుత్ ప్రసరించి ఆ ప్రాంతాల్లో తిరిగే పశువులు, వ్యక్తులు విద్యుద్భాతానికి లోనవుతారు. పిడుగుపడడం వల్ల కూడా ముఖ్యంగా పెద్ద పెద్ద వృక్షాల క్రింద చేరిన పశువులు విద్యుద్భాతానికి లోనై ఎక్కువ సంఖ్యలో పశువులు మరణిస్తుంటాయి. ఇంటి పరిసరాల్లో, పాకల్లో గృహవసరాలకు వినియోగించే లోవోల్టేజీ షార్డ్సర్క్యూట్ వల్ల కూడా ఈ సమస్య తలెత్తుతుంది.

పశువుల్లో విద్యుద్భాతాలవల్ల కలిగే ప్రభావం, తీవ్రత, విద్యుత్ తీగల ద్వారా ప్రసారమయ్యే వోల్టేజీపై ఆధారపడి వుంటుంది. ఎక్కువ వోల్టేజి విద్యుత్ ప్రసరించే వైర్లు తెగిపడినప్పుడు ఈ ప్రభావం అత్యంత తీవ్రంగా ఉంటుంది. ఈ సందర్భాల్లో పశువులు ఎటువంటి లక్షణాలు చూపకుండానే ఆకస్మాత్తుగా మరణిస్తాయి. కళ్ళెరంపై కాలిన గుర్తులుంటాయి. విద్యుత్ ప్రభావం తీవ్రత తక్కువగా ఉన్నప్పుడు పశువులు కొట్టుమిట్టాడుతూ, స్పృహ కోల్పోతాయి. కొద్దిసేపు తర్వాత

వాటంతటకవే లేచి ఆరోగ్యంగా తిరుగుతుంటాయి. కొన్ని సందర్భాల్లో మాత్రం పశువులు నీరసంగా ఉండి... చూపుకోల్పోతాయి. ముందు కాళ్ళు లేవలేక పక్షపాతానికి గురి అవుతాయి. ఒక్కోసారి ఒక్కసారి మాత్రమే పక్షవాతానికి గురవుతుంది. చర్మం ముట్టుకుంటే పశువులు అతిగా స్పందిస్తాయి. కొన్ని కేసుల్లో పశువులు కనుగుడ్లను అసంకల్పితంగా తిప్పుతుంటాయి. ఒకవైపు మాత్రమే పక్షవాతం సంభవిస్తుంది. ఈ లక్షణాలు ఒకటి, రెండు వారాల వరకుండి క్రమక్రమంగా తగ్గిపోతాయి. సాధారణంగా గృహాలకు వినియోగించే విద్యుత్ వల్ల తక్కువస్థాయిలో విద్యుద్వాతం సంభవిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో పశువులు నిలబడి లేదా పడుకుని ఉంటాయి. స్పృహ కోల్పోవు. అప్పుడప్పుడు నరాల్ని ఈడుస్తుంటాయి. కొద్ది నిమిషాల వ్యవధిలో, పశువులు కాళ్ళు తన్నుకుంటుంటాయి.

ఏం చేయాలి?

తీవ్రంగా విద్యుద్వాతం సంభవించిన సందర్భాల్లో పశువులు వెంటనే మరణిస్తున్నందున, చికిత్స చేసే వ్యవధి

వుండదు. తక్కువ తీవ్ర స్థాయిలో సంభవించినపుడు, పశువులు అపస్మారక స్థితిలోకి వెళ్ళినపుడు కృత్రిమ శ్వాస కల్పించాలి. అవసరాన్ని బట్టి నరాల బలహీనత గాయాలు, షాక్ల నివారణకు మందులు వాడాల్సి వుంటుంది. విద్యుద్వాతము మనకు తెలియకుండా ఆకస్మాత్తుగా సంభవించే ప్రమాదమైనందున వర్షాకాలంలో కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం మినహా మనమేం చేయలేము. పచ్చిక బయళ్ళు, నీటి మడుగులు, కంచెలు వ్యవసాయ బావులున్న ప్రాంతాల్లోని మోటార్లు, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు, విద్యుత్ వైర్ల పట్ల అప్రమత్తంగా ఉండాలి. ఉరుములు, మెరుపులు సమయాల్లో పెద్ద పెద్ద వృక్షాల కింద పశువుల్ని ఉంచకూడదు. మోటార్లు, గృహవసరాలు విద్యుత్ వైరింగ్, తగిన ఎర్టింగ్, ఇన్సులేషన్ చేయించాలి.

పొలాల్లో తిరిగే వ్యక్తులు గమ్బూట్లను తొడుక్కోవాలి. చేతిలో కర్రను ఉంచుకోవాలి. విద్యుద్వాతంతో పశువులు మరణిస్తే వెంటనే విద్యుత్ శాఖాధికారులకు, పశువైద్యులకు తెలియచేయాలి.

సుస్థిర సేద్యరతోనే సురక్షిత ఆహారం ప్రచార కార్యక్రమంలో మనం నగరాలలో ఏం చేయగలం

- ❖ కార్యాలయాల్లో, స్కూల్స్‌లో, కళాశాలల్లో మీటింగులు ఏర్పాటు చేయవచ్చు. వివిధ చోట్ల పోస్టర్లు, స్టిక్కర్లు అంటించవచ్చు. వీడియోలు ప్రదర్శించవచ్చు.
- ❖ గ్రామాలకు వెళ్ళి రైతులలో సేంద్రియ వ్యవసాయ అవసరాన్ని గురించి విస్తృత ప్రచారం చేయవచ్చు. సేంద్రియ వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతులను అభినందించవచ్చు. నగరంలో సేంద్రియ ఉత్పత్తులతో మేళాలు నిర్వహించవచ్చు.
- ❖ సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు రైతులకు అవసరమైన మద్దతు అందించాలని ప్రభుత్వం పై ఒత్తిడి చేయవచ్చు.
- ❖ 'ఇంటి పంట'ను పండించుకోవచ్చు. దీని వల్ల ఆరోగ్యకరమైన కూరగాయలు, పండ్లు అందుతాయి. వ్యవసాయంలో కష్టనష్టాలు అర్థమవుతాయి.

ప్రధాన కార్యక్రమం నిర్వహించే వ్యక్తి/వ్యక్తులు
 పిన్ కోడ్ నెంబర్: 500001, పిన్ కోడ్ నెంబర్: 500001, పిన్ కోడ్ నెంబర్: 500001, పిన్ కోడ్ నెంబర్: 500001
 ఫోన్ నెంబర్: 020-27017465, ఫోన్ నెంబర్: 020-27017465
 ఇమెయిల్: prajwal@prajwal.org

మహిళా రైతుల హక్కుల వేదిక తెలంగాణ రాష్ట్ర స్థాయి సమావేశం

మహిళా రైతుల హక్కుల వేదిక తెలంగాణ రాష్ట్ర స్థాయి సమావేశం ఆగస్టు 11వ తేదీన హైదరాబాదులో జరిగింది. ఈ సమావేశంలో వివిధ జిల్లాల నుండి 20 సంస్థలకు చెందిన నుంచి 52 మందికి పైగా మహిళా రైతులు, స్వచ్ఛంద సంస్థల ప్రతినిధులు, రైతు ఆత్మహత్యలు జరిగిన కుటుంబాల సభ్యులు, మహిళా సమతా సొసైటీ ఫెడరేషన్, మహిళా సహకార సంఘాల సభ్యులు, సామాజిక కార్యకర్తలు, పరిశోధకులు, జర్నలిస్టులు పాల్గొన్నారు. ఏ ఎస్ డి ఎస్, సిసిసి, సి డబ్ల్యు ఎస్, సి.ఎస్.ఎ, డి.బి.ఎఫ్, డి.బి.ఆర్.సి, డి.డి.ఎ, మిత్ర ఫౌండేషన్, ఎన్.ఏ.పి.ఎం, గ్రామ్య, పిలుపు, పీస్, రైతు స్వరాజ్య వేదిక, స్వార్డ్స్, శ్రీ చైతన్య మహిళా ఫెడరేషన్, సర్వోదయ యూత్ ఆర్గనైజేషన్, నవ జ్యోతి, సురక్ష, సతత హరిత సొసైటీ, యూత్ ఫర్ ఆక్షన్ సంస్థల ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు.

మహిళా రైతుల భూమి హక్కులు, దళిత, ఆదివాసీ మహిళల రైతుల హక్కులు, ప్రభుత్వ వ్యవసాయ పథకాలు, బ్యాంకు రుణాలు, దళిత, భూమి లేని వ్యవసాయ కూలీలు, భూసేకరణ జరుగుతున్నప్పుడు జీవనోపాధి కోల్పోతున్న మహిళా రైతుల సమస్యలు, అసంఘటిత కార్మికుల, ఒంటరి మహిళల సామాజిక భద్రత తదితర అంశాల గురించి ఈ సమావేశంలో వివరమైన చర్చ జరిగింది. వివిధ జిల్లాలలో మహిళా రైతుల సమస్యలపై పనిచేస్తున్న సంస్థల అనుభవాలను పంచుకున్నారు. 2014 అక్టోబరు 16వ తేదీన “తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వ్యవసాయం - మహిళా రైతుల భూమి హక్కులు” అనే అంశంపై హైదరాబాదులో జరిగిన ఒక సెమినార్‌లో రూపొందించిన డిమాండ్లను ఒక్కొక్కటిగా చర్చించి ప్రస్తుతం తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మహిళా రైతులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను దృష్టిలో పెట్టుకుని అదనంగా కొన్ని డిమాండ్లను

జోడించటం జరిగింది. వివిధ జిల్లాలలోనూ, రాష్ట్ర స్థాయిలోనూ ఈ డిమాండ్లను సాధించటానికి, మహిళా రైతుల సమస్యలను అన్ని సంస్థల ఎజెండాలో చేర్చటానికి ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళిక రూపొందించుకున్నారు.

మెదక్, నల్గొండ, వరంగల్, కరీంనగర్ జిల్లాల నుండి వచ్చిన సభ్యులు జిల్లా వారీగా గ్రూపులలో చర్చించి ఆయా జిల్లాలలో ఇతర సంస్థలను కలుపుకుని జిల్లా స్థాయి సమావేశాలు నిర్వహించాలని నిర్ణయించారు. మహిళా రైతులకు గుర్తింపును సాధించటం కోసం, భూమి హక్కుల కోసం పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం సాగించాలని అన్ని జిల్లాలలో మహిళా రైతుల డిమాండ్ల పత్రాన్ని వివిధ శాఖల అధికారులకు అందించాలని, పత్రికా సమావేశాలు చేసి డిమాండ్లను ప్రకటించాలని నిర్ణయించారు. వివిధ ప్రాజెక్టుల కోసం జరుగుతున్న బలవంతపు భూసేకరణలో జీవనోపాధులు నష్టపోతున్న మహిళా రైతులు వ్యవసాయ కూలీలకు మద్దతుగా వారిపై అమలు జరుగుతున్న నిర్బంధాన్ని ఖండిస్తూ సంఘీభావం తెలపాలని నిర్ణయించారు.

తెలంగాణలో మహిళా రైతుల హక్కుల వేదిక పనిని ముందుకు తీసుకెళ్ళటానికి ఒక 10 మంది సభ్యులతో ఒక రాష్ట్ర స్థాయి కమిటీని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అందులో మెదక్ జిల్లా నుండి ఆర్.లక్ష్మి, శివకుమారి, అన్నపూర్ణ, శ్యామలమ్మ, నల్గొండ జిల్లా నుండి కే.అరుణ, కే, మంగమ్మ, వరంగల్ జిల్లా నుండి జే.హేప్పిబా, సంపూర్ణ, బీరం రాములు, కరీంనగర్ జిల్లా నుండి ఎ.పద్మ, భాగ్య, ఆదిలాబాదు జిల్లా నుండి సంగెపు బొర్రన్న, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా నుండి శాంతమ్మ, ఖమ్మం జిల్లా నుండి పి.జ్యోతి సభ్యులుగా వున్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మహిళా రైతుల డిమాండ్లు

1. మహిళలకి భూమి హక్కులు స్పష్టంగా వుండాలి. వారికి పంపిణీ చేసిన భూమిని మరొక ప్రజా ప్రయోజనం పేరిట వెనక్కి తీసుకోకూడదు. మహిళలకు పంపిణీ చేసే భూమి సాగు యోగ్యం గా వుండాలి, ఎంతో కొంత సాగు నీటి వసతి కల్పించాలి, మొదటి తరం రైతులకు వ్యవసాయం చేయటానికి సహాయం అందించాలి.
2. ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో అటవీ హక్కుల చట్టంలో భాగంగా స్త్రీల వ్యక్తిగత, ఉమ్మడి, సామూదాయిక హక్కులను గుర్తించాలి. అటవీ ప్రాంతాల సామూదాయిక హక్కులలో స్త్రీల నిత్యజీవితావసరాలకు, జీవనాధార హక్కులకు నీరు, పశుగ్రాసము, వంటచెరకు, అటవీ ఉత్పత్తుల సేకరణకి ప్రాధాన్యతనివ్వాలి.
3. ఆదివాసుల పోడు భూములలో బలవంతంగా 'హరిత హారం' కార్యక్రమం క్రింద మొక్కలు నాటటాన్ని వెంటనే ఆపివేయాలి, సాంప్రదాయ తిండి పంటలను పండించుకునేందుకు మహిళలకు అన్ని విధాలా సహాయం అందించాలి. ఈ విషయాలపై గ్రామ సభలలో మహిళలకు నిర్ణయాలు చేసే అధికారాన్ని పటిష్టం చేయాలి.
4. రికార్డులలో మహిళల భూమి హక్కులను పరిశీలించి పక్కాగా నమోదు చేయాలి. గ్రామ స్థాయి నుంచి పై దాకా భూమి సంబంధిత రికార్డులు అన్నింటిలోను మహిళల పేరును నమోదు చేయాలి. పహణిలలోనూ, 1 బి రిజిస్టర్లో వ్యవసాయదారుల కాలంలోనూ మగవారితో పాటు వారి భార్యల పేరును కూడా నమోదు చేయాలి.
5. దేవాదాయ, ప్రభుత్వ భూములను కౌలుకి ఇవ్వడానికి వేలం వేస్తున్నప్పుడు మహిళలకి ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

- భూమి లేని మహిళలు వున్న సంఘాలకి ఈ భూములను ఇవ్వాలి. కనీసం మొదటి ఐదు సంవత్సరాలకి ఈ భూములకి కౌలు ఫీజు మినహాయింపు ఇవ్వాలి.
6. తెలంగాణా ప్రభుత్వం సమగ్రమైన భూమి వినియోగ విధానాన్ని రూపొందించాలి. ఉమ్మడి భూములకు సంబంధించి సంపూర్ణమైన చట్టాన్ని రూపొందించాలి. ఉమ్మడి భూముల సంరక్షణలో భాగంగా మేత భూములు, చెరువులు మొదలయిన వాటిని మహిళల భాగస్వామ్యంలో అభివృద్ధి చెయ్యడానికి ప్రత్యేక ప్రయత్నం చేయాలి. ఆక్రమణకు గురైన ఉమ్మడి భూములను గ్రామ పంచాయతీలకు అప్పగించాలని 2011లో సుప్రీమ్కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును, ఉమ్మడి భూముల పరిరక్షణ గురించి హై కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును ఖచ్చితంగా అమలు చేయాలి.
7. తెలంగాణా ప్రభుత్వం వివిధ ప్రాజెక్టులకోసం చేస్తున్న భూసేకరణ నేపథ్యంలో మహిళా రైతులకు ఉమ్మడి భూములు, అసైన్డ్ భూములు, కుటుంబ భూమిలో వాటా, ఇళ్ళ స్థలాలు వంటి భూమి హక్కులను స్పష్టంగా గుర్తించాలి. భూ సేకరణ వల్ల జీవనో పాధులను నష్టపోయే వివిధ వర్గాల మహిళలను అంటే విధవలు, పెళ్ళికాని ఒంటరి స్త్రీలు, భర్తలు వదిలేసిన ఒంటరి స్త్రీల వివరాలను నమోదు చేసి 2013 భూసేకరణ చట్టం క్రింద వారికి విడిగా నష్టపరిహారం, పునరావాసం కల్పించాలి.
8. భూమి పంపిణీ, గరిష్ట భూపరిమితి, కౌలుదారు చట్టాలు, అసంఖ్యాకంగా వున్న రెవెన్యూ నిబంధనలు అన్నింటిని కుడా జెండర్ దృష్టినుంచి సమీక్షించాలి. అవసరమైన చోట స్త్రీలకు అనుగుణమైన మార్పులని

చేయాలి. భూమి హక్కులకి సంబంధించి సంపూర్ణమైన ఒకే చట్టాన్ని రూపొందించాలి. అందులో మహిళల భూమి హక్కుల గురించి ప్రత్యేకమైన సెక్షన్లు వుండాలి.

9. వ్యవసాయ, రెవిన్యూ, పంచాయతి రాజ్ శాఖ, తదితర సంబంధిత శాఖలన్నిటిలో అన్ని స్థాయిలలోనూ 33 శాతం మహిళా ఉద్యోగులు వుండాలి. ఆయా శాఖలలో ఉద్యోగులందరికీ జెండర్ అవగాహనా కార్యక్రమాలు, శిక్షణ తప్పనిసరి చేయాలి. భూమికి సంబంధించి స్త్రీల సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మండలం నుంచి పైస్థాయి దాకా విమెన్స్ సెల్ పేరుతో సింగిల్ విండో వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ విండో పని తీరును ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షిస్తూ వుండాలి.

10. మహిళలకు భూమికి సంబంధించిన చట్టాల పట్ల అవగాహన కలిగించే కార్యక్రమాలను ప్రభుత్వాలు చేపట్టాలి. ముఖ్యంగా షెడ్యూల్డ్ కులాలు, తెగలు, ఇతర వెనకబడిన తరగతులకు చెందిన స్త్రీలకు భూములకు సంబంధించిన అంశాలపై అవగాహన కల్పించాలి. స్త్రీలకు భూములకు సంబంధించిన చట్టపరమైన విషయాలు తెలుసుకోవడానికి, అవసరమైన సహాయాన్ని పొందడానికి ఈ కార్యక్రమాలు వుపయోగించాలి.

11. తెలంగాణా ప్రభుత్వం కొత్త రాష్ట్రానికి వ్యవసాయ విధానాన్ని రూపొందించాలి. స్త్రీలు పెద్ద సంఖ్యలో శ్రామికులుగా, రైతులుగా వున్న వర్షాధారిత వ్యవసాయానికి, చిరుధాన్యాలు, పప్పులు లాంటి ఆహార ధాన్యాలకి వ్యవసాయ విధానంలో ప్రాధాన్యత యివ్వాలి. వర్షాధారిత వ్యవసాయంలో మహిళా రైతులకి సహాయం కోసం ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున నిధులను కేటాయించాలి. మహిళా రైతులకి పనిభారం తగ్గించడానికి వుపయోగించే వనిముట్లు, సాంకేతికతతో పాటు సుస్థిర వ్యవసాయ విధానాలతో ఉత్పత్తిని పెంచాలి. ఈ విషయాలకి సంబంధించి

నూతన ఆవిష్కరణలకి, పరిశోధనలకి ప్రత్యేక బడ్జెట్ కేటాయించాలి.

12. ప్రభుత్వ భూ పంపిణీ కార్యక్రమాలలో భూమిని పొందిన ఎస్.సి, ఎస్.టి, వెనుకబడిన తరగతుల మహిళలు మొదటి తరం రైతులు, కొత్త తరం కౌలు రైతులు అందరికీ కూడా 3-5 సంవత్సరాల వరకూ వ్యవసాయానికి సంబంధించిన అవసరాలు, సాంకేతిక సహాయము, సహకారాలను అందించాలి. ఇతర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు కూడా మహిళలకు పంపిణీ చేసిన భూముల అభివృద్ధికి వుపయోగపడాలి. రైతు ఆత్మహత్య బాధిత కుటుంబాలలో మహిళలను ప్రత్యేక కేటగిరీగా గుర్తించాలి. వారి రుణ మాఫీ చేయాలి.

ప్రభుత్వ భూమి పంపిణీ కార్యక్రమాలలో, అన్ని సహాయ సహకారాలతోనూ, ఈ కుటుంబాలకు ప్రాధాన్యత యివ్వాలి. వ్యవసాయం ఆత్మ గౌరవంతో, హుందాగా కొనసాగేందుకు ఈ సహకారం తోడ్పడాలి.

13. మహిళా రైతులకి, మహిళా రైతు సంఘాలకి కూడా కనీస సాగునీటిని, మైక్రో ఇరిగేషన్ సిస్టం, బావులని రీఛార్జి చేసే సాంకేతికతని సమకూర్చాలి. నీటి నిలువ, నిర్వహణ సామర్థ్యాలని ఏర్పరచాలి. ఆరోగ్యకరమైన భూమి, పోషకాహార విలువలు ఎక్కువ వుండి, నీటి అవసరం తక్కువ వున్న విత్తనాల, పంటల ఎంపిక, పంట చేతికి వచ్చాక వుపయోగించే సాంకేతికతలు మహిళలకి అందుబాటులోకి వచ్చే విధంగా విస్తరణ సేవలు విస్తరించాలి. వ్యాపార విత్తన కంపెనీలు, బహుళజాతి విత్తన కంపెనీల మార్కెట్ ఆక్రమణకి వ్యతిరేకంగా మహిళలని విత్తన ఉత్పత్తి దారులుగా, నిలువదారులుగా, అమ్మకందారులుగా గుర్తించి ప్రోత్సహించాలి.

14. వర్షాధారిత ప్రాంతాలలో మహిళా రైతులు ఎక్కువగా సాగు చేస్తున్న చిరుధాన్యాలతో సహా అన్ని ఆహార పంటలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పంట రుణాలను (స్టేట్

ఆఫ్ ఫైనాన్స్ ప్రకారం) ప్రకటించాలి. కరువు వల్ల నష్టపోయిన అన్ని పంటలకు కరువు నష్టపరిహారాన్ని మంజూరు చెయ్యాలి. కరువు వల్ల పంట రుణాలు చెల్లించలేని చిన్న సన్న కారు రైతుల రుణాలను రీ-షెడ్యూల్ చెయ్యాలి. భూమి లేని మహిళా రైతులకు రిజర్వ్ బ్యాంక్ మార్గదర్శకాలను అనుసరించి జాయింట్ లయబిలిటీ గ్రూపుల ద్వారా ఎటువంటి పూచి కత్తు లేకుండా బ్యాంకు రుణాలను ఇవ్వాలి.

15. మహిళా రైతులకు స్థానిక ఆహార పంటలు పండించటం లోనూ, అటవీ ఆధారిత జీవనోపాదుల లోనూ వున్న అపారమైన సాంప్రదాయ జ్ఞానాన్ని గుర్తించి, దానిని నమోదు చేసి పెద్ద ఎత్తున ప్రోత్సహించాలి. అటువంటి మహిళా రైతులను గిర్తించి సత్కరించేందు కు వారి జ్ఞానాన్ని పాఠ్యాంశాలలో భాగం చెయ్యాలి. వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయాలలో, పరిశోధనా సంస్థలలో వారి కోసం అవార్డులను నెలకొల్పాలి.

16. అసంఘటిత కార్మికుల సామాజిక భద్రత చట్టం, 2008 ప్రకారం మహిళా వ్యవసాయ కూలీలను, స్వయం ఉపాధి పొందుతున్న మహిళా రైతుల గణాంకాలు సేకరించి గుర్తింపు కార్డులు ఇవ్వాలి. అన్ని జిల్లాలలోనూ అసంఘటిత కార్మికుల బోర్డులను ఏర్పాటు చేసి వివిధ రంగాలలో ఉన్న అసంఘటిత కార్మికులను తప్పనిసరిగా రిజిస్టరు చెయ్యాలి. వారిలో స్త్రీ, పురుష గణాంకాలను విడిగా రికార్డు చెయ్యాలి. వారికి పెన్షన్లు, ప్రమాద - బీమా సౌకర్యం, ప్రసూతి

సెలవులు, ఆహార భద్రతా కార్డులు, ఉచిత ఆరోగ్య సేవలు, వారి పిల్లలకు ఉచిత విద్యా సదుపాయాలు వంటి అన్ని సామాజిక భద్రత హక్కులను కల్పించాలి. అందుకు అవసరమైన బడ్జెట్ లను కేటాయించాలి. ఒంటరి మహిళలకు ఇందులో ప్రాధాన్యత కల్పించాలి.

17. మహిళా రైతులకు అన్ని విధాలా సహకారాన్ని అందించేందుకు వ్యవసాయ విస్తరణ శాఖలో మండల స్థాయి లో జెండర్ రిసోర్స్ డెస్క్ ను నెలకొల్పాలి. ఈ జెండర్ డెస్క్ లో అన్ని సంబంధిత శాఖల ప్రతినిధులు సమర్థులైన, స్పష్టమైన జెండర్ దృక్పథం కలిగిన మహిళా అధికారులు సభ్యులుగా వుండాలి. ఇక్కడ మహిళా రైతులకు భూమి పట్టాలకు సంబంధించిన సమస్యలు, బ్యాంకు రుణాలు, వ్యవసాయ పథకాలకు సంబంధించిన సమాచారం, కౌలుకు సంబంధించిన సహకారం మొదలైన అన్ని రకాల సేవలు అందించాలి.

18. మహిళా రైతుసంఘాలు, సహకార సంఘాలు ఏర్పరచి, బలోపేతం చేయాలి. తెలంగాణాలో ఎపిఎమెసెస్ , దక్కన్ డెవలప్మెంట్ సొసైటీ, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, పిలుపు సంస్థల అనుభవాలు, రాయలసీమలో టింబక్టు సమస్త అనుభవాలు దృష్టిలో పెట్టుకుని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం స్వతంత్ర మహిళా సహకార సంఘాలు ఏర్పరచి అన్ని రకాల సేవలను విత్తనం నుంచి అమ్మకం దాకా అందించాలి. ఈ సహకార సంఘాలు దీర్ఘకాలం పాటు స్వతంత్రంగా పని చేయటానికి వీలుగా సహకార శాఖ సహకార సంఘాల సభ్యులకు ప్రత్యేక శిక్షణలు ఏర్పాటు చెయ్యాలి.

'సహజ ఆహారం' ఆర్గానిక్ స్టోర్

వేదిక : ఇ.నెం 1-113-8, ఉషోదయ సెంటర్, సెక్టార్ -8, యం.వి.పి. కాలనీ, విశాఖపట్నం

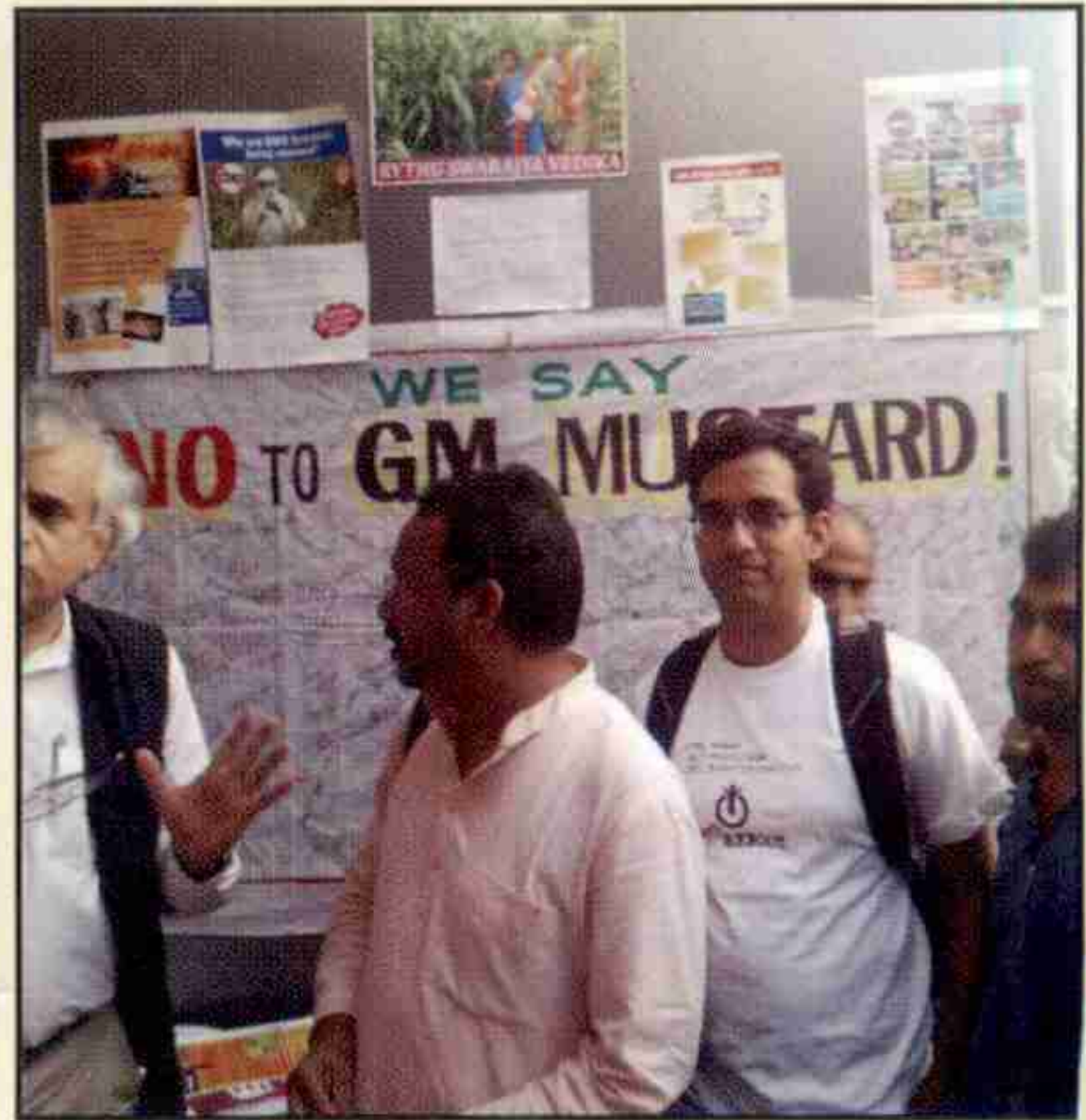
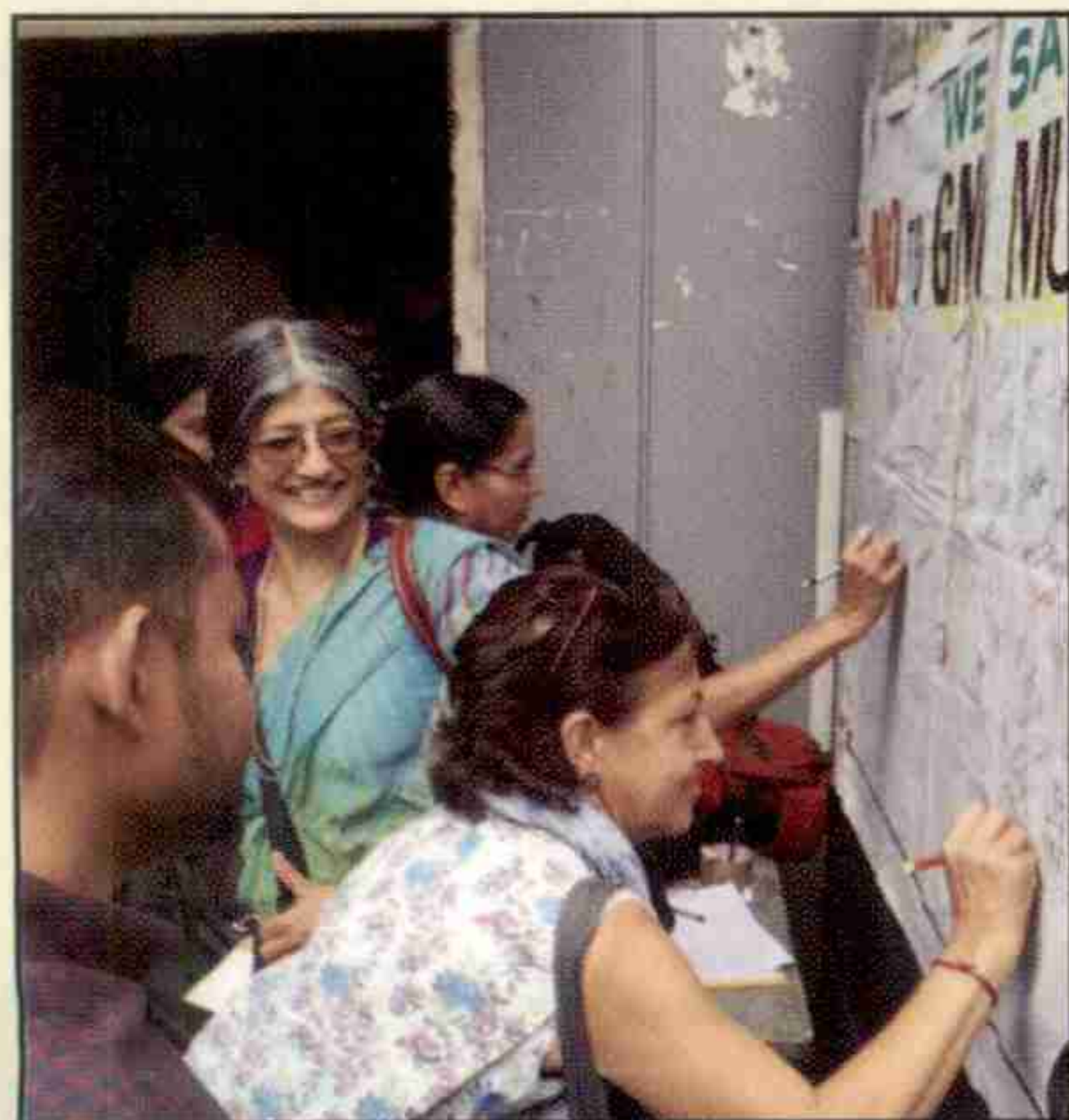
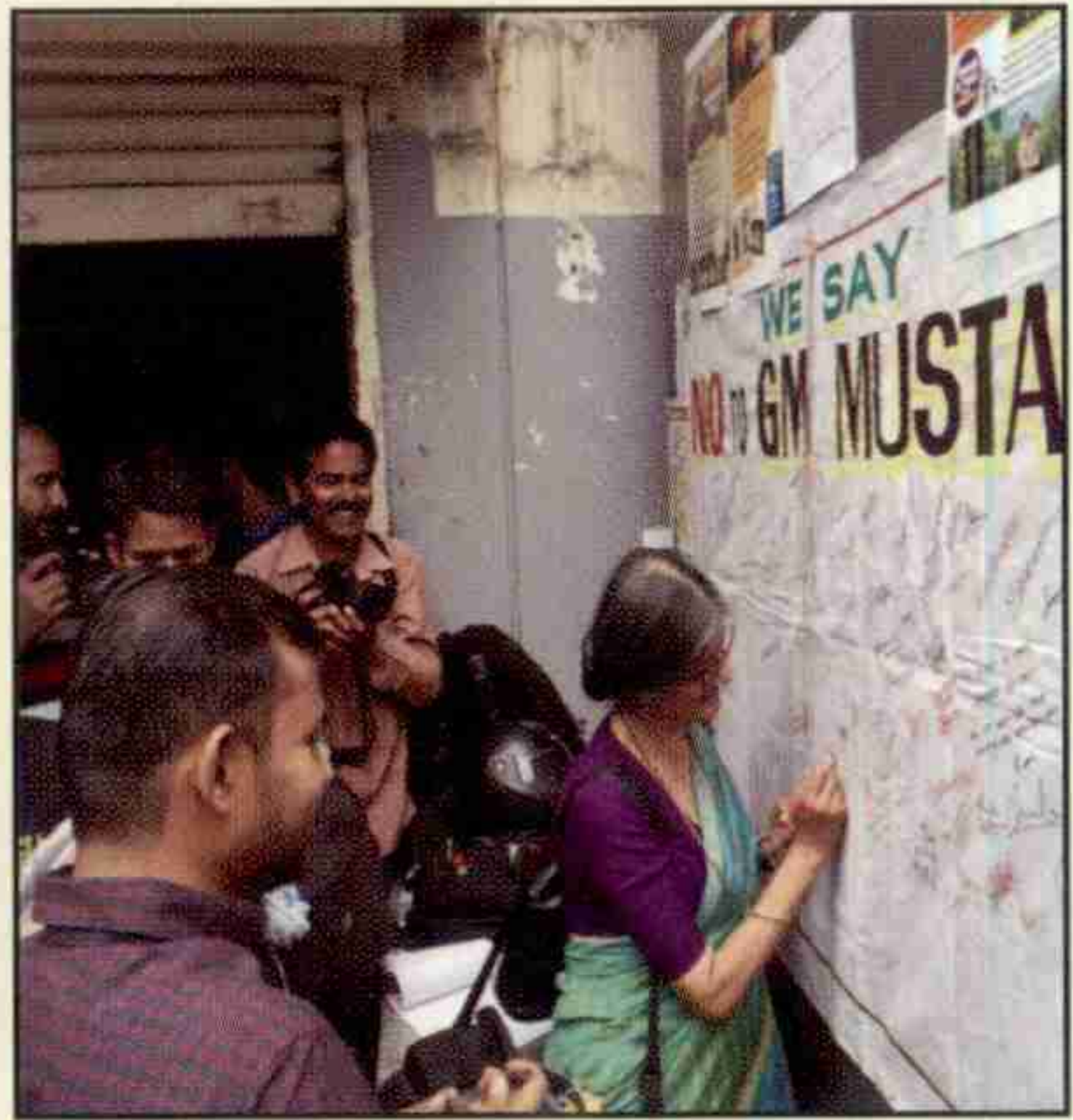
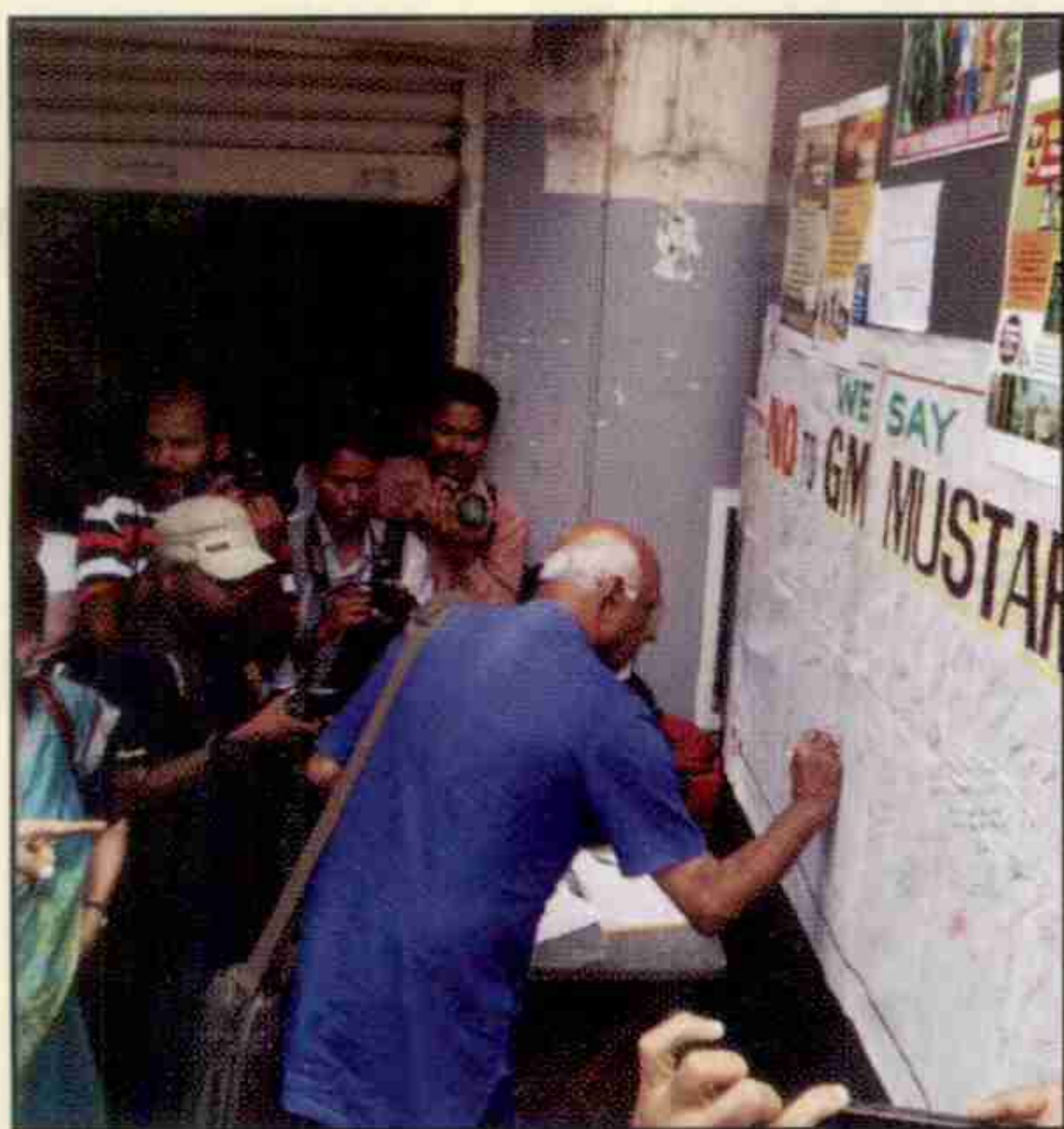
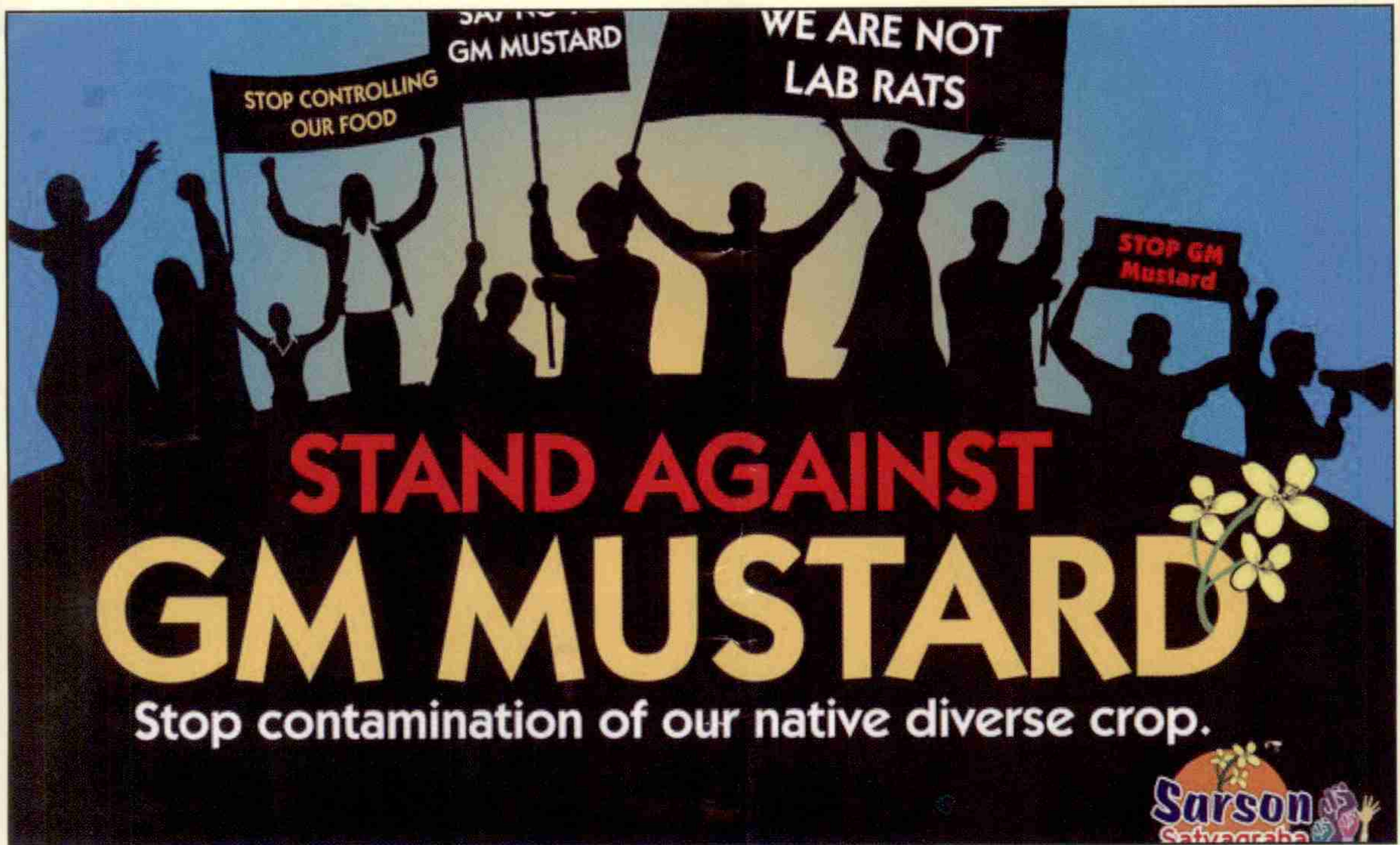
సహజ ఆహారం
Ashu Organics

షాప్ నెం. 7, హుస్సేన్ కాంప్లెక్స్, జ్యోతికాలనీ, కార్వానా,
సికింద్రాబాద్-500 015 ఫోన్ : 8500683300, 9000005840

సహజ ఆహారం ఆర్గానిక్ స్టోర్లు

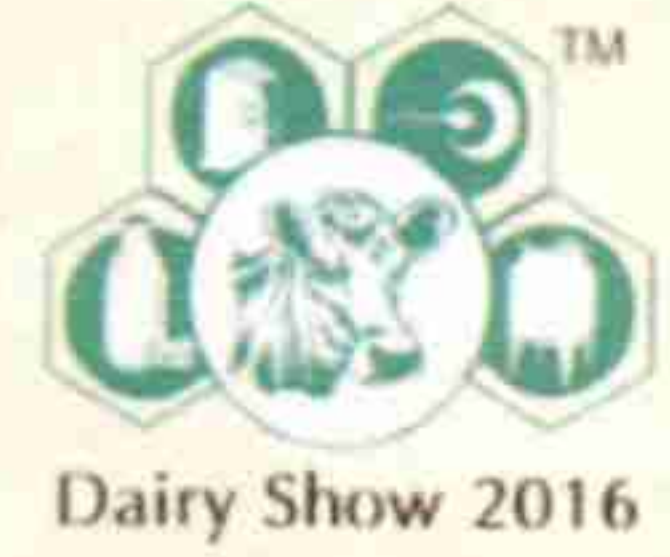
హైదరాబాద్ నగరంలోని ఖుత్బుల్లాపూర్, తారాక, సైనిక్ పురి,
హిమాయత్ నగర్ లో, విశాఖ జిల్లా గోపాలపట్నం,
అనకాపల్లిలో, ఖమ్మంలో విజయవంతంగా నడుస్తున్నాయి.

జన్మమార్పిడి ఆపి పంటను అనుమతించవద్దని కోరుతూ RSVసంతకాల సేకరణ

KLVA102 M278

వాసిలోనూ, రాసిలోనూ విస్తారమైన మీ
వ్యాపార సువర్ణావకాశాలను సుసంపన్నం
చేసేందుకు సంసిద్ధమైన సువిశాలమైన వేదిక
అగ్రిటెక్స్ 2016. ఏకకాలంలో కస్తమర్లతో
ప్రత్యక్ష సంబంధాలు; పరిశ్రమకు చెందిన
అతి కీలకమైన వ్యక్తులతో, నిర్ణాయక
శక్తులతో విలువైన విషయాలపై
సంప్రదింపులు, సమావేశాలు; పోటీ
మార్కెట్లో మరింత దృఢంగా నిలబడి
పురోగతిని పెంచుకునే వ్యూహ
నిర్మాణావకాశాలు; మీ అభివృద్ధి కి అందమైన
సోపానాలను సమకూర్చే సంగమ స్థలం
అగ్రిటెక్స్ 2016.

వ్యవసాయానికి వినూత్న తేజం పాడి పరిశ్రమకి మహాసోపానం

వ్యవసాయం - పాడి పరిశ్రమల అంతర్జాతీయ మహా ప్రదర్శన
సెప్టెంబర్ 8,9,10 తేదీలలో
హైటెక్స్ ఎగ్జిబిషన్ సెంటర్, హైదరాబాద్

రైతులు, ఎగ్జిబిటర్ల ప్రయోజనాలే ప్రధాన లక్ష్యంగా, వ్యవసాయం, పశు
సంవర్ధన, పాడి పరిశ్రమకి సంబంధించిన సమకాలీన సాంకేతిక
పరిజ్ఞానాలు, అధునాతన మైన పద్ధతులను అందుబాటులోకి తెచ్చేందుకు
తలపెట్టిన మహా సంకల్పానికి ఆచరణ రూపమే అగ్రిటెక్స్ 2016 అనే
ఆలోచన. నలుగురూ మెచ్చేలా నాలుగోసారి నిర్వహించబోతున్న ఈ
మహా ప్రదర్శన కు ముహూర్తం సెప్టెంబర్ 8, 9, 10 తేదీలు. పంటల
పరిరక్షణ, ఆహార భద్రత వంటి అనేక కీలకమైన అంశాలపై మనల్ని జ్ఞాన
సరపన్నులను చేసే విలువైన సమాచార, విజ్ఞాన సదస్సులు;

అందుబాటులో వున్న సాంకేతిక పరిగ్గానాలు; అధునాతన మైన
అన్వేషణలను గురించి అంతర్జాతీయ స్థాయికి చెందిన వివిధ దేశాల
వ్యవసాయ నిపుణులు, శాస్త్రవేత్తలు, పరిశ్రమ ప్రముఖులు ఈ సదస్సులో
పాల్గొనటం ఒక ప్రత్యేక విశేషం.

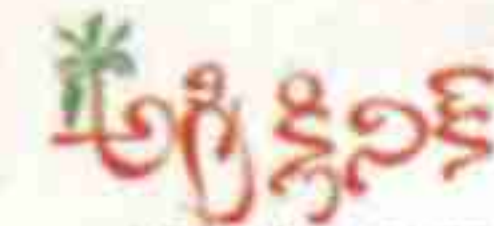
వ్యవసాయం, పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి రంగాల్లో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వస్తున్న
విప్లవాత్మకమైన మార్పుల్ని మీ స్వంతం చేసి, మీ అభివృద్ధి క్రమాన్ని మరింత
వేగవంతం చేసేందుకు తీర్చిదిద్దిన ప్రత్యేక ప్రదర్శనారూపమే అగ్రిటెక్స్
2016.

Organized by:

Supported by:

In Association with:

Media Partners:

Pradeep Bandari, Exhibition Manager | +91 779 902 8687 | pradeepb@kenes-exhibitions.com

Level 3, Trade Fair Office Building, HITEX Exhibition Center, Izzat Nagar, Hyderabad 500 084 Telangana. India
+91 040 6522 1616 | www.kenesexhibitions.com

PRINTED, PUBLISHED and OWNED BY M.LEELA PRASAD, PRINTED AT M/S NAVYA PRINTERS,
RAJBHAVAN ROAD, SOMAJIGUDA, HYDERABAD, PUBLISHED AT 16-11-741/1/A/3,
MOOSARAM BAGH, HYDERABAD-500 036. EDITOR : Dr. G.V. RAMANJANEYULU

పుస్తకం సంఖ్య	KLVA102M278
పుస్తకం పేరు	తొంకరి
తారీఖు	07 February 2025
ముందు అర్హు	yes
వెనుక అర్హు	yes
మొత్తం పేజీలు	41
పెద్ద పైకా పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినవరి	SL Sharmila
పేజీలు విడదీసినవరి	SL Sharmila
స్కాన్ చేసినవరి	HP Saran
పరిశ్ల చేసినవరి	HEMA
పేజీలు పరిచూసినవరి	
ప్లైండింగు చేసినవరి	
ప్యాకింగు చేసినవరి	
పరిస్థితి	Good